

# **Programma Zuid-Hollands Groen 2019-2033**



# Inhoudsopgave

Programma Zuid-Hollands Groen 2019-2033.....	1
Inhoudsopgave .....	3
De hoofdlijnen van het Programma Zuid-Hollands Groen .....	5
De betekenis van het PZG in de P&C cyclus.....	7
Analyse van het programma.....	9
Op naar het PZG 2020 - 2034 .....	11
Kaders .....	13
Beleidsmatig kader .....	15
Financieel kader .....	22
Doelen .....	37
Doel 1-3 Recreatie en groenbeleving .....	39
Doel 1-4 Natuur en biodiversiteit .....	58
Doel 1-5 Duurzame landbouw .....	88
Bijlagen.....	95
Bijlage 1 Doelenboom Groen.....	97
Bijlage 2 Financiële verantwoording in detail.....	99
Bijlage 3 Meerjarig overzicht Groene Reserves.....	104
Bijlage 4 Financiële overzichten over 15 jaar .....	105



## **De hoofdlijnen van het Programma Zuid-Hollands Groen**



## De betekenis van het PZG in de P&C cyclus

Hoe staat de provincie Zuid-Holland er anno 2018 voor als het gaat om de realisatie van haar groene doelen? Ligt de provincie op schema of zijn er aanvullende maatregelen nodig? Op deze vragen wil het Programma Zuid-Hollands Groen (PZG) 2019 antwoord geven. In 2018 is de eerste PDCA cyclus voor het Groendomein doorlopen. De tweede PZG ligt thans voor en geeft ten opzichte van de vorige (2018-2032) een verfijningsslag te zien. Nieuw is onder andere dat de besluiten door PS genomen o.a. in het Kaderbesluit Groen 2018 zijn verwerkt in het PZG en aansluitend de Begroting 2019.

Vanaf 2017 verschijnt het PZG jaarlijks tegelijk met de begroting. Het onderbouwt de begroting voor de groene doelen op de onderliggende niveaus van taken en producten. Daarmee wordt inzicht gegeven in de geprogrammeerde uitgaven en realisatie van het groenbeleid op alle detailniveaus. Er is één verschil: de begroting richt zich op het uitvoeringsjaar 2019 en geeft een doorkijk voor 2020, 2021 en 2022 terwijl het PZG 15 jaar vooruit kijkt tot en met 2033. Het PZG en de begroting sluiten op elkaar aan, maar zijn zelfstandig leesbare documenten. In het najaar van 2018 worden de begroting en het PZG gelijktijdig door PS behandeld.

Het PZG geeft de programmatische invulling die hoort bij uitvoering van het actuele groene beleid en de aanwijzingen in de Kadernota 2018 en bevat dus geen nieuw beleid. Als op basis van de informatie in het PZG bijsturing gewenst is, dan krijgen PS dit in het voorjaar van 2019 voorgelegd in het Kaderbesluit Groen 2019 (KG 2019). In het najaar zal ook de herijkte visie voor het groene beleidsveld Rijke Groen Blauwe leefomgeving aan PS worden aangeboden welke uitgewerkt zal worden in een Uitvoeringsagenda. De financiële vertaling en verwerking van beide documenten zullen middels het kaderbesluit Groen 2019 in de Begroting 2020 landen



Figuur 1: De nieuwe instrumenten in de P&C cyclus van Zuid-Holland.

In 'Voortgang Groen 2017' heeft de provincie dit voorjaar de uitvoeringsresultaten en de bestedingen voor de beleidsdoelen Groen in 2017 in één voortgangsrapport (VGR) verantwoord. Met ingang van 2018 is het Kaderbesluit Groen verschenen. Het KG 2018 bevat de detaillering van de Kadernota 2018 voor de beleidsdoelen Groen. Het KG 2018 bevat voorstellen voor strategische keuzes rond aanpassing en verdeling van de financiële ruimte binnen het PZG. Het biedt het financiële kader voor de Begroting 2019 en het PZG 2019 – 2033. Het KG 2019 wordt tegelijk met de Kadernota 2019 door PS behandeld.

Met deze drie nieuwe P&C-producten zijn drie robuuste instrumenten ontwikkeld. Naast deze drie nieuwe instrumenten zijn er in de voorjaarsnota en najaarsnota ook mogelijkheden om bij te sturen op ontwikkelingen en voortgang in het lopende begrotingsjaar.

Het GS voorstel voor de Najaarsnota 2018 is in dit PZG verwerkt. Daarmee is een voorschot genomen op behandeling van de najaarsnota in PS. Hiervoor is gekozen om in het PZG de meest actuele prognose te geven die aansluit bij recente besluiten van GS en van PS.

Het PZG kent dezelfde opbouw als de Voortgangsrapportage Groen. Centraal staan de producten die uitvoering geven aan het groenbeleid. Bij ieder product hoort een beschrijving van de inhoud, die overeenkomt met de beschrijving in de VGR (met uitzondering van een enkele verbetering of actualisatie). Daarna volgt de Begroting 2019 en de doorkijk tot 2022, in tabelvorm en voorzien van een toelichting. Tenslotte volgt – ook op productniveau – een analyse van de prognose. De doorkijk voor de jaren na 2022 tot en met 2033 staat in bijlage 5. Het programma is een uitwerking van de groene doelen binnen het bestaande beleidsmatige kader en het financieel kader, die in het hoofdstuk Kaders aan de orde komen.

De hoofdlijnen van dit PZG worden beschreven in het onderdeel Hoofdlijnen van het Programma Zuid Hollands Groen, en bevat een analyse van het totale programma. Dit wordt voorafgegaan door de betekenis van het PZG als instrument en gevolgd door een vooruitblik naar het eerstvolgende PZG.

Dit tweede PZG verschijnt op een moment waarop er ook hard wordt gewerkt aan een nieuwe visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving. Het ontwerp van deze nieuwe visie is op 22 mei 2018 vastgesteld in Gedeputeerde Staten. Vanaf 1 oktober 2018 gaat het ontwerp van de visie een inspraakronde in, gelijktijdig met de inspraak op de Omgevingsvisie.

Voor het realiseren van de beoogde doelen uit de nieuwe visie wordt momenteel gewerkt aan het opstellen van een Uitvoeringsagenda Rijke Groenblauwe Leefomgeving. In de visie zijn de doelen voor de lange termijn vastgelegd, in de Uitvoeringsagenda bepalen we tussentijds de bijstellingen die nodig zijn om op koers te blijven. Een contourversie van deze Uitvoeringsagenda is gelijktijdig met de ontwerpvisie vastgesteld. In aanloop naar de vaststelling van de nieuwe visie wordt deze contourversie verder uitgewerkt naar een eerste volledige versie van deze Uitvoeringsagenda. De Uitvoeringsagenda Rijke Groenblauwe Leefomgeving heeft het karakter van een integrale beleidsafweging en zal daarbij ook een plek gaan innemen in de planning en control cyclus binnen het Groendomein.



## Analyse van het programma

In deze paragraaf wordt een analyse gegeven van de voortgang van de realisatie van het groenbeleid. In de Doelen wordt de analyse onderbouwd met de programmering per product.

Het gebiedsgericht werken ontwikkelt zich steeds verder. De provincie treedt vaker op als 'gebiedsregisseur', die in de regio's verschillende beleidsthema's met elkaar verbindt, zoals natuurontwikkeling, behoud van het landschap, erfgoed en recreatie. Het voornemen is om volgende gebiedsprogramma's van de landschapstafels meer in samenhang te ontwikkelen met de lange-termijnopgaven voor het gebied. Te denken valt aan verstedelijking, klimaatadaptatie, duurzame energie en/of bodemdaling. Deze ontwikkeling staat in het licht van de uitwerking van de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving en het voornemen van de provincie om de uitvoering voor een belangrijk deel neer te leggen bij de Landschapstafels.

Deze opgaven maken inmiddels onderdeel uit van de visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving die GS op 22 mei 2018 heeft vastgesteld. De visie wordt gelijktijdig met de provinciale Omgevingsvisie in het najaar ter visie gelegd waarna PS de visie – eveneens gelijktijdig met de Omgevingsvisie – eind 2018 begin 2019 naar verwachting vaststellen. Gelijktijdig is begonnen met het uitwerken van een Uitvoeringsagenda die ook begin 2019 gereed is en onder meer dient als input op de coalitieonderhandelingen. Het Coalitieprogramma vormt dan de basis voor de uitwerking van een Uitvoeringsagenda 3.0. De Uitvoeringsagenda zal zoveel mogelijk gekoppeld worden met het PZG.

Zoals aangekondigd in 'Voortgang Groen 2017' maakt het PZG onderscheid naar structurele en incidentele inzet van budget. Structurele inzet van budget komt voor bij beheer van recreatievoorzieningen en natuurgebieden. Dit is uitgewerkt in het Onderdeel Beheer van gebieden en voorzieningen, waar het beleidsmatig kader voor beheer van gebieden is beschreven. De geprognosticeerde structurele kosten zijn inzichtelijk gemaakt bij de producten die betrekking hebben op beheer.

### Recreatie.

Voor recreatie verschuift de focus van grootschalige realisatie naar beheer & doorontwikkeling. Dit komt doordat de overdracht van bestaande provinciale recreatiegebieden zijn voltooiing nadert, dat geldt ook voor de realisatie van Recreatiegebieden om de Stad (RodS) en de recreatieve routenetwerken. Realisatie (op kleinere schaal) vindt overigens nog steeds plaats, dit is bijvoorbeeld aan de orde bij 1) de uitvoering van gebiedsprogramma's van de landschapstafels, 2) de uitvoering van het ruiterspadenplan en 3) de realisatie van het programma waterrecreatie dat het recreatief gebruik van vaarwegen in de provincie stimuleert. De provinciale inzet heeft zowel een recreatieve als toeristische insteek en richt zich daarmee dus zowel op de bewoners als de bezoekers van Zuid-Holland.

In het kader van doorontwikkeling wordt geïnvesteerd in het opwaarderen van bestaande voorzieningen (kwaliteitsimpuls in groengebieden, upgraden van landelijke fietspaden naar iconroutes) en het smeden van sterke gebiedscoalities. Dit gebeurt niet alleen binnen de landschapstafels, maar ook in de samenwerking binnen de Nationale Parken en de community's die ontstaan rond de thema's, toerisme, waterrecreatie en routebeheer. Voor dit laatste wordt ingezet op het oprichten van een routebureau waarin routebeheerders met elkaar samenwerken.

Doorontwikkeling van recreatievoorzieningen heeft ook betrekking op een heldere governance waarin met externe partijen wordt samengewerkt en afspraken worden gemaakt over bijvoorbeeld langjarig beheer, het open en toegankelijk houden van groen(blaue) gebieden en het gezamenlijk zoeken naar efficiencywinst en een robuuste financieringsbasis.

De ramingen lopen in de komende jaren als gevolg hiervan terug van € 33 mln in 2018 naar € 12 mln in 2021.

### Duurzame landbouw.

Het ontwikkelen van een duurzame landbouw- en voedselketen in Zuid-Holland verloopt zoals dat is voorzien in het Ambitiedocument InnovatieAgenda Duurzame Landbouw. Het Open Netwerk Voedselinnovatie Zuid-Holland groeit gestaag. Er komen nieuwe proeftuinen tot stand en lopende proeftuinen komen tot ontwikkeling. Zeker nu de Visie van de Minister van LNV in het teken staat van kringlopen is dat een versterking van het denkklimaat en een extra stimulans voor de noodzakelijke beweging naar duurzame landbouw. Zuid-Holland als koploper in van kringlooplandbouw en duurzame innovatieve landbouw.

### Ontwikkeling van de groene reserve.

Het Financieel kader geeft inzicht in de omvang, de samenstelling en de ontwikkeling van de reserve Groen. In bijlage 3 is het meerjarig overzicht van de groene reserve weergegeven dat 15 jaar vooruit kijkt. In dit overzicht zijn de voorstellen van het kaderbesluit Groen verwerkt. In het oog springend is de nieuwe reserve die ten behoeve van het Natuurnetwerk Nederland is ingesteld. Hierdoor is de reserve Decentralisatieakkoord komen te vervallen en is de reserve Groene ambities fors naar beneden toe bijgesteld.

### Natuurnetwerk Nederland (NNN).

In het Kaderbesluit / Kadernota 2018 is de realisatiestrategie voor het NNN aangepast. Er is één reserve Natuurnetwerk Nederland ingesteld, dat geeft overzicht m.b.t. de financiering. Provincie Zuid-Holland neemt als netwerkende overheid de lead bij het starten van gebiedsprocessen en indien nodig neemt de provincie het voortouw bij de realisatie. Zo kunnen we realistisch plannen. Hierdoor is het voorspellend vermogen van de begroting verbeterd. Het draagt ook bij aan de gewenste versnelling van de realisatie. Dat is nodig om, conform de afspraken met het Rijk, de realisatie van het NNN per 2027 af te ronden. Om die deadline te halen is besloten om niet pas in 2021, maar nu al te starten met de uitvoering van de circa 500 hectare die was aangemerkt als strategische reservering. Ook wordt extra geïnvesteerd in de ecologische verbindingen. Tenslotte wordt de realisatie van weidevogeldoelstellingen en icoonsoorten versneld door een extra investering van € 10 mln.

### Natura 2000 en PAS.

Met betrekking tot onze inzet ten behoeve van PAS zijn op dit moment de financiële prognoses voor de periode t/m 2027 gedegen uitgewerkt. Voor Natura 2000 zal in de 2<sup>e</sup> en 3<sup>e</sup> beheerplanperiode nog een kwaliteitsslag plaats moeten vinden en een uitbreidingsdoelstelling gehaald moeten worden om deze gebieden in lijn met de Europese doelen op het beoogde kwaliteitsniveau te brengen. Er wordt gewerkt aan een langjarige doorkijk per gebied naar de volgende beheerplanperiodes. De financiële consequenties daarvan zullen bij Kaderbesluit 2019 worden voorgelegd.

### Decentralisatie-uitkering Natuur.

Met ingang van 2017 zijn de doeluitkeringen van het Rijk vervallen en toegevoegd aan het provinciefonds. Dat is bijvoorbeeld van toepassing op de bijdragen van het Rijk in het kader van het decentralisatieakkoord natuur. Overigens blijft de inspanningsverplichting van de provincie om de natuurdoelen te realiseren onverminderd van kracht. De bijdrage die nu via het provinciefonds wordt ontvangen kan niet aan een ander doel worden besteed. Met deze aanpassing wordt wel een onzekerheid geïntroduceerd. Als het Rijk in de toekomst besluit om het provinciefonds te korten, dan heeft de provincie een besluit te nemen over de verdeling van de korting over de verschillende doelen van de uitkering. Dat kan ten koste gaan van het beschikbare budget voor het realiseren van de natuurdoelen.

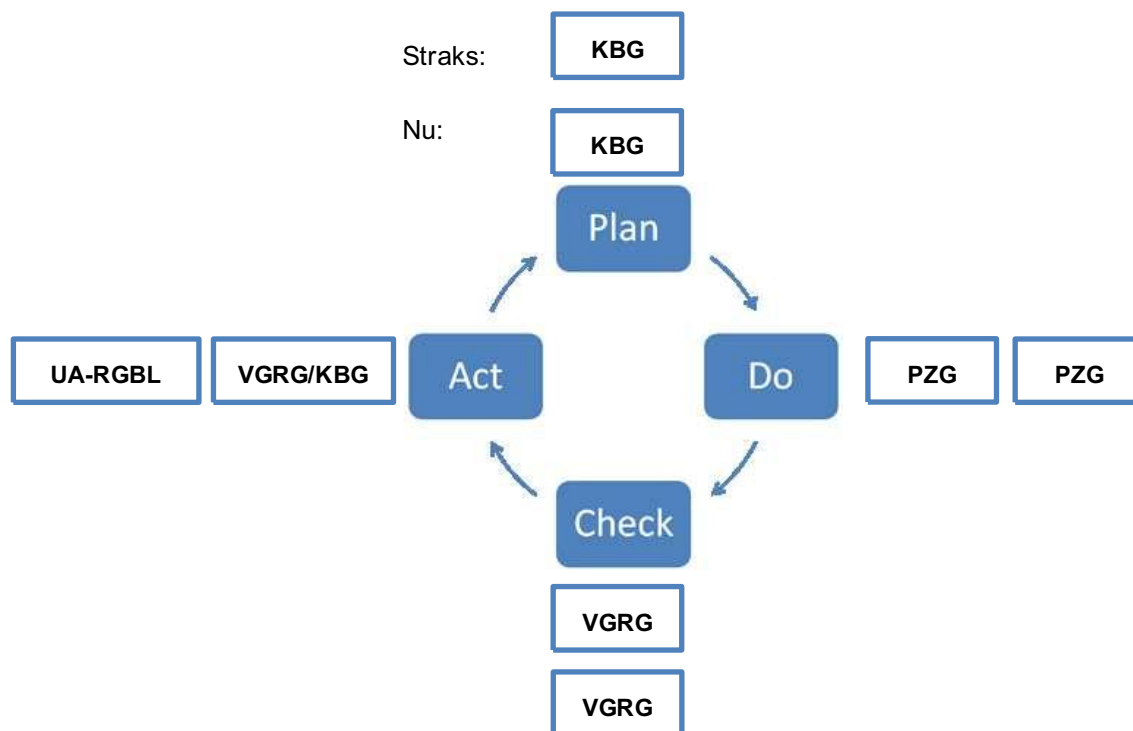
## Op naar het PZG 2020 - 2034

Met het verschijnen van het tweede PZG is de planning en control cyclus voor de eerste keer voltooid , in de huidige vorm. De huidige cyclus kent drie producten:

- Het Kaderbesluit Groen (KBG)
- Een Programma Zuid-Holland Groen (PZG)
- De Voortgangsrapportage Groen (VGRG)

Met de in ontwikkeling zijnde Uitvoeringsagenda Rijke Groenblauwe Leefomgeving (UA-RGBL) komt daar een vierde product bij.

De functie van de UA-RGBL is het maken van een integrale beleidsafweging van wat er nodig is om de koers op de ambities uit de visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving vast te houden. In de huidige planning en control cyclus werd deze stap deels voor de VRGB en deels door het KBG ingevuld. Met het introduceren van de Uitvoeringsagenda RGBL wordt de stap binnen de PDCA cyclus voor het Groendomein expliciet gemaakt, De beoogde positie van de UA-RGBL in de planning en control cyclus is weergegeven in de onderstaande afbeelding.



Het toevoegen van de UA-RGBL aan de planning en control cyclus houdt in dat de rol van de VGRG en het KBG explicieter zal worden gesteld. De eerst consequenties hiervan zullen merkbaar zijn in de VGRG die begin 2019 zal worden opgesteld.



## Kaders



## Beleidsmatig kader

Dit hoofdstuk biedt, in aanvulling op de Begroting, een samenvatting van de besluiten waarop de beleidsuitvoering is gebaseerd. In het bijzonder gaat het om de Beleidsvisie Groen en het Uitvoeringsprogramma Groen (UPG). Ook geeft dit hoofdstuk inzicht in afspraken betreffende het beheer van gebieden en voorzieningen en de opvattingen van GS over het betrekken van gebiedspartijen bij de uitvoering van het groenbeleid. Tenslotte blijkt het vooruit op verwachte ontwikkelingen in het groenbeleid.

## Het provinciale groenbeleid

Het Hoofdlijnenakkoord beschrijft de ambitie van het huidige College van Gedeputeerde Staten voor een groen, waterrijk en schoon Zuid-Holland: *‘Natuur en landschap moeten beter toegankelijk en bereikbaar zijn. Door te blijven investeren in het voltooien van natuurgebieden laten wij zichtbaar resultaat zien. Zo willen wij ervoor zorgen dat de achteruitgang in biodiversiteit aan planten en dieren wordt stopgezet. Wij willen ruimte geven aan een internationaal concurrerende, duurzame en diervriendelijke landbouwsector in Zuid-Holland.’*

Deze ambitie is in de begroting uitgewerkt in Programma 1: *Groen, waterrijk en schoon*. Dat onderscheidt drie beleidsdoelen voor Groen:

1.3	Recreatie en Groenbeleving	<i>Groenblauwe structuur versterkt samenhang stad-land en recreatieve gebruiks- en belevingswaarde landschap</i>
1.4	Natuur en Biodiversiteit	<i>De biodiversiteit is behouden en waar mogelijk versterkt</i>
1.5	Duurzame Landbouw	<i>Sterke positie voor duurzame economisch rendabele grondgebonden landbouw</i>

De Begroting 2018 geeft antwoord op drie vragen: (1) *Wat willen we bereiken?* (2) *Wat gaan we doen om dit doel te bereiken?* (3) *Wat mag dat kosten voor het doel?* Het PZG geeft een nadere uitwerking van de begroting in producten. Het PZG wil daarmee inzicht geven in de beoogde uitvoeringsresultaten en daarbij behorende verwachte bestedingen. De afleiding van doelen, taken en producten is grafisch weergegeven in een doelenboom in bijlage 1.

### Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving

De provincie heeft de blik op natuurontwikkeling verruimd. Vanwege internationale verplichtingen lag de afgelopen jaren de focus op aanleg van nieuwe natuurgebieden naast behoud van de kwaliteit van de bestaande gebieden. De uitvoering hiervan loopt goed, maar er liggen nog meer groenblauwe ambities en opgaven te wachten. Juist deze opgaven vragen om een bredere, integrale Visie en meer samenhang met andere maatschappelijke opgaven.

## Woord vooraf (opgenomen in de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving)



Deze ontwerpVisie Rijke Groenblauwe Leefomgeving vloeit voort uit een dialoog met honderden netwerkpartners, culminerend in een ‘Broedweek’ in maart 2018. Tijdens de bijeenkomsten in het Haagse Museum voor Communicatie klonk een duidelijk appél aan de provincie om leiderschap te tonen en de eigen verantwoordelijkheid invulling te geven. Wij hebben daarom een heldere, inspirerende en verbindende ontwerpVisie geformuleerd. Een ontwerpVisie die zo ambitieus is dat we onze netwerkpartners hard nodig hebben om haar te realiseren. Ons gezamenlijke doel is: werken aan het welzijn van onze inwoners en aan het vestigingsklimaat, door inspanningen te bundelen die leiden tot een gezond en aantrekkelijk leefklimaat. Deze ontwerpVisie is een belangrijke bouwsteen voor de Omgevingsvisie van de provincie Zuid-Holland.

### **Koppelkansen**

Integraal werken wordt de norm. Koppelkansen laten zich het beste benutten als we focussen op gebieden, niet op projecten. Met een open oog voor wat er op maaiveldniveau speelt, maar ook in de ondergrond en op de daken. De provincie heeft de ambitie om alle opgaven in de provincie te inventariseren en te delen met initiatiefnemers. Wij bepleiten een nieuwe manier van werken. Waar het voorheen aankwam op de alertheid van de vertegenwoordigers van de ‘zachte belangen’, draaien we de rollen om. Een initiatiefnemer heeft de plicht om partijen tijdig in de gelegenheid te stellen hun bijdrage te leveren aan het vergroten van de maatschappelijke meerwaarde van een project.

### **Waterrijke natuur**

Uitbreiding van waterrijke natuur is dé manier om het leefklimaat in de steden te verbeteren. Groenblauwe verbindingen tussen stad en ommeland dienen zowel de recreant als flora en fauna. In het buitengebied is volop gelegenheid om te recreëren, te ontspannen en te genieten. Stiltekernen in natuurgebieden worden ontlast door aantrekkelijke voorzieningen op andere plekken. Erfgoed maken we beter bereikbaar en beleefbaar. Steeds meer boerenbedrijven gaan als satellieten van stadslandbouw fungeren. De landbouwbedrijven krijgen voorzieningen voor meerdaags verblijf.

### **Balans**

Een ecosysteem in balans vormt de basis voor welvaart en welzijn. Om dat te bereiken is het nodig dat we de band tussen mens en natuur herstellen. Dat begint bij jongeren. Want wie zich verbonden voelt met zijn leefomgeving, koestert zijn leefomgeving en het bijbehorende natuurlijk kapitaal. En dat is precies de uitdaging waar we voor staan!

**Han Weber,**  
gedeputeerde Natuur en Recreatie, Landbouw en Energie



### Gedeelde opgave Toerisme & Recreatie

Deze gedeelde opgave beschrijft diverse programma's en projecten die bijdragen aan toeristische en recreatieve doelen. Voorbeelden zijn projecten gericht op het stimuleren van waterrecreatie, HollandCity (een nationaal programma om toerisme in Nederland te promoten en beter te spreiden over Nederland en de seizoenen) en deelname aan de Nationale Parken Hollandse Duinen en NL Delta. Een deel van de financiën wordt niet verantwoord binnen groen, maar is onderdeel van programma 3 (aantrekkelijk en concurrerend), taak 3.1.2: Ondersteunen van en ruimtelijke voorwaarden scheppen voor toeristisch/recreatief ondernemerschap.

### Uitvoeringsstrategie voor de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Voor de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) hebben PS in 2014 een uitvoeringsstrategie vastgesteld. Dit is in het voorjaar 2018 via het Kaderbesluit / Kadernota 2018 geactualiseerd. Het grootste deel van het te realiseren NNN ligt in de deelgebieden Gouwe Wiericke en de Krimpenerwaard. Conform de sturingsfilosofie uit de Beleidsvisie hebben GS met deze twee gebieden overeenkomsten afgesloten, op basis waarvan de gebiedspartijen de NNN opgave realiseren, zoveel mogelijk in samenhang met andere opgaven zoals water, landbouw, recreatie en bodemdaling. Dit betekent dat de Stuurgroep Krimpenerwaard en de Stuurgroep Gouwe Wiericke verantwoordelijk zijn voor de realisatie van de NNN-doelen in hun regio, op basis van provinciale kaders en financiering.

### Uitvoeren van het Ambitiedocument InnovatieAgenda Duurzame Landbouw

Dit Ambitiedocument is vastgesteld door Provinciale Staten op 29 juni 2016 en spreekt de ambitie uit om te komen tot een duurzame landbouw- en voedselketen in Zuid-Holland, met gezond, duurzaam en betaalbaar eten voor iedereen. Met deze ambitie wil de provincie aan de ene kant de kwaliteit van de leefomgeving verbeteren door het sluiten van kringlopen van grondstoffen, het versterken van regionale voedselketens en het versterken van de biodiversiteit in de grondgebonden landbouw door nieuwe verdienmodellen. Ook het in stand houden van een sterke landbouwsector als duurzaam economisch cluster op lange termijn is het doel.

De provincie stimuleert en faciliteert initiatiefnemers van duurzame innovaties in de landbouw- en voedselsysteem. Zij werken in proeftuinen: een zichtbare plek waar de provincie samen met koplopers in de landbouw- en voedselketen vormen van duurzame landbouw ontwikkelt en uitprobeert. Samen met het netwerk van voedselvernieuwers de Zuid-Hollandse Voedsel families en het Kennisteam vormen de proeftuinen het Open Netwerk Voedsel Innovatie.

## **Beheer van gebieden en voorzieningen**

Het Hoofdlijnenakkoord 2015 – 2019 geeft de volgende uitgangspunten aan voor het structureel regelen van het beheer van gebieden:

- Beheer en onderhoud van natuurgebieden moeten structureel financieel geregeld zijn voordat nieuwe natuur wordt aangelegd.
- Beheer en onderhoud van natuur- en recreatiegebieden maken integraal onderdeel uit van de ontwikkeling en inrichting van die gebieden.
- De provincie heeft geen operationele rol bij het beheer van recreatiegebieden. De provincie is wel op strategisch niveau verantwoordelijk voor het behoud en de realisatie van voldoende recreatiemogelijkheden.

De provincie is betrokken bij het beheer van een groot aantal recreatie- en natuurgebieden. PS hebben aangedrongen op een inventarisatie van de kosten van beheer, omdat het structurele kosten betreft waar een structurele dekking tegenover moet staan. De productenstructuur die met ingang van 2017 is herzien, houdt daarmee rekening door de beheertaken apart inzichtelijk te maken in taak 1.3.6: Beheer recreatievoorzieningen en taak 1.4.7: Biodiversiteit: Beheer & Onderhoud, waar de kosten voor beheer geprognosticeerd en toegelicht worden.

De nog te ontwikkelen 'Strategie op Beheer' moet helpen om te bepalen hoe en met wie de kwaliteit van gebieden en netwerken voor de biodiversiteit en de groenbeleving kunnen worden versterkt. Dit is verder uitgewerkt in § 'Strategie op beheer'.

#### Financiële rol van de provincie

De provincie is op verschillende manieren betrokken bij het beheer van natuur- en recreatiegebieden. Een belangrijk onderscheid is dat tussen gebieden met een structurele provinciale financiële betrokkenheid en gebieden die na realisatie worden overgedragen aan derden.

#### *Gebieden met een structurele financiële betrokkenheid*

Dit betreft een groot aantal natuur- en recreatiegebieden in Zuid-Holland. Een deel daarvan is ook in provinciaal eigendom. Onderhoud en beheer van deze recreatiegebieden is veelal in handen van Staatsbosbeheer (SBB) op grond van verschillende overeenkomsten. Het betreft:

- gebieden die nog (deels) in provinciaal eigendom zijn, te weten Vlietland, Bentwoud en Balij-Bieslandse Bos. Het voornemen is om Vlietland aan de gemeente Leidschendam-Voorburg over te dragen. De omvang en complexiteit van dit gebied maken een langere voorbereidingstijd voor de overdracht noodzakelijk. Het streven is om de overdracht in 2019 te realiseren. Bentwoud en delen van het Balij- Bieslandse Bos (Laakweg en enkele andere percelen) blijven vooralsnog in provinciaal eigendom. De kosten voor beheer en onderhoud voor deze gebieden zijn daarom structureel opgenomen in de begroting.
- Natuur- en recreatieschappen. Met de provinciale deelnemersbijdrage of subsidiestroom erkent Zuid-Holland het belang van de recreatiegebieden die de natuur- en recreatieschappen beheren (en waar de provincie tot haar uittreden deelnemer van was). In de overeenkomsten met de natuur- en recreatieschappen is afgesproken dat de huidige provinciale bijdrage in de periode 2018 tot en met 2021 volledig beschikbaar blijft (in lijn met het Hoofdlijnenakkoord 2015 – 2019). In de jaren 2022 tot en met 2025 flexibiliseren de bijdragen afhankelijk van de gemaakte afspraken per schap. Daarin zijn bijdragen van tussen de 70 en 85 procent van de gemiddelde huidige bijdrage vastgelegd. De resterende 15 tot 30 procent kan door de provincie naar verwachting medio 2021 worden herschikt. Voor de periode na 2025 wordt verwezen naar het product 'Transitie Groenservice Zuid-Holland en natuur- en recreatieschappen' in Product 1.3.7-3.

De lasten voor beheer en onderhoud van natuurgebieden zijn voornamelijk ondergebracht in de Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer Zuid-Holland (SNL). Het stelsel waar deze regelingen onderdeel van uitmaakt, is in 2010 in werking getreden en is in nauwe afstemming met de andere provincies ontwikkeld. De landelijke afspraak tussen de provincies en beheerders is dat het stelsel overal op dezelfde manier wordt uitgevoerd. De ontwikkeling van de jaarlijkse SNL-subsidiebijdrage is onder meer afhankelijk van de voortgang van realisatie van NNN-gebieden en de stijgende kosten voor het beheer.

Via dezelfde subsidieregeling subsidieert de provincie het agrarisch natuurbeheer. Agrarisch natuurbeheer richt zich met name op weide- en akkervogelbeheer buiten het NNN. Per 2016 heeft er een grote wijziging plaatsgevonden op het gebied van het agrarisch natuurbeheer. Subsidie voor agrarisch natuurbeheer wordt vanaf dan alleen nog maar verstrekt aan agrarische collectieven in plaats van aan individuele agrariërs.

#### *Gebieden met afgekocht beheer*

Zuid-Holland heeft de afgelopen jaren de meeste provinciale recreatiegebieden overgedragen, voornamelijk aan gemeenten en waterschappen. Van de recreatiegebieden die naar de gemeenten zijn overgegaan, zijn de beheerlasten bij overdracht eeuwigdurend afgekocht. Daarnaast zijn vanuit het programma Recreatie om de Stad recreatiegebieden door gemeenten en waterschappen ingericht. Na afronding van de inrichting en na instemming van de provincie met het beheerplan ontvangen de gemeenten een eenmalige bijdrage in de beheerlasten. Bij vaststelling van dit bedrag is rekening gehouden met een periode van ten minste dertig jaar, in de verwachting dat deze periode lang genoeg is voor de gemeenten om te wennen aan het beheer en eigendom van de gebieden.

## Gebiedsaanpak

Volgens het Hoofdlijnenakkoord 2015 – 2019 wil de provincie doorgaan met gebiedsgericht werken op grond van eerdere goede ervaringen. De provincie vult dit in door deel te nemen aan de landschapstafels en de regiegroepen Groen en Recreatie en door het ondersteunen van de plannen die daar ontstaan. Daarbij ondersteunt de provincie vooral brede programma's die meerdere samenhangende doelen beogen, zoals natuurontwikkeling, behoud van het landschap, erfgoed en recreatie. Daarbij wordt op dit moment met de Landschapstafels gesproken over de ontwikkeling van brede, integrale programma's die passen binnen de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving. Het voornemen is om volgende gebiedsprogramma's van de landschapstafels daarmee meer in samenhang te ontwikkelen met de lange-termijnopgaven en ambities zoals genoemd in de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving. Te denken valt aan verstedelijking, klimaatadaptatie, duurzame energie en/of bodemdaling.

Gebiedsgericht werken betekent tegelijk dat de behoefte aan bovenregionale afstemming toeneemt. De provincie treedt steeds vaker op als 'gebiedsregisseur', die in de regio's verschillende beleidsthema's met elkaar verbindt. Dat vraagt van de provincie een andere, meer integrale in plaats van sectorale benadering.

### Governance Groen

De Meerjarenprogrammering Groen laat zien waartoe de gekozen 'netwerk governance' kan leiden. 'Bottom up' ontstaan nieuwe coalities, nieuw elan en nieuwe bronnen van financiering voor beleidsuitvoering ten behoeve van het landschap. Deze manier van beleidsuitvoering kan rekenen op een veel breder draagvlak in de regio en biedt ruimte voor initiatieven op lokaal en regionaal niveau, naast en gelijk opgaand met wat de provincie kan bewerkstelligen.

Om de 'netwerk governance' te faciliteren is de Subsidieregeling gebiedsprogramma's groen Zuid-Holland 2016 (Sgg) ontworpen. Hiermee heeft de provincie, als deelnemende partner, eind 2016 / begin 2017 regionale partijen subsidie verleend voor de uitvoering van gebiedsgerichte, meerjarige programma's. Doelen staan hierbij centraal en dus worden vooraf geen strakke kaders meegegeven voor uit te voeren projecten en activiteiten, zolang deze bijdragen aan hetgeen de provincie wil bereiken met het landschap. Tegelijk beschikken de partijen in de regio over zoveel mogelijk ruimte om samen te werken aan door hen zelf geïnitieerde projecten, en daar andere partijen – zoals bedrijven - bij te betrekken en extra middelen te activeren wanneer de kans daartoe zich voordoet.

Het rendement van deze beleidsfilosofie is groot; er ontstaat een sterkere samenhang, betere samenwerking en efficiëntere bundeling van doelen en budgetten. Dit past ook bij de wens van PS voor een krachtige voortzetting en intensivering van regionaal beleid. De provincie geeft een invulling aan de nieuwe fase waarin de groene gebiedsontwikkeling is beland. De provincie is niet langer dé co-financier, maar één van de partners, die middelen inbrengen in het programma. In plaats van een verdubbeling van de provinciale inbreng, levert deze vorm van samenwerking een multiplier op van ruim drie. Dit is onder meer gebleken in de vorige collegeperiode, waarin de provincie € 7,5 mln bijdroeg aan de integrale gebiedsafspraak met de Leidse Ommelanden.

## Ontwikkeling van het groenbeleid

### Naar een rijke groenblauwe leefomgeving voor Zuid-Holland.

Het landschap en de biodiversiteit in de provincie staan onder druk door het groeiend aantal inwoners, de economische ontwikkeling en klimaatverandering. Er is behoefte aan meer woningen en ruimte voor bedrijvigheid. De landbouwsector, op veel plaatsen drager van het landschap, heeft te kampen met bodemdaling en druk op schaalvergroting vanuit de wereldmarkt. Tegelijk groeit het besef dat het landschap ook een belangrijke concurrentiefactor is. In metropolitane regio's is een aantrekkelijk landelijk gebied een belangrijke vestigingsfactor voor mensen en bedrijven en een essentieel onderdeel van de leefomgevingskwaliteit voor inwoners, werknemers, recreanten en toeristen.

De huidige Beleidvisie Groen volstaat dan niet meer en dus heeft de provincie besloten een nieuwe visie uit te werken voor een 'Rijke Groenblauwe Leefomgeving'. De provincie wil de huidige groenblauwe aanpak verbreden naar beleven, benutten én beschermen. Daarin staat de betekenis van groen en water voor mensen en de verbinding van maatschappelijke opgaven centraal.

In de nieuwe visie ligt de nadruk meer op maatschappelijke opgaven, zoals verstedelijking, klimaat, demografie en energievernieuwing. De kwaliteit van de leefomgeving is erbij gebaat als natuur, water, recreatie, landbouw en economie in samenhang worden gezien. De bescherming van de bijzondere kwaliteiten van het landschap dient mede om de groenbeleving van inwoners, recreanten en toeristen te verbeteren. Net als bescherming van cultureel erfgoed en monumenten eraan bijdraagt om het landschap aantrekkelijk te maken en te houden. Met meer biodiversiteit en meer ruimte voor natuurinclusieve landbouw ontstaat een fijnmazig natuurnetwerk. Aantrekkelijke landschappen reiken tot in de stad en het stedelijk gebied reikt tot in de landschappen: een zachte overgang van het stedelijk- naar het landelijk gebied.

#### Strategie op Beheer

Grootschalige uitbreiding met nieuwe groengebieden in Zuid-Holland ligt niet voor de hand. De upgrade van de groene leefomgeving zal vooral in bestaande gebieden zijn beslag moeten krijgen: 'beheer is het nieuwe realiseren'. De komende 10 jaar staat daarom een forse kwaliteitsslag in het beheer (onderhoud, herstel en doorontwikkeling) op de agenda, van natuur- en recreatiegebieden en bijbehorende netwerken in relatie tot de stedelijke ontwikkeling in Zuid Holland.

De uitwerking van deze kwaliteitsslag in een 'Strategie op Beheer' vindt parallel aan het opstellen van de nieuwe groenvisie plaats. De beheerstrategie zal in de groenvisie, het bijbehorende handelingsperspectief en het Kaderbesluit 2019 integraal tot uitdrukking komen.

De Strategie op Beheer kent een aantal accenten:

- Integraler: meer synergie tussen partners en inhoudelijke doelen, zoals bijvoorbeeld tussen N2000/PAS, 'gewone' natuur in steden, wegbermen, recreatiegebieden en agrarisch weidevogelbeheer; het natuurinclusief maken van nieuwe economische ontwikkelingen, waar mogelijk in gebiedscoöperaties of andere vormen van samenwerking in gebieden;
- Effectiever: meer rendement van de groene euro; nieuwe 'slimme' uitvoeringsarrangementen; vermindering van administratieve lasten; tegengaan van versnippering en meer inzicht in rendement per prestatie door bijv. benchmarking;
- Adaptiever: anticiperen op klimaatveranderingen; beheer (nog meer) vormgeven in samenwerking met grondeigenaren en beheerders, lokale bestuurders, bedrijfsleven en burgers en lokale initiatiefnemers; meer gebruik maken van digitale technieken.

Voor het toekomstig beheer van natuur- en recreatiegebieden zijn aanvullende inkomstenbronnen nodig. De provincie ondersteunt de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen, wat meer mogelijk maakt. De financiering van beheer en onderhoud komt in de toekomst in toenemende mate van de economische dragers; agrarisch natuurbeheer biedt daarvoor interessante mogelijkheden.

#### Uitvoering geven aan aangenomen moties

In de vergadering van 28 juni 2017 hebben PS motie nr. 719 aangenomen waarin is verzocht om uitkering van een tegemoetkoming in de schade door zomerganzen totdat de doelpopulatie is bereikt. Daartoe inzet van een meerjarig incidenteel budget van € 2 mln voor drie jaar voor maatregelen ter beperking van de ganzenschade en t.b.v. een tegemoetkoming in de schade door zomerganzen. De precieze maatregelen worden bepaald in overleg met de betrokken partijen. De jaarlijkse tegemoetkoming wordt afgebouwd om te stimuleren dat de doelpopulatie op zo kort mogelijke termijn wordt bereikt. Dit wordt na drie jaar geëvalueerd. Deze motie heeft geleid tot het

behandelvoorstel welke op 27 september 2017 geagendeerd is voor de Statencommissie DO. De maatregelen zijn ondergebracht in het product 'Wet Natuur, soortenbeheer, faunabeheer'.

In dezelfde vergadering is door PS motie nummer 725 'Miljoenen voor winst en weidevogels' aangenomen. Met de motie 'Miljoenen voor winst en weidevogels' spreken PS uit dat zij bereid zijn om vanuit de bestaande groenbudgetten extra middelen beschikbaar te stellen indien:

- 1.1. Uit de gesprekken met de stuurgroep Krimpenerwaard blijkt dat de realisatie van het NNN gebied als leefgebied voor weidevogels daardoor sneller en eenvoudiger te realiseren is;
- 1.2. Er integrale, gebieds- en praktijkgerichte onderzoeken en maatregelenpakketten worden ingediend voor weide- of akkervogels, die niet geheel binnen de POP financiering passen.

De weide- en akkervogels nemen landelijk de laatste decennia sterk af. Dit is ook in de provincie Zuid-Holland het geval. De provincie zet naast de bestaande instrumenten ter behoud van de biodiversiteit zoals het beheer van het NNN en het agrarisch natuurbeheer in op integrale, gebiedsgerichte en praktijkgerichte verbeterplannen. Deze zijn in de zomer en najaar van 2017 door de terreinbeherende organisaties, agrarische collectieven en vrijwilligers gezamenlijk opgesteld. Deze partijen werken in 2018 met de provincie Zuid-Holland gezamenlijk aan het Actieplan Boerenlandvogels waarin de maatregelen bij elkaar worden gebracht en verder aangevuld worden. Daarnaast wordt in de Krimpenerwaard ervaring opgedaan met de nieuwe strategie van zelfrealisatie van onder andere weidevogelnatuur door agrariërs binnen de begrenzing van het NNN. Dit alles biedt input voor de invulling de motie.

## Financieel kader

### Aansluiten op de begroting

Het PZG onderbouwt de begroting voor de groene doelen op het niveau van taken en producten. Voordat in de doelen wordt ingegaan op de financiële prognoses van de producten zijn in deze paragraaf de meerjarige overzichten uit de begroting overgenomen. Aan de overzichten uit de begroting is een kolom toegevoegd waarin de Begroting 2018 na verwerking van de mutaties uit het GS-voorstel voor de najaarsnota. Dat geeft een compleet beeld van de trend.

In de doelen geeft het PZG per product een doorkijk van geprognosticeerde bestedingen. Daarbij is als uitgangspunt gehanteerd dat alleen bestedingen zijn opgenomen die voldoende onderbouwd zijn. Dat wil zeggen dat concrete uitvoeringsresultaten zijn voorzien die een solide basis zijn voor de berekening van het benodigde budget. Reserveringen zonder zicht op uitvoeringsresultaten zijn ondergebracht in de groene reserve. In de paragraaf Omvang en opbouw van de groene reserve wordt specifiek aandacht besteed aan de omvang, samenstelling en ontwikkeling van de groene reserve waarbij de nieuw, bij kaderbesluit Groen, ingestelde reserve ten behoeve van het Natuur Netwerk Nederland is verwerkt.

In een volgende fase / volgende versie van het PZG wordt eveneens een relatie gelegd met de Uitvoeringsagenda Rijke Groenblauwe Leefomgeving en de daarin opgenomen budgetten.

### Doel 1.3 Recreatie en groenbeleving

Het doel 1.3 laat in de achtereenvolgende jaren een sterke daling zien van de lasten. Dit wordt onder meer veroorzaakt door de afronding van het Uitvoeringsprogramma Groen, afronding van RodS en de overdracht van de provinciale recreatiegebieden.

*Begroting baten en lasten van doel 1.3 Recreatie en groenbeleving*

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	38.180	36.875	37.319	27.199	18.951	14.986	13.097
Baten	1.535	287	287	287	287	287	155
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>36.645</b>	<b>36.588</b>	<b>37.032</b>	<b>26.912</b>	<b>18.664</b>	<b>14.699</b>	<b>12.943</b>
Toevoeging aan reserve	1.859	81	881	769	4.939	3.838	3.838
Onttrekking aan reserve	15.316	17.745	18.874	8.622	5.687	2.745	625
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-13.457</b>	<b>-17.664</b>	<b>-17.993</b>	<b>-7.852</b>	<b>-748</b>	<b>1.093</b>	<b>3.213</b>
<b>Resultaat</b>	<b>23.188</b>	<b>18.924</b>	<b>19.039</b>	<b>19.060</b>	<b>17.916</b>	<b>15.792</b>	<b>16.156</b>

### Doel 1.4 Natuur en biodiversiteit

Doel 1.4 bestaat voornamelijk uit het programma NNN, PMR (Buitenland van Rhon), IODS, Natura 2000 / PAS en SNL / SKN. De piek van de uitgaven ten behoeve van de realisatie NNN ligt in de jaren 2019-2021. De beheerlasten van opgeleverde natuurterreinen in het kader van NNN zijn verwerkt in de meerjarenbegroting.

#### Begroting baten en lasten van doel 1.4 Natuur en biodiversiteit

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	46.014	78.383	64.731	74.667	98.352	109.613	56.850
Baten	20.421	42.348	56.111	23.580	19.312	18.081	14.793
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>25.593</b>	<b>36.035</b>	<b>8.620</b>	<b>51.087</b>	<b>79.039</b>	<b>91.532</b>	<b>42.057</b>
Toevoeging aan reserve	33.094	31.125	44.306	105.945	5.505	5.046	2.566
Onttrekking aan reserve	7.976	30.716	16.179	134.870	52.165	63.626	11.617
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>25.118</b>	<b>408</b>	<b>28.127</b>	<b>-28.926</b>	<b>-46.661</b>	<b>-58.580</b>	<b>-9.051</b>
<b>Resultaat</b>	<b>50.711</b>	<b>36.443</b>	<b>36.747</b>	<b>22.161</b>	<b>32.379</b>	<b>32.952</b>	<b>33.006</b>

#### Doel 1.5 Duurzame landbouw

De uitvoering van de InnovatieAgenda duurzame landbouw kent in financieel opzicht een stabiel verloop.

#### Begroting baten en lasten van doel 1.5 Duurzame landbouw

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	3.934	10.435	8.163	8.108	6.181	6.820	3.724
Baten	660	3.247	1.504	2.034	2.051	2.679	1.143
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>3.274</b>	<b>7.187</b>	<b>6.658</b>	<b>6.074</b>	<b>4.130</b>	<b>4.141</b>	<b>2.581</b>
Toevoeging aan reserve	183	0	190	1.187	0	0	0
Onttrekking aan reserve	239	4.112	3.561	2.547	2.860	2.845	1.351
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-55</b>	<b>-4.112</b>	<b>-3.371</b>	<b>-1.360</b>	<b>-2.860</b>	<b>-2.845</b>	<b>-1.351</b>
<b>Resultaat</b>	<b>3.219</b>	<b>3.076</b>	<b>3.288</b>	<b>4.714</b>	<b>1.270</b>	<b>1.296</b>	<b>1.230</b>

#### Dekkingsbronnen

De volgende bronnen kunnen middelen leveren voor de financiering van de Groene beleidsdoelen:

- provinciale middelen, onder te verdelen in:
  - o structurele begrotingsmiddelen
  - o incidentele begrotingsmiddelen
  - o bijdragen uit provinciale reserves
  - o middelen Hoofdlijnenakkoord 2011-2015
  - o middelen Hoofdlijnenakkoord 2015-2019
- middelen van derden niet zijnde Rijk ( EU, waterschappen, gebiedspartijen)
- rijksmiddelen (provinciefonds, decentralisatie-uitkeringen, doeluitkeringen)

Hieronder komen de bronnen ter sprake waarvoor specifieke voorwaarden gelden bij de besteding: middelen uit Europa (POP3) en van het Rijk.

### **Plattelands OntwikkelingsProgramma – 3 (POP-3)**

Het Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020 Zuid-Holland (POP3) is een financieringsinstrument om Europese middelen in te zetten bij de realisatie van provinciaal beleid. In de begroting is dit terug te vinden in begrotingsdoelen 1.2, 1.4 en 1.5. Omdat begrotingsdoel 1.2 de goede kwaliteit en kwantiteit van grond- en oppervlaktewater betreft, is dit doel voor dit PZG verder niet relevant.

#### *Uitvoeringsregeling POP-3*

De Uitvoeringsregeling POP-3 Zuid-Holland (van 14 april 2015) bestaat uit dertien onderdelen voor de realisatie van het niet-grondgebonden deel van het POP3. Elk onderdeel heeft een budget dat interprovinciaal geprogrammeerd is aan de hand van een meerjarige planning van subsidie-openstellingen. Dat betekent voor alle provincies:

- jaarlijkse begrotingsvoorstellen met budgetplafond(s);
- een jaarlijkse afspraak met het EU-betalorgaan RVO over de inzet voor behandeling van subsidieaanvragen;
- openstellingsbesluit(en).

#### *Financiële middelen*

De Europese middelen worden ingezet voor twee provinciale regelingen:

- de Uitvoeringsregeling POP3;
- de subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer (SNL).

Voor de uitvoering van beide regelingen dient de provincie een bijdrage te leveren als co-financier.

De provinciale cofinanciering ten behoeve van de SNL vindt plaats uit de Decentralisatie-uitkering Natuur. Deze uitkering loopt via het provinciefonds.

De Europese middelen voor POP3 zijn in de begroting opgenomen op basis van de verwachte te verlenen subsidie. De te verlenen subsidie is de te leveren financiële prestatie ten laste van de begroting.

POP3 wordt uitgevoerd binnen het financiële kader van de begroting en de daarin opgenomen subsidieplafonds.

De Europese middelen voor POP3 worden binnen de volgende beleidskaders ingezet:

- de Beleidsvisie Groen, vastgesteld door PS op 10 oktober 2012;
- het Ambitiedocument 'Samen voor een flinke sprong: Innovatieagenda Duurzame Landbouw', vastgesteld door PS op 29 juli 2016.

Naast de beleidsmatige kaders is in het Ambitiedocument 'Samen voor een flinke sprong: Innovatieagenda Duurzame Landbouw' opgenomen dat tot 2020 een bedrag van € 7.040.000 aan Europese middelen en een bedrag van € 7.040.000 aan provinciale middelen (cofinanciering) beschikbaar is voor de POP3-maatregelen. Het gaat dan specifiek om de maatregelen gericht op:

- kennisoverdracht;
- fysieke investeringen voor innovaties;
- samenwerken voor innovaties;
- samenwerken binnen het Europees Partnerschap voor innovatie.

Onderstaande tabellen bieden overzicht op welke wijze de provinciale middelen voor POP3 zijn verwerkt in de provinciale begroting. Het gaat hier om de overblijvende benodigde middelen na verrekening met Europese middelen (en de middelen van de Waterschappen).

De tabellen geven een recapitulatie weer van de totaalbedragen naar begrotingsdoel en financieringsbron. Op basis van de budgetbrief van 2018 is een totaal aan Europese middelen beschikbaar van € 52.240.000 voor de provincie Zuid Holland voor de periode 2014-2020. Hiervan kan via de Uitvoeringsregeling POP3 een totaal van €



26.770.000 aan Europese middelen worden ingezet en via de SNL een totaal van € 25.470.000 aan Europese middelen.

Op 2 maart 2015 is de Uitvoeringsregeling POP3 voor het eerst toegepast voor een openstelling voor het indienen van Lokale ontwikkelingsstrategieën in het kader van LEADER. Vanaf 16 februari 2016 tot peildatum 13 augustus 2018 namen GS 26 openstellingsbesluiten. In totaal zijn er tot nu toe 161 subsidies verleend, 27 aanvragen zijn nog in behandeling.

#### *Uitbetaling financiële middelen*

Aanvragen en verleningen van POP3-subsidie kunnen alleen op basis van een openstellingsbesluit. In verband met de verleningstermijn van het POP3 kunnen in 2020 voor het laatst deze subsidies worden verleend. De uitvoeringsduur van projecten is maximaal drie jaar. De projectuitvoering loopt maximaal tot het einde van 2023.

De verleningstermijn is vanaf sluiting van de openstelling maximaal 22 weken voordat bekend is aan welke projecten subsidie wordt verleend. Bij de subsidieverlening vindt nog geen uitbetaling van het subsidiebedrag plaats. Uitbetaling gebeurt op basis van werkelijk gemaakte en betaalde kosten gedurende de uitvoering. Om de uitbetaling te ontvangen, dient de ontvanger van de subsidie een betaalverzoek in te dienen. De termijn voor behandeling van een betaalverzoek bedraagt maximaal 13 weken.

#### Productindeling

Per relevant begrotingsdoel van de provincie zijn de volgende POP3-regelingen ingericht.

#### *Doel 1.4 Natuur en biodiversiteit*

In de taak Biodiversiteit: Innovatie en Organisatie worden deze POP3-regelingen begroot en verantwoord. Een nadere toelichting op deze taak is te vinden in product 1.4.8.4 van dit PZG.

- Niet-productieve investeringen voor herstel- en inrichtingsmaatregelen voor natuur, landschap en biodiversiteit:  
Tot einde 2020 wordt nog één openstelling verwacht in 2019.
- De niet-productieve investeringen voor hydrologische maatregelen (investeringen) PAS:  
Tot einde 2020 worden geen openstellingen verwacht.

#### *Doel 1.5 Duurzame landbouw*

Deze POP3-regelingen worden begroot en verantwoord bij de taken 1.5.1 Opstarten programma's gericht op kennis, ontwikkeling en innovatie landbouw en taak 1.5.2 Participeren in innoverende samenwerkingsverbanden. Een nadere toelichting op deze taken is te vinden in de hoofdstukken 6.1 en 6.2 van dit PZG.

Voor de POP-3 regeling 'Duurzame investeringen jonge boeren' (taak 1.5.1) worden tot einde 2020 nog twee openstellingen verwacht, waarvan één in 2019 en één in 2020.

Voor de POP-3 regeling 'Kennisoeverdracht duurzame innovaties landbouw' (taak 1.5.1) wordt tot einde 2020 nog één openstelling verwacht in 2019.

Voor de POP-3 regeling 'LEADER' worden tot einde 2020 nog vier openstellingen verwacht, waarvan twee in 2019 en twee in 2020.

Tot einde van 2020 worden nog twee openstellingen verwacht van de POP-3 regeling 'Fysieke investeringen duurzame innovaties landbouw' (taak 1.5.1) of van de POP-3 regeling 'Samenwerking duurzame innovaties landbouw' (taak 1.5.2). Afhankelijk van de middelen die uit de openstellingen in 2016, 2017 en 2018 vrijvallen, wordt in overleg met onder andere het 'Open Netwerk Voedselinnovatie Zuid-Holland' bezien aan welke maatregel in 2019 en 2020 behoefte is.

Pop3 uitvoeringsprogramma naar begrotingsdoel:

(bedragen x € 1.000)	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie totaal	Begroting t/m NJN 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Totaal
DOEL 1-2 Goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	0	1.561	1.561	4.420	5.633	4.817	4.209	1.153	549	22.342
DOEL 1-4 Natuur en biodiversiteit	0	0	0	800	500	1.104	1.730	910	659	5.703
DOEL 1-5 Duurzame landbouw	213	2.032	2.245	3.479	3.914	4.056	5.384	2.355	1.557	22.990
<b>Totaal</b>	<b>213</b>	<b>3.593</b>	<b>3.806</b>	<b>8.699</b>	<b>10.047</b>	<b>9.977</b>	<b>11.323</b>	<b>4.418</b>	<b>2.764</b>	<b>51.035</b>

Pop3 uitvoeringsprogramma naar financieringsbron:

(bedragen x € 1.000)	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie totaal	Begroting /tm NJN 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Totaal
Bijdragen van derden algemeen		403	403	2.034	1.500	1.547	1.669	447	0	7.599
EU bijdragen algemeen		1.621	1.621	4.045	6.013	5.181	5.014	1.916	1.186	24.976
Groene ambities			0	800	0	500	2.490	2.056	1.578	7.424
Provinciale middelen		10	10		0	0	0	0	0	10
Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord			0		0	2.749	2.150	0	0	4.899
UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	213	1.559	1.772	1.821	2.534	0	0	0	0	6.126
<b>Totaal</b>	<b>213</b>	<b>3.593</b>	<b>3.806</b>	<b>8.699</b>	<b>10.047</b>	<b>9.977</b>	<b>11.323</b>	<b>4.418</b>	<b>2.764</b>	<b>51.035</b>

Pop3 SNL naar begrotingsdoel:

(bedragen x € 1.000)	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie totaal	Begroting t/m NJN 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Totaal
DOEL 1-4 Natuur en biodiversiteit	7.080	5.308	12.388	6.696	7.064	6.801	6.794	6.794	3.025	3.025	52.588
<b>Totaal</b>	<b>7.080</b>	<b>5.308</b>	<b>12.388</b>	<b>6.696</b>	<b>7.064</b>	<b>6.801</b>	<b>6.794</b>	<b>6.794</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>52.588</b>

De POP3-financiering vanuit de EU dient ter dekking van twee provinciale regelingen: de POP-regeling en de Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer (SNL). Voor de uitvoering van beide regelingen dient de provincie een bijdrage te leveren als co-financier. De provinciale cofinanciering t.b.v. SNL vindt plaats uit de Decentralisatie-uitkering Natuur die via het provinciefonds loopt.

Toelichting

In bovenstaande tabel is een recapitulatie weergegeven van de totaalbedragen naar begrotingsdoel en financieringsbron. Volgens de budgetbrieven van 2016 en 2017 blijkt een EU-bedrag beschikbaar van € 52,24

mln. Met de Uitvoeringsregeling POP3 kan een EU-bedrag van € 26,77 mln worden ingezet. Via de SNL kan € 25,47 mln worden benut.

Voor een aantal onderdelen in de Uitvoeringsregeling POP3 is in het kader van de Begroting 2016 bovendien nog uitgegaan van een gegeven EU-budget waarvoor 50% cofinanciering nodig was. Uit de eerste Budgetbrief (maart 2016) blijkt echter dat voor enkele onderdelen met betrekking tot Water naast het EU-budget geen cofinanciering nodig is. Het vergoedingspercentage is in dat geval dus 100%. Bij de Najaarsnota 2017 wordt dit gecorrigeerd voor de Begroting van 2017 en volgende jaren.

Op 2 maart 2015 is de Uitvoeringsregeling POP3 voor het eerst toegepast voor een openstelling voor het indienen van Lokale ontwikkelingsstrategieën in het kader van LEADER. Vanaf 16 februari 2016 tot peildatum 4 juli 2017 namen GS vijftien openstellingsbesluiten. De eerste openstelling heeft eind augustus 2016 de twee eerste subsidiebeschikkingen opgeleverd. De eerstvolgende openstelling (voor jonge landbouwers) leverde in de periode september-december 2016, 41 subsidieverleningen op.

#### Productindeling

Per relevant begrotingsdoel van de provincie zijn de volgende POP3-regelingen ingericht.

#### *Doel 1.4 Natuur en biodiversiteit*

In de taak Biodiversiteit: Innovatie en Organisatie worden deze POP3-regelingen begroot en verantwoord. Een nadere toelichting op deze taak is te vinden in 1.4.8.4 van dit PZG.

- a) Niet-productieve investeringen voor herstel- en inrichtingsmaatregelen voor natuur, landschap en biodiversiteit: tot einde 2020 wordt nog 1 openstelling verwacht
- b) De niet-productieve investeringen voor hydrologische maatregelen (investeringen) PAS: tot einde 2020 worden geen openstellingen verwacht.

#### *Doel 1.5 Duurzame landbouw*

Deze POP3-regelingen worden begroot en verantwoord bij de taken 1.5.1 Opstarten programma's gericht op kennis, ontwikkeling en innovatie landbouw en 1.5.2 Participeren in innoverende samenwerkingsverbanden. Een nadere toelichting op deze taken is te vinden in de hoofdstukken 6.1 en 6.2 van dit PZG:

- a) Opstarten programma's gericht op kennis, ontwikkeling en innovatie landbouw- POP-3 jonge boeren (1.5.1):  
Tot einde 2020 worden nog drie openstellingen verwacht.
- b) Opstarten programma's gericht op kennis, ontwikkeling en innovatie landbouw- POP-3 LEADER (1.5.2):  
Tot einde 2020 worden nog zes openstellingen verwacht.
- c) Samenwerking duurzame innovaties landbouw (1.5.2):  
Tot einde 2020 wordt nog een openstelling verwacht.
- d) Kennisoverdracht duurzame innovaties landbouw 1 (1.5.1):  
Tot einde 2020 worden nog drie openstellingen verwacht.
- e) Fysieke investeringen duurzame innovaties landbouw (1.5.1):  
Eén openstellingperiode begint binnenkort, tot einde 2020 worden nog twee openstellingen verwacht.

#### **Uitvoeringsprogramma Groen impuls Hoofdlijnenakkoord 2015-2019**

In het Hoofdlijnenakkoord 2015-2019 hebben GS een impuls van € 40 miljoen voor het groene domein beschikbaar gesteld (UPG40). Deze is als volgt opgebouwd:

Landschapstafels	€ 20 mln
Landbouw	€ 15 mln
Groenparticipatie	€ 5 mln

Het Hoofdlijnenakkoord is als volgt verwerkt in de begroting:

*Inzet UPG 40 naar begrotingsdoelen*

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie tm 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
DOEL 1-2 Goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	0	0	0	116	300	580	940	0
DOEL 1-3 Recreatie en groenbeleving	1.645	6.394	8.039	6.990	6.720	1.849	107	213
DOEL 1-4 Natuur en biodiversiteit	0	0	0	400	225	535	865	0
DOEL 1-5 Duurzame landbouw	213	1.908	2.121	1.554	2.259	1.634	345	0
<b>Subtotaal exploitatielasten</b>	<b>1.858</b>	<b>8.302</b>	<b>10.160</b>	<b>9.060</b>	<b>9.504</b>	<b>4.598</b>	<b>2.257</b>	<b>213</b>

*Toelichting*

GS stelden in 2016 twee nieuwe subsidieregelingen vast die betrekking hebben op het groene beleidsveld, als opvolgers van de Uitvoeringsregeling Groen Zuid-Holland 2014 (Urg). Het betrof hier de Subsidieregeling Gebiedsprogramma's Groen Zuid-Holland 2016 en de Subsidieregeling Groen Zuid-Holland 2016. PS hebben in november 2016 voor de Subsidieregeling Gebiedsprogramma's Groen Zuid-Holland 2016 een subsidieplafond van € 25.215.000,- vastgesteld voor het jaar 2016. Hiervan vindt de dekking plaats door € 20 miljoen uit de UPG40 en € 5 miljoen uit de UPG100.

**Uitvoeringsprogramma Groen 100 (UPG 100)**

De provincie verleende tot een totaalbedrag van € 90,1 mln aan subsidies. Een totaalbedrag van € 10,4 mln is thans belegd voor het verlenen van subsidies, waarvan € 0,5 mln bestemd voor afkoop Provinciale Recreatiegebieden. De overige € 9,9 mln is gereserveerd voor sectorale subsidies. Het totaal bedrag (bested en nog te besteden) komt daarmee uit op € 100,6 mln (dekking uit de reserve Groene ambities).

Het gereserveerde bedrag is beschikbaar op grond van Subsidieregeling Groen voor de jaren 2018 en 2019 (elk € 1,25 mln). Hiervoor worden subsidieplafonds tegelijk met de begroting vastgesteld. De genoemde bedragen zijn ontleend aan de administratie van de subsidiebeschikkingen. De middelen ten behoeve van het UPG100 worden onttrokken aan de reserve Groene Ambities. In de reserve zijn in de afgelopen jaren de saldi van lasten en baten gestort teneinde de middelen beschikbaar te houden voor de uitvoering van het UPG100.

**Omvang en opbouw van de groene reserve**

In de reserve Groen is budget ondergebracht waarvan het realiseren van het uitvoeringsresultaat is uitgesteld. Het is te vergelijken met een tijdelijke tussenrekening waar het budget is ondergebracht tot het resultaat is bereikt waartoe het budget beschikbaar is gesteld. Het betekent dat het budget in de reserve Groen is toegedeeld en niet vrij inzetbaar is.

In de afgelopen jaren is het volgende onderscheid naar doelen in de reserve Groen gemaakt:

- Groene ambities
- Beheerplannen Natura 2000 en PAS
- Vlietland
- Decentralisatieakkoord natuur
- Reserve Natuurcompensatie
- Reserve UPG40 in Hoofdlijnenakkoord 2016 – 2019
- Reserve Ontwikkelopgave natuur
- IODS
- Reserve Natuur Netwerk Nederland

Bij Kadernota 2018 is een nieuwe reserve Natuur Netwerk Nederland ingesteld. In het PZG en Begroting 2019 is deze gevuld met de benodigde middelen voor de realisatie van het NNN programma. De voeding van de reserve NNN vindt plaats vanuit de reserve Groene Ambities en Decentralisatieakkoord Natuur. In de reserve NNN zijn alleen middelen opgenomen die geraamd zijn voor de uitvoering van het programma NNN en de motie Winst voor Weidevogels (€ 10 mln). De reserve Decentralisatieakkoord is per 2019 opgeheven en het saldo is overgeheveld naar de reserve NNN.

De realisatie van het programma NNN wordt bekostigd uit de reserves NNN en Ontwikkelopgave Natuur en daarnaast uit de verkoop- en pachttopbrengsten Grond voor Grond.

Het PZG bevat de uitvoeringsresultaten en de bestedingen per product voor de periode 2019 – 2033. Een deel van de bestedingen komt ten laste van een doel in de groene reserve. Zo wordt inzicht verkregen in de inzet en het verloop van de omvang van de groene reserve.

Als alle verplichtingen zijn nagekomen en dus alle doelen zijn gerealiseerd, kan een positief saldo resteren in de reserve Groene ambities. Voeding van de reserve Groene ambities vindt plaats door het 'gesloten systeem Groen'. Zoals vastgelegd in het Hoofdlijnenakkoord 2015-2019 worden positieve en negatieve resultaten in het Groendomein (begrotingsdoelen 1.3, 1.4 en 1.5) verrekend met de reserve Groene ambities voor zover ze niet verrekend worden met bestemmingsreserves (zoals bijv. de reserve NNN).

Het resterende budget kan dan dienen ter financiering van maatregelen voor het bijbehorende doel. In enkele gevallen is het ook mogelijk dat het budget ten goede kan komen voor alle groene doelen. Dat is afhankelijk van de herkomst van het budget, de dekkingsbron, en de voorwaarden die daarbij zijn gesteld.

GS heeft PS voorgesteld in te zetten op versnelling van de besteding van reserves. Dit heeft de titel 'Voorspellen, vertellen en versnellen' gekregen. Het PZG gaat over het 'voorspellen en vertellen'. Op grond van het inzicht dat in het PZG wordt gegeven kunnen scenario's worden uitgewerkt om te versnellen. Dit heeft geleid tot besluitvorming door PS in het voorjaar van 2018 bij vaststelling van het Kaderbesluit Groen 2018 (o.a. wijziging van de uitvoeringsstrategie NNN).

Overzicht reserves

Programmareserve (bedragen x € 1.000)	Saldo per 31-12- 2017	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12- 2018	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12- 2019	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12- 2020	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12- 2021	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo per 31-12- 2022
Groene ambities	71.475	6.971	24.867	53.578	959	46.076	8.462	4.939	8.164	5.237	4.928	6.241	3.923	3.838	2.578	5.183
Decentralisatieakkoord natuur	67.054	0	2.977	64.077	0	64.077	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vlietland	424	0	82	342	0	82	260	0	82	178	0	64	114	0	0	114
IODS	6.742	0	902	5.840	0	4.823	1.016	0	0	1.016	0	0	1.016	0	0	1.016
Beheerplannen Natura 2000 en PAS	10.976	0	830	10.146	0	500	9.646	0	500	9.146	0	500	8.646	0	0	8.646
Natuurcompensatie	1.387	0	36	1.351	0	36	1.314	0	36	1.278	0	36	1.242	0	36	1.205
Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	9.840	1.601	662	10.780	1.216	720	11.275	0	4.598	6.678	0	2.257	4.421	0	213	4.208
Reserve Ontwikkelopgave natuur	53.896	37.150	6.939	84.107	11.278	20.684	74.701	4.138	31.680	47.159	2.590	24.379	25.370	1.199	8.101	18.468
NatuurNetwerk Nederland	0	0	0	0	94.667	7.505	87.161	1.367	14.689	73.839	1.367	35.380	39.825	1.367	2.066	39.126
<b>Totaal</b>	<b>221.794</b>	<b>45.722</b>	<b>37.296</b>	<b>230.220</b>	<b>108.120</b>	<b>144.503</b>	<b>193.837</b>	<b>10.443</b>	<b>59.750</b>	<b>144.531</b>	<b>8.884</b>	<b>68.858</b>	<b>84.557</b>	<b>6.404</b>	<b>12.994</b>	<b>77.967</b>

Onderwerp:	Groene ambities
Inhoud en doel	Het onderdeel Groene ambities binnen programmareserve 1 is bestemd voor het provinciale aandeel in het Uitvoeringsprogramma Groen (UPG).
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget 50% en financiële ruimte 50%
Besluitvorming/instellingsjaar	Voorjaarsnota 2007
Looptijd	2038
Toelichting onttrekkingen	In 2019 wordt er € 29,2 mln onttrokken aan de reserve Groene ambities voor het creëren van de reserve Natuur Netwerk Nederland (NNN). In het Kaderbesluit Groen 2018 is besloten de middelen voor de business case NNN apart onder te brengen zodat de middelen voor het NNN programma geborgd zijn. Daarnaast wordt conform het Kaderbesluit Groen 2018 € 5 mln onttrokken ter dekking van de risicoreservering voor het Grevelingenmeer. Er wordt € 1,9 mln onttrokken voor ontwikkeling van RodS gebieden door externe gebiedspartijen. Voor realisatie van recreatieve routenetwerken wordt er € 1,8 mln onttrokken, dit betreft met name ruitpadenplan fase 1. Daarnaast wordt er € 0,9 mln onttrokken aan de reserve voor de subsidieverstrekking aan de landschapstafels. Verder wordt er voor het verbeterplan Boerenlandvogels € 1,8 mln onttrokken. En tenslotte wordt er € 2,3 mln onttrokken voor de agrarische structuurversterking en systeem innovatie landbouw en wordt € 2 mln onttrokken voor de bijdrage aan de reserve Mitigatie Energie.
Toelichting toevoegingen	De in eerdere jaren uit de reserve groene ambities voorgeschoten frictiekosten GZH ad € 0,7 mln worden teruggestort. Daarnaast wordt de lagere bijdrage uit de reserve groene ambities voor agrarische structuurversterking van € 0,2 mln teruggestort.
Toelichting beklemdheid	Het saldo van de reserve Groene Ambities per 31-12-2019 is volledig beklemd. In de huidige meerjaren programmering zal de reserve einde 2027 een saldo hebben van € 0,2 mln en geeft daarmee minimale ruimte om nieuw beleid te ontwikkelen. Vanaf 2027 zal de reserve weer toenemen.
Toelichting omvang	

Onderwerp:	Beheerplannen Natura 2000 / PAS
Inhoud en doel	Doel is het bekostigen van activiteiten, namelijk in het kader van Natura 2000 de uitvoering van de (met elkaar samenhangende) beheersplannen en -maatregelen Programmatische Aanpak Stikstof. Conform de Decembercirculaire 2014 zijn er middelen vanuit het Rijk beschikbaar gesteld voor dit doel.
Functie	Spaar
Voeding	Programmabudget
Besluitvorming/instellingsjaar	Jaarrekening 2012
Looptijd	2027
Toelichting onttrekkingen	Ter dekking van de uitvoering van de beheersmaatregelen Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) / Natura 2000 bedraagt de bijdrage uit de reserve voor 2019 € 0,5 mln.
Toelichting toevoegingen	Er zijn geen toevoegingen voorzien voor deze reserve.
Toelichting beklemdheid	Het saldo van de reserve Beheerplannen Natura 2000 en PAS per 31-12-2019 is voor € 1 mln programmatisch beklemd (reeds in de meerjaren programmering opgenomen). In de huidige meerjaren programmering zal de reserve einde 2022 een saldo hebben van € 8,6 mln. Na 2021 is vooralsnog niet meer concreet gepland, maar deze middelen zullen worden ingezet voor Natura 2000 en PAS. Zo loopt in 2021 de eerste PAS-periode af waarvoor t/m 2021 harde verplichtingen zijn aangegaan. Vanaf 2022 zullen voor de tweede PAS-periode nieuwe verplichtingen worden vastgelegd en verwerkt in de begroting. In de periode 2019-2024 zullen diverse tussenevaluaties plaatsvinden en zullen de

	Natura 2000 beheerplannen voor de tweede en derde beheerplanperiode worden vastgesteld. In die plannen zullen de verbeterdoelstellingen en eventuele uitbreidingsdoelstellingen worden uitgewerkt en verwerkt in de begroting.
Toelichting omvang	

<b>Onderwerp:</b>	Vlietland
Inhoud en doel	Deze programmareserve is bedoeld voor het financieren van de (proces)kosten van het project Vlietland / Meeslouwerplas.
Functie	Spaar
Voeding	Voormalige OVP Vlietland
Besluitvorming/instellingsjaar	Jaarrekening 2012
Looptijd	2021
Toelichting onttrekkingen	Ter dekking van de procesmiddelen voor de herinrichting Meeslouwerplas wordt er € 0,08 mln onttrokken.
Toelichting toevoegingen	Er zijn geen toevoegingen voorzien voor deze reserve.
Toelichting beklemdheid	Het saldo van de reserve Vlietland per 31-12-2019 is voor € 0,1 mln programmatisch beklemd (reeds in de meerjaren programmering opgenomen). Na 2021 is nog geen concrete planning opgenomen.
Toelichting omvang	

<b>Onderwerp:</b>	Decentralisatieakkoord natuur
Inhoud en doel	In 2011 is een akkoord gesloten tussen Rijk en provincies over de decentralisatie van het natuurbeleid. Hierbij zijn afspraken gemaakt over de afwikkeling ILG, realisatie herijkte EHS en het natuurbeheer. Voor de uitvoering van dit akkoord ontvangt de provincie via het provinciefonds middelen (integratie-uitkering natuur). Via deze reserve worden deze middelen bestemd voor de uitvoering van het natuurakkoord en de aanvullend daarop gemaakte afspraken met het Rijk en in IPO-verband.
Functie	Spaar
Voeding	Financiële ruimte
Besluitvorming/instellingsjaar	Jaarstukken 2013
Looptijd	2027
Toelichting onttrekkingen	In 2019 wordt er € 64,1 mln onttrokken aan de reserve Decentralisatie akkoord voor het creëren van de reserve Natuur Netwerk Nederland (NNN). In het Kaderbesluit Groen 2018 is besloten de middelen voor de business case NNN apart onder te brengen zodat de middelen voor het NNN programma geborgd zijn. Dit geld komt uit de reserve Groene ambities en de reserve Decentralisatie akkoord. De resterende middelen worden in de reserve Groene ambities geplaatst en de reserve Decentralisatie akkoord wordt daarmee opgeheven.
Toelichting toevoegingen	Er zijn geen toevoegingen voorzien voor deze reserve.
Toelichting beklemdheid	
Toelichting omvang	



Onderwerp:	Natuurcompensatie
Inhoud en doel	Als door aanleg van onder meer infrastructuur natuurwaarden verloren gaan dan moeten deze worden gecompenseerd volgens Provinciaal beleid. Dat geldt zowel voor Gedeputeerde Staten als voor andere initiatiefnemers. Compensatiemaatregelen voor herstel van natuurwaarden geschiedt vaak in de vorm van aanleg natuur of natuurbeheer. Reserve Natuurcompensatie dient ter dekking van de op basis van de Subsidieregeling Natuurcompensatie Zuid-Holland vastgestelde compensatiemaatregelen. Veel van deze maatregelen moeten nog gepland worden.
Functie	Spaar
Voeding	Voormalig reserve NORAH / Voormalig reserve Zuidwestelijke Randweg Gouda-N207 / Natuurcompensatie Rijnlandroute vanuit de programmareserve 2 (Egalisatiereserve exploitatieprojecten PZI) / N210
Besluitvorming/instellingsjaar	Najaarsnota 2015
Looptijd	2028
Toelichting onttrekkingen	Jaarlijks (t/m 2027) wordt er € 0,04 mln onttrokken voor de verleende subsidies met betrekking tot Natuurcompensatie RijnlandRoute.
Toelichting toevoegingen	Er zijn geen toevoegingen voorzien voor deze reserve.
Toelichting beklemdheid	Het saldo van de reserve Natuurcompensatie per 31-12-2019 is voor € 0,4 mln programmatisch beklemd (reeds in de meerjaren programmering opgenomen). Voor de periode t/m 2027 is dit verwerkt voor de nu bekende compensatieverplichtingen. Eventuele toekomstige compensatieverplichtingen zijn nu nog niet bekend.
Toelichting omvang	

Onderwerp:	UPG 40 Hoofdlijnenakkoord
Inhoud en doel	Met het Hoofdlijnenakkoord 2015-2019 is € 40 mln extra toegekend aan het Uitvoeringsprogramma Groen (UPG). De provinciale middelen zijn in de jaren 2016-2019 op de begroting beschikbaar gesteld voor het UPG. De UPG € 40 mln middelen die in een jaar niet worden besteed, wordt op jaareinde aan deze Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord toegevoegd. De middelen blijven daarmee ter beschikking voor het UPG voor de jaren daarna. De reserve maakt het mogelijk om de € 40 mln te kunnen monitoren. Deze middelen worden ingezet voor de Landschapstafels, Groenparticipatie en POP3.
Functie	Spaar
Voeding	Financiële ruimte (€ 40 mln UPG Hoofdlijnenakkoord 2015-2019)
Besluitvorming/instellingsjaar	Jaarrekening 2016
Looptijd	2023
Toelichting onttrekkingen	Ter dekking van diverse landschapstafels wordt er in 2019 € 0,4 mln onttrokken aan de reserve UPG 40. Daarnaast wordt er voor Groenparticipatie € 0,3 mln onttrokken.
Toelichting toevoegingen	De in 2019 niet benodigde middelen voor POP3 worden in de reserve UPG 40 gestort, zodat ze beschikbaar blijven voor het POP3 programma en worden in latere jaren weer onttrokken.

Toelichting beklemdheid	<p>Het saldo van de reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord per 31-12-2019 is voor € 7,1 mln programmatisch beklemd (reeds in de meerjaren programmering opgenomen). Met het Hoofdlijnenakkoord 2015-2019 is € 40 mln extra toegekend aan het Uitvoeringsprogramma Groen (UPG).</p> <p>Deze middelen worden ingezet voor de Landschapstafels (€ 20 mln) waarbij de provinciale bijdrage is vastgelegd in de Meerjarenprogrammering Groen 2016-2019. Daarnaast worden de middelen ingezet voor Groenparticipatie (€ 5 mln). Het resterende deel (€ 15 mln) dient voornamelijk te worden ingezet ter dekking van de uitgaven van POP3 waarbij de provincie zich samen met de andere provincies heeft gecommitteerd om EU-subsidies, beschikbaar gesteld voor de landbouw, middels verplichte cofinanciering aan te vullen.</p>
Toelichting omvang	

<b>Onderwerp:</b>	<b>Ontwikkelopgave Natuur</b>
Inhoud en doel	De opbrengsten van de grondverkopen van de gronden die PZH heeft ontvangen van DLG/BBL worden gestort in de Reserve Ontwikkelopgave Natuur. Met deze opbrengsten kunnen de aankoop en inrichting van NNN-gebieden worden gefinancierd. Door deze aparte reserve te maken kunnen de grondopbrengsten en de uitgaven ten laste van de grondopbrengsten gevolgd blijven worden. Voorheen zaten deze middelen in de OVP Ontwikkelopgave natuur, maar er is geen basis meer om de OVP te handhaven uit hoofde van het BBV (geen terugbetalingsverplichting). Daarom is het saldo van de OVP vrijgevallen bij Jaarrekening 2016 en gestort in de reserve Ontwikkelopgave Natuur.
Functie	Spaar
Voeding	Verkoopopbrengsten van Grond voor Grond gronden
Besluitvorming/instellingsjaar	Jaarrekening 2016
Looptijd	2027
Toelichting onttrekkingen	Voor de business case NatuurNetwerk Nederland (onder andere de projecten Krimpenerwaard, Gouwe Wiericke en Groen Waterparel) wordt in 2019 € 20,1 mln uit de reserve onttrokken. Daarnaast wordt een bijdrage uit de reserve aangewend voor de kosten van tijdelijk beheer van de te verkopen gronden. Deze wordt voor 2019 begroot op € 0,6 mln.
Toelichting toevoegingen	De netto opbrengsten van de verkopen van de gronden die PZH heeft ontvangen van DLG/BBL wordt gestort in de reserve Ontwikkelopgave Natuur. Voor 2019 bedraagt dat € 11,3 mln.
Toelichting beklemdheid	Het saldo van de reserve Ontwikkelopgave Natuur per 31-12-2019 is voor € 74,7 mln programmatisch beklemd (reeds in de meerjaren programmering opgenomen). De volledige omvang van de reserve Ontwikkelopgave Natuur is beklemd als gevolg van afspraken uit het Decentralisatieakkoord Natuur. Daarin is bepaald dat de provincie de opbrengsten van de grondverkopen van de gronden die PZH heeft ontvangen van DLG/BBL dienen te worden behouden voor de realisatie van het NNN.
Toelichting omvang	

<b>Onderwerp:</b>	<b>NatuurNetwerk Nederland</b>
Inhoud en doel	Het instellen van één nieuwe reserve (Reserve NatuurNetwerk Nederland) ten behoeve van de NNN middelen met een looptijd tot en met 2027. De reserve wordt gebruikt om het fluctuerende kasritme op te vangen en wordt gevoed door de provinciale middelen welke in enig jaar niet tot een uitgaven komen maar wel benodigd zijn voor het programma op een later tijdstip. Door het instellen van deze reserve wordt vermenging met andere middelen, begrotingsdoelen voorkomen.
Functie	Egalisatie
Voeding	Uit de reserves Groene ambities en Decentralisatieakkoord Natuur

Besluitvorming/instellingsjaar	Najaarsnota 2018
Looptijd	2027
Toelichting onttrekkingen	Voor de business case NatuurNetwerk Nederland (de projecten Krimpenerwaard, Gouwe Wiericke en ecologische verbindingzones) wordt in 2019 € 7,5 mln uit de reserve onttrokken.
Toelichting toevoegingen	In het Kaderbesluit Groen 2018 is besloten om een aparte reserve NatuurNetwerk Nederland (NNN) te creëren voor het NNN programma. In totaal is besloten dat er voor het NNN programma € 105,6 mln wordt gestort in de reserve NNN. Daarvan wordt er € 93,3 mln in een keer gestort uit de reserve Groene ambities en Decentralisatieakkoord Natuur. De overige € 12,3 mln (deel van de risicoreservering) wordt in 2019 tot en met 2027 in gelijke delen (€ 1,37 mln per jaar) gestort.
Toelichting beklemdheid	Het saldo van de reserve NatuurNetwerk Nederland per 31-12-2019 is voor € 42,4 mln programmatisch beklemd (reeds in de meerjaren programmering opgenomen). In de huidige meerjaren programmering zal de reserve einde 2027 een saldo hebben van € 44,8 mln. Dit saldo dient te worden aangehouden voor de Risicoreservering van € 29 mln die in het Kaderbesluit Groen is opgenomen. Het restant van het saldo dient te worden aangehouden voor afwaardingslasten van de over te dragen NNN(-gronden).
Toelichting omvang	

Onderwerp:	IODS
Inhoud en doel	De integrale ontwikkeling Delft-Schiedam (IODS) hangt samen met de verlenging van de Rijksweg A4 in deze regio. De provincie heeft een rol in de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit in dit gebied, als de A4 verlengd wordt. De IODS-partners hebben afgesproken dat alle werkzaamheden gelijktijdig zullen aanvangen, in 2011. In de programmareserve zitten middelen voor de uitvoering van de versterking van de ruimtelijke kwaliteit die uit de programmareserve onttrokken worden.
Functie	Spaar
Voeding	Financiële ruimte
Besluitvorming/instellingsjaar	Jaarrekening 2004
Looptijd	2019
Toelichting onttrekkingen	In 2019 wordt er € 0,4 mln onttrokken voor de subsidie innovatie in Midden Delfland. Ook wordt er in 2019 € 0,1 mln onttrokken voor de Ecopassage de Schie. Daarnaast wordt er conform Kaderbesluit Infra € 1 mln uit de IODS middelen bijgedragen aan de N468. De resterende middelen ad € 3,3 mln zijn in 2019 opgenomen als risicoreservering.
Toelichting toevoegingen	Er zijn geen toevoegingen voorzien voor deze reserve.
Toelichting beklemdheid	Er resteren nog subsidieverplichtingen. In 2019 zal worden bepaald hoeveel middelen gereserveerd moeten blijven voor extra kosten IODS en zal dit worden verwerkt in de begroting. Eventuele vrijval zullen we in de begroting van 2020 tot uitdrukking brengen.
Toelichting omvang	

Het meerjarige verloop van de reserves is opgenomen in bijlage 3.

## Subsidies

Met ingang van de Begroting 2018 is de systematiek van begroten en verantwoorden van subsidies gewijzigd. Het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) schrijft voor dat baten en lasten in de begroting worden verwerkt ongeacht of zij in dat jaar tot uitgaven leiden. Concreet betekent dit dat bij het verantwoorden van subsidieelasten het moment waarop de prestatie geleverd wordt door de subsidieontvanger bepalend is. De in de begroting opgenomen lasten worden bepaald op basis van ervaringsgegevens met betrekking tot de realisatie van projecten van de subsidieontvangers.

Voorbeeld: bij een subsidiebeschikking van 1 mln. in 2018 wordt in de begroting verwerkt:

(bedragen x € 1.000)

2018	2019	2020	2021
15%	35%	35%	15%
€ 150	€ 350	€ 350	€ 150

Veelal wordt in het eerste jaar een voorschot verstrekt van 80% van het beschikte bedrag. De betaling van het voorschot wordt niet verwerkt in de begroting maar het volledige subsidiebedrag wordt verdeeld naar rato van de voortgang van het project volgens de in het voorbeeld (fictieve) genoemde percentages.

Tot en met de primitieve Begroting 2017 werden in de begroting de bedragen conform de openstellingsbesluiten verantwoord. De subsidieontvanger levert de prestatie echter in latere jaren omdat na het openstellen van een subsidiemaatregel achtereenvolgens de aanvraag, de toetsing van de aanvraag, het afgeven van de beschikking en vervolgens de realisatie plaatsvinden. Deze processtappen kennen elk hun eigen doorlooptijd, soms bepaald door wettelijke termijnen of subsidievoorwaarden.

Bij Najaarsnota 2017 is de begroting aangepast op basis van de termijnen en ervaringscijfers. Hierbij kunnen zich twee situaties voordoen:

1. Indien het RVO de beschikking afgeeft, verantwoordt de provincie de last op het moment dat RVO de subsidie aan de subsidiënt heeft overgemaakt. Meestal is dit na afronding van de activiteiten.
2. Indien de provincie de beschikking afgeeft, kan die de last nemen vanaf het moment van de beschikking, naar rato van de voortgang van de uitvoering.

Ad 1. Voor de uitvoering van de SNL en SKNL maakt de provincie gebruik van de diensten van het RVO. De RVO factureert de uitbetaalde subsidies aan de provincie door middel van een zogenaamde 'trappenhuisrapportage'. Met deze rapportage maakt RVO periodiek het meerjarig betalingsritme aan de subsidieontvangers en de wijziging ten opzichte van het voorgaande betalingsritme inzichtelijk. Aan de hand hiervan kan de provincie de begroting aanpassen. Voor de begroting wordt aansluiting gezocht bij deze rapportage.

Ad 2. Subsidies uitvoering in eigen beheer.

Hierbij vindt verantwoording volledig plaats op basis van de geleverde prestaties.

## Doelen



## Doel 1-3 Recreatie en groenbeleving

Dit hoofdstuk bevat het programma behorend bij het beleidsdoel 1.3 uit de Begroting 2019 Recreatie en groenbeleving. Als doel hierbij geldt: 'Groenblauwe structuur versterkt samenhang stad-land en recreatieve gebruiks- en belevingswaarde landschap'. Drie taken zijn onderscheiden: realisatie en ontwikkeling recreatievoorzieningen (1.3.5), beheer recreatievoorzieningen (taak 1.3.6) en innovatie in recreatie en groenbeleving (taak 1.3.7).

### Taak 1.3.5 Realisatie en ontwikkeling recreatievoorzieningen

Tot deze taak behoren vijf producten. Ook de doorbelasting van loon- en kapitaalkosten in het kader van de overheveling van de taken van DLG naar de provincie valt onder deze taak. De afzonderlijke producten zijn:

1. Realisatie & ontwikkeling recreatiegebieden door PZH
2. Realisatie & ontwikkeling recreatiegebieden door derden
3. Realisatie groen door landschapstafels
4. Realisatie recreatieve routenetwerken
5. Realisatie en ontwikkeling recreatievoorzieningen algemeen

#### Product 1.3.5-1 Realisatie en ontwikkeling recreatiegebieden door PZH

##### Omschrijving

Tot de recreatiegebieden waarvan de provincie zelf de realisatie ter hand neemt, behoren Bentwoud, Balij-Bieslandse Bos en de herinrichting van het provinciaal recreatiegebied Vlietland (inclusief Meeslouwerplas).

Bentwoud en Balij-Bieslandse Bos maken onderdeel uit van de realisatieopgave Recreatie om de Stad (RodS). De herinrichting van Vlietland (inclusief Meeslouwerplas) maakt onderdeel uit van het programma 'overdracht provinciale recreatiegebieden naar derden' en is er op gericht om Vlietland gereed te maken voor overdracht naar een nieuwe eigenaar en beheerder.

##### Te bereiken uitvoeringsresultaten

- Balij-Bieslandse Bos: De laatste 5 ha Balij worden in 2020 opgeleverd. Bentwoud: decharge Bentwoud is bijna afgerond, er lopen nog enkele afrondende werkzaamheden met Hoogheemraadschap.
- Herinrichting Meeslouwerplas: de werkzaamheden zijn gestart in februari 2018. Begonnen is met de stabilisering van de oevers aan de Vlietzijde. Aansluitend is de aannemer gestart met de inrichting van het krekplan, de aanleg van natuurvriendelijke oevers en met het aanvullen van grond bij de eilanden. Naar verwachting zijn deze werkzaamheden eind 2019 gereed.

##### Financiële programmering 2019 – 2022

Voor de toelichting zie Wat mag dit kosten voor dit product?

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	1.627	417	387	162	282	64	0
Baten	1.301	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>326</b>	<b>417</b>	<b>387</b>	<b>162</b>	<b>282</b>	<b>64</b>	<b>0</b>
Toevoeging aan reserve	256	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	1.331	417	387	162	282	64	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-1.075</b>	<b>-417</b>	<b>-387</b>	<b>-162</b>	<b>-282</b>	<b>-64</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>-749</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

#### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Vlietland	256	0	0	0	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>256</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Groene ambities	0	0	0	80	200	0	0
PR 1	Vlietland	137	82	82	82	82	64	0
PR 1	Decentralisatieakkoord natuur	1.194	335	305	0	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>1.331</b>	<b>417</b>	<b>387</b>	<b>162</b>	<b>282</b>	<b>64</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-1.075</b>	<b>-417</b>	<b>-387</b>	<b>-162</b>	<b>-282</b>	<b>-64</b>	<b>0</b>

#### Links en verwijzingen

- Op de [webpagina Vlietland](#) op de provinciale website wordt algemene achtergrondinformatie gegeven over Vlietland inclusief Meeslouwerplas.
- [Factsheet RodS](#) op de Staat van Zuid-Holland met informatie over de ligging, oppervlakte en voortgang van de inrichting van het Bentwoud en de Balij-Bieslandse Bos. Ook de realisatie van de overige RodS-gebieden door andere partijen, zijn in deze factsheet opgenomen. De voortgang van de RodS-opgave maakt deel uit van begrotingsindicator 1.3.5.8.
- [Factsheet overdracht PRG's](#) op de Staat van Zuid-Holland. De factsheet geeft informatie over de ligging, gebiedskenmerken en status (wel/niet overgedragen) van alle provinciale recreatiegebieden.

#### Product 1.3.5-2 Realisatie en ontwikkeling recreatiegebieden door derden

##### Omschrijving

Dit product heeft betrekking op de realisatie van elf recreatiegebieden die vallen onder Recreatie om de Stad (RodS) door gemeenten en waterschappen inclusief de eventuele afkoop van het beheer. De totale beoogde oppervlakte is ruim 2.000 ha. De realisatie is in handen van externe gebiedspartijen.

Ook de subsidiëring van een kwaliteitsimpuls, bedoeld om de natuurkwaliteit en de recreatieve kwaliteit van bestaande groengebieden te verbeteren, maakt onderdeel uit van dit product.

Kwaliteitsverbetering van bestaande groengebieden is onderdeel geworden van de realisatie groen door de landschapstafels (zie onder 1.3.5.3), maar wordt op onderdelen ook via een specifieke (sectorale) subsidie gefinancierd.

##### Te bereiken uitvoeringsresultaten:

Decharge Bentwoud is bijna afgerond, er lopen alleen nog afrondende werkzaamheden met het Hoogheemraadschap. De laatste 5 ha Balij worden in 2020 opgeleverd.



### Financiële programmering 2019-2022

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	4.766	6.819	6.819	2.203	1.790	290	290
Baten	88	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>4.679</b>	<b>6.819</b>	<b>6.819</b>	<b>2.203</b>	<b>1.790</b>	<b>290</b>	<b>290</b>
Toevoeging aan reserve	88	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	2.158	6.530	6.530	1.914	1.500	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-2.070</b>	<b>-6.530</b>	<b>-6.530</b>	<b>-1.914</b>	<b>-1.500</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>2.608</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>

### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Decentralisatieakkoord natuur	88	0	0	0	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>88</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Groene ambities	1.599	4.530	4.530	1.914	1.500	0	0
PR 1	Decentralisatieakkoord natuur	559	2.000	2.000	0	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>2.158</b>	<b>6.530</b>	<b>6.530</b>	<b>1.914</b>	<b>1.500</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-2.070</b>	<b>-6.530</b>	<b>-6.530</b>	<b>-1.914</b>	<b>-1.500</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### Links en verwijzingen

Niet van toepassing.

### Product 1.3.5-3 Realisatie groen door landschapstafels

#### Omschrijving

Dit product heeft betrekking op de meerjarige gebiedsprogramma's van veertien landschapstafels groen en recreatie waarvoor de provincie een bijdrage levert in de vorm van geld, kennis, ideeën en menskracht. Een landschapstafel is een netwerk van regionale gebiedspartijen, dat samenwerkt op basis van een gebiedsprogramma. De provincie maakt onderdeel uit van dit netwerk. Met de gebiedsprogramma's voeren de partijen activiteiten uit die bijdragen aan de provinciale doelen.

#### Te bereiken uitvoeringsresultaten

De landschapstafels zijn in de periode 2017-2022 aan de slag met de uitvoering van diverse projecten voor de realisatie van de provinciale groendoelen. De resultaten worden opgenomen in een jaarlijks voortgangsverslag per landschapstafel. Aan de landschapstafels wordt daarbij gevraagd om inzicht te geven in onder andere de netwerkontwikkeling, wijzigingen in het gebiedsprogramma, het tempo van uitvoering en resultaten.

In 2018 zijn de voortgangsverslagen van de landschapstafels bezien of hun gebiedsprogramma's niet of niet volledig worden benut. Het algemene beeld is dat alle landschapstafels goed 'op stoom' zijn gekomen, maar dat het tijd heeft gekost om op gang te komen, zoals in uitwerking van de visie, het aangaan van uitvoeringsovereenkomsten, het inregelen van de organisatie, waaronder de manier waarop het geld beschikbaar

wordt gesteld aan de projecten. Ook het ontwikkelen van ideeën en plannen tot uitvoerbare projecten kost tijd. De plannings laten echter zien dat nog steeds mag worden verwacht dat de programma's op tijd worden uitgevoerd en dat de beschikbare subsidies worden besteed. Het is dus aannemelijk dat de landschapstafels hun gebiedsprogramma's tijdig starten en voltooien. Een eventuele herverdeling van de verleende subsidies is daarom niet aan de orde.

De provincie blijft aandacht vragen voor de goede voortgang van de gebiedsprogramma's en besteding van de hiervoor bestemde middelen. Ze zal waar mogelijk en zinvol haar bijdrage daaraan leveren en meedenken bij de verschillende projecten. Om die reden worden in het voorjaar van 2019 de voortgangsverslagen van de landschapstafels over 2018 op dezelfde manier gezien.

In het kader van doorontwikkeling wordt in 2018 en 2019 een ronde gemaakt langs de landschapstafels om te bezien welke toekomstige taken en ambities in beeld zijn, zoals bijvoorbeeld beheertaken.

#### *Financiële programmering 2019 – 2022*

De financiering van de ingediende programma's van de landschapstafels vindt plaats op basis van de Subsidieregeling Groen. De middelen ad € 25 mln. zijn beschikbaar gesteld uit het Hoofdlijnen Akkoord (UPG 40)

De lasten zijn gespreid over de jaren 2017-2022 als last in de exploitatie naar rato van de voortgang van de uitvoering.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	10.182	9.404	9.904	6.509	2.265	847	625
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>10.182</b>	<b>9.404</b>	<b>9.904</b>	<b>6.509</b>	<b>2.265</b>	<b>847</b>	<b>625</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	4.927	5.004	5.504	2.109	2.265	847	625
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-4.927</b>	<b>-5.004</b>	<b>-5.504</b>	<b>-2.109</b>	<b>-2.265</b>	<b>-847</b>	<b>-625</b>
<b>Resultaat</b>	<b>5.255</b>	<b>4.400</b>	<b>4.400</b>	<b>4.400</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

#### *Overzicht reserves*

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	3.446	3.404	3.904	878	1.117	740	412
PR 1	Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	681	800	800	430	1.149	107	213
PR 2	Voorm.Invest.budg.Sted.Vern.3 (ISV3)	800	800	800	800	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>4.927</b>	<b>5.004</b>	<b>5.504</b>	<b>2.109</b>	<b>2.265</b>	<b>847</b>	<b>625</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-4.927</b>	<b>-5.004</b>	<b>-5.504</b>	<b>-2.109</b>	<b>-2.265</b>	<b>-847</b>	<b>-625</b>

#### *Links en verwijzingen*

Niet van toepassing.

## Product 1.3.5-4 Realisatie recreatieve routenetwerken

### Omschrijving

Voor het vergroten van de groenbeleving realiseert de provincie recreatieve routenetwerken voor paardrijden, wandelen, fietsen en varen, stad-landverbindingen voor fietsers en toeristische overstappunten (TOP). Ook het oplossen van knelpunten in bestaande recreatieve routenetwerken valt hieronder.

### Te bereiken uitvoeringsresultaten

- Naar het actuele inzicht zullen de gemeenten de resterende stad- landverbindingen, waarvoor door de provincie een subsidiebeschikking is toegekend, uiterlijk in 2019 afronden.
- In het kader van waterrecreatie gaat de samenwerkingskaart waterrecreatie verder uitgewerkt worden tot programma's en gebiedscommunity's.
- Eind 2018 / begin 2019 wordt gestart met realisatie van het ruitpadenplan fase 1. Deze fase is gericht op het opknappen van bestaande ruitpaden en het realiseren van schakels in de bestaande routenetwerken.

### Financiële programmering 2019 – 2022

Er is sprake van uit-financiering van reeds lopende subsidieverplichtingen. Aangezien steeds meer projecten afgerond zijn, worden ook de resterende bedragen steeds lager. Van de toegezegde middelen voor het ruitpadenplan fase 1 (bestaande paden opknappen en enkele verbindende schakels realiseren) is begroot dat de helft hiervan in 2019 wordt besteed. De kosteninschatting voor fase 2 (nieuwe ruitpaden realiseren en onderhouden) komt naar verwachting medio januari 2019 beschikbaar.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	1.902	1.683	2.336	2.038	1.073	219	205
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>1.902</b>	<b>1.683</b>	<b>2.336</b>	<b>2.038</b>	<b>1.073</b>	<b>219</b>	<b>205</b>
Toevoeging aan reserve	546	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	2.992	1.523	2.176	1.833	868	14	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-2.446</b>	<b>-1.523</b>	<b>-2.176</b>	<b>-1.833</b>	<b>-868</b>	<b>-14</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>-544</b>	<b>160</b>	<b>160</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>

### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	546	0	0	0	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>546</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Groene ambities	2.992	1.523	2.176	1.833	868	14	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>2.992</b>	<b>1.523</b>	<b>2.176</b>	<b>1.833</b>	<b>868</b>	<b>14</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-2.446</b>	<b>-1.523</b>	<b>-2.176</b>	<b>-1.833</b>	<b>-868</b>	<b>-14</b>	<b>0</b>

#### Links en verwijzingen

- Voor het oplossen van resterende knelpunten in de recreatieve routenetwerken is een begrotingsindicator bepaald (prestatie-indicator 1.3.2.1).
- [De factsheet Toeristische overstapplaatsen](#) op de Staat van Zuid-Holland geeft informatie over de ligging en de bekendheid van de toeristische overstappunten.
- [De factsheet recreatief fietsen](#) op de Staat van Zuid-Holland geeft informatie over de ligging, bekendheid, gebruik en tevredenheid van het fietsknooppuntennetwerk. Ook worden enkele landelijke kengetallen, trends en ontwikkelingen weergegeven met betrekking tot recreatief fietsen.
- [De factsheet recreatief varen](#) op de Staat van Zuid-Holland geeft informatie over de bekendheid, gebruik en tevredenheid van het recreatief vaarroutenetwerk en trends en ontwikkelingen met betrekking tot watersport.
- [De factsheet recreatief wandelen](#) op de Staat van Zuid-Holland geeft informatie over de ligging, bekendheid, gebruik en tevredenheid van het provinciaal wandelroutenetwerk. Ook worden enkele landelijke kengetallen, trends en ontwikkelingen weergegeven met betrekking tot recreatief wandelen.

#### Product 1.3.5-5 Realisatie en ontwikkeling recreatievoorzieningen algemeen

##### Omschrijving

De geraamde kosten binnen dit product hebben betrekking op bijvoorbeeld de inhuur van (externe) expertise, procesbegeleiding, onderzoek en beleidsverkenningen.

##### Te bereiken uitvoeringsresultaten

Niet van toepassing.

##### Financiële programmering 2019 – 2022

De structurele middelen Groen uit het Kaderbesluit Groen die nog niet specifiek zijn toebedeeld zijn in doel 1.3 neergezet. Deze middelen kunnen worden ingezet voor de projecten die voortkomen uit de Visie en Uitvoeringsagenda Rijke Groenblauwe Leefomgeving die in het najaar van 2018 wordt gemaakt. In 2020 betreft dat € 3 mln, in 2021 € 1 mln, daarna structureel € 1,2 mln.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	929	254	254	42	1.152	1.045	1.456
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>929</b>	<b>254</b>	<b>254</b>	<b>42</b>	<b>1.152</b>	<b>1.045</b>	<b>1.456</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	2.000	0	0
Onttrekking aan reserve	992	231	231	2.012	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-992</b>	<b>-231</b>	<b>-231</b>	<b>-2.012</b>	<b>2.000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>-63</b>	<b>23</b>	<b>23</b>	<b>-1.970</b>	<b>3.152</b>	<b>1.045</b>	<b>1.456</b>

Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	0	0	0	0	2.000	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>2.000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Groene ambities	992	231	231	2.012	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>992</b>	<b>231</b>	<b>231</b>	<b>2.012</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-992</b>	<b>-231</b>	<b>-231</b>	<b>-2.012</b>	<b>2.000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

Links en verwijzingen

Niet van toepassing.

Doorbelasting loon en kapitaallasten taak 1-3-5

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	4.270	1.670	1.780	1.938	2.003	1.967	1.921
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>4.270</b>	<b>1.670</b>	<b>1.780</b>	<b>1.938</b>	<b>2.003</b>	<b>1.967</b>	<b>1.921</b>
Toevoeging aan reserve	0	1	1	1	1	1	1
Onttrekking aan reserve	108	0	0	0	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-108</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>
<b>Resultaat</b>	<b>4.162</b>	<b>1.671</b>	<b>1.781</b>	<b>1.939</b>	<b>2.003</b>	<b>1.968</b>	<b>1.922</b>

Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	0	1	1	1	1	1	1
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>
PR 1	Groene ambities	108	0	0	0	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>108</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-108</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>1</b>

## Taak 1.3.6 Beheer recreatievoorzieningen

### Product 1.3.6-1 Beheer en onderhoud provinciale eigendommen met recreatiefunctie

#### *Omschrijving*

Het beheer en onderhoud van provinciale eigendommen met recreatiefunctie heeft betrekking op het beheer van bestaande (recreatie)gebieden waarvan het eigendom bij de provincie ligt (PRG's) en op de recent ingerichte recreatiegebieden Balij-Bieslandse Bos en Bentwoud.

Sinds 2013 werkt de provincie aan de overdracht van de PRG's aan derde partijen. Een groot deel van de gebieden houdt na overdracht een recreatiefunctie (ongeveer 520 ha); een ander deel behoudt of krijgt als hoofddoelstelling natuur (ongeveer 140 ha) en maakt dan deel uit van het Natuurnetwerk Nederland. Voor de overige 10 ha PRG's is een andere doelstelling aan de orde.

Anno 2019 is het grootste deel van de 26 PRG's overgedragen aan gemeenten en particuliere beheerders. Voor zover de gebieden een recreatiefunctie houden, koopt de provincie het beheer van deze gebieden eeuwigdurend af. De gebieden met een natuurdoelstelling komen in aanmerking voor een subsidie in het kader van de Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer (SNL). In dit laatste geval betreft het structurele lasten voor beheer en onderhoud.

#### *Te bereiken uitvoeringsresultaten*

De provinciale eigendommen met een recreatiefunctie die nog in eigendom waren van de provincie Zuid-Holland, zijn inmiddels overgedragen, met uitzondering van Vlietland, Bentwoud, Balij-Bieslandse Bos en de Louise Cannemanspolder (LC-polder).

Het proces voor overdracht van Vlietland zal in 2019 starten. Voor Bentwoud, Balij-Bieslandse Bos en de LC-polder zal verkend worden welk beheerarrangement duurzaam is en welke rol de provincie, als mede-eigenaar van de gronden, daarin zal innemen.

#### *Financiële programmering 2019 – 2022*

In het Hoofdlijnenakkoord 2011 - 2015 is destijds € 100 mln voor het Uitvoeringsprogramma Groen (UPG) beschikbaar gesteld. Voor de eeuwigdurende afkoop van provinciale recreatiegebieden (exclusief Vlietland) is destijds € 10 mln begroot (zie ook Uitvoeringsprogramma Groen (2015)). Deze middelen werden vervolgens ondergebracht in de reserve Groene Ambities. Het budget voor de afkoop van provinciale recreatiegebieden is met ingang van de Begroting 2018 separaat gebudgetteerd. De gehele besteding van de afkoopsom zal naar verwachting voor 2020 hebben plaatsgevonden.

De kosten voor de afkoopsommen van de PRG's (exclusief Vlietland) vallen tot nu toe lager uit dan begroot. Dat wordt veroorzaakt doordat verschillende PRG's onder het Natuurnetwerk Nederland vallen. Daarmee komen deze PRG's in aanmerking voor de SNL-beheersubsidie. De verkoop van het laatste gebied Oostduinse Meer staat gepland in 2023. De afkoop van Vlietland valt niet onder de beschikbaar gestelde middelen.

Voor het beheer van Bentwoud is in 2021 eenmalig groot onderhoud aan de ruiterspaden gepland van € 1,8 mln.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	3.166	2.995	3.071	1.580	1.520	3.340	1.387
Baten	146	283	283	283	283	283	150
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>3.021</b>	<b>2.712</b>	<b>2.789</b>	<b>1.297</b>	<b>1.237</b>	<b>3.057</b>	<b>1.237</b>
Toevoeging aan reserve	356	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	1.760	1.475	1.551	60	0	1.820	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-1.403</b>	<b>-1.475</b>	<b>-1.551</b>	<b>-60</b>	<b>0</b>	<b>-1.820</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>1.617</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>

#### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	343	0	0	0	0	0	0
PR 1	Reserve Ontwikkelopgave natuur	13	0	0	0	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>356</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Groene ambities	2.222	1.475	1.551	60	0	1.820	0
PR 1	Decentralisatieakkoord natuur	-462	0	0	0	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>1.760</b>	<b>1.475</b>	<b>1.551</b>	<b>60</b>	<b>0</b>	<b>1.820</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-1.403</b>	<b>-1.475</b>	<b>-1.551</b>	<b>-60</b>	<b>0</b>	<b>-1.820</b>	<b>0</b>

#### Links en verwijzingen

- [De factsheet RodS](#) op de Staat van Zuid-Holland geeft informatie over de ligging, oppervlakte en voortgang van de inrichting van alle RodS-gebieden.
- [De factsheet overdracht PRG's](#) op de Staat van Zuid-Holland geeft informatie over de ligging, gebiedskenmerken en status (wel/niet overgedragen) van alle provinciale recreatiegebieden.

### Product 1.3.6-2 Beheer recreatieve routenetwerken

#### Omschrijving

Het beheer van recreatieve routenetwerken heeft betrekking op het beheer van de provinciale boerenlandpaden (circa 83 km en onderdeel van het provinciaal wandelroutenetwerk) en het netwerk Landelijke Fietsroutes (LF-netwerk, circa 600 km). Voor alle overige routenetwerken voor fietsen, varen en wandelen (omvang circa 7.000 km) is het beheer de verantwoordelijkheid van de betreffende route-eigenaar.

In 2010 is overeengekomen met het landelijk Fietsplatform dat de provincie het onderhoud van acht Landelijke fietsroutes in Zuid-Holland financiert. Het betreft structurele lasten. Staatsbosbeheer (voorheen Groenservice Zuid-Holland) voert dit onderhoud uit. Daarnaast draagt de provincie bij aan het werk van het landelijke LF-Platform en Stichting Wandelnet.

#### *Te bereiken uitvoeringsresultaten*

- Het beheer van de LF-routes is per 2017 ondergebracht bij Staatsbosbeheer. Doelstelling is deze routes op de huidige kwaliteit te houden.
- Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de oprichting van een provinciaal routebureau. Daarvoor wordt eind 2018 / begin 2019 een verkenning uitgevoerd naar de deelnamebereidheid bij gemeenten en terreinbeheerders.

#### *Financiële programmering 2019 – 2022*

Raming heeft betrekking op openstellingsvergoeding voor de boerenlandpaden die onderdeel vormen van het provinciaal wandelroutenetwerk. Prolongatie van aflopende subsidiebeschikkingen per 2020 wordt als onderdeel van het bredere traject doorontwikkeling recreatieve routenetwerken meegenomen.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	21	100	100	100	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>21</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	21	100	100	100	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-21</b>	<b>-100</b>	<b>-100</b>	<b>-100</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

#### *Overzicht reserves*

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	21	100	100	100	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>21</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-21</b>	<b>-100</b>	<b>-100</b>	<b>-100</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

#### *Links en verwijzingen*

- [De factsheet recreatief fietsen](#) op de Staat van Zuid-Holland geeft informatie over de ligging, bekendheid, gebruik en tevredenheid van het fietsknooppuntennetwerk. Ook worden enkele landelijke kengetallen, trends en ontwikkelingen weergegeven met betrekking tot recreatief fietsen.
- [De factsheet recreatief wandelen](#) op de Staat van Zuid-Holland geeft informatie over de ligging, bekendheid, gebruik en tevredenheid van het provinciaal wandelroutenetwerk, waar de boerenlandpaden een onderdeel van zijn. Ook worden enkele landelijke kengetallen, trends en ontwikkelingen weergegeven met betrekking tot recreatief wandelen.
- [De factsheet watersport en recreatief varen](#) op de Staat van Zuid-Holland geeft informatie over de ligging, bekendheid, gebruik en tevredenheid van het recreatietoerwaartnet in Zuid-Holland, maar ook van andere belangrijke watersportgebieden in Zuid-Holland.



### Product 1.3.6-3 Toegankelijkheid natuurgebieden

#### Omschrijving

Er zijn per 2016 middelen vrijgemaakt voor het kosteloos en veilig toegankelijk houden van natuurgebieden in Zuid-Holland. Het betreft bijna alle natuurgebieden met uitzondering van (delen van) gebieden die vanwege natuurwetenschappelijke redenen, veiligheid en privacy tijdelijk of permanent gesloten zijn.

#### Te bereiken uitvoeringsresultaten

Er is per jaar structureel € 0,5 mln beschikbaar voor het doel middels een subsidie. Met de groene partners - de terreinbeheerders van groengebieden in Zuid-Holland - zijn afspraken gemaakt over de inzet van een extra aanvulling op de bestaande toeslag in de SNL-subsidie voor recreatieve openstelling van gebieden.

Dit heeft geresulteerd in subsidies van totaal € 0,43 mln per jaar voor de jaren 2016 t/m 2019. Deze subsidie wordt voor ten minste 50% ingezet voor extra toezicht en handhaving in de gebieden. De rest van de subsidie wordt besteed aan het op niveau houden van de recreatieve voorzieningen. Daarmee draagt deze subsidie bij aan het voor bezoekers kosteloos en veilig toegankelijk houden van circa 17.500 ha natuurgebied en levert ruim 6.000 uur extra toezicht op.

#### Financiële programmering 2019 – 2022

Voor de toelichting zie Wat mag dit kosten voor dit product?

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	436	480	480	500	500	500	500
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>436</b>	<b>480</b>	<b>480</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>
Toevoeging aan reserve	40	20	20	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>40</b>	<b>20</b>	<b>20</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>476</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>

#### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	40	20	20	0	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>40</b>	<b>20</b>	<b>20</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>40</b>	<b>20</b>	<b>20</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

#### Links en verwijzingen

In de [factsheet recreatie in natuurgebieden](#) op de Staat van Zuid-Holland wordt meer inzicht gegeven in de openstelling van natuurterreinen voor het publiek en argumenten om dat soms niet te doen. Ook worden de onderzoeksresultaten weergegeven van recreatieonderzoek in terreinen van Staatbos-beheer en op Tiengemeten (Natuurmonumenten).

## Product 1.3.6-4 Beheer terreinen van derden

### Omschrijving

De provincie betaalt structureel mee aan onderhoud, beheer en doorontwikkeling van recreatiegebieden die in eigendom en beheer zijn van derden. Het gaat met name om gebieden in beheer bij natuur- en recreatieschappen (of hun rechtsopvolger(s)) waarvan de provincie tot 1 januari 2018 deelnemer was.

De provinciale bijdrage bestaat uit een deelnemersbijdrage of uit een begrotingssubsidie. Deze bijdrage zorgt ervoor dat het beheer en onderhoud van tientallen recreatiegebieden in Zuid-Holland op orde is (schoon, heel, veilig) voor een totale oppervlakte van bijna 9.500 ha (water en oevers meegerekend).

Voor 2017-2025 heeft de provincie met elk schap afzonderlijk een overeenkomst gesloten waarin vanaf 2022 de provincie een deel van haar middelen voor recreatiebeheer flexibel wil gaan inzetten. Deze flexibel gemaakte middelen wil de provincie inzetten waar het meest nodig voor kwaliteit en doorontwikkeling van (recreatie)gebieden. Dat wil de provincie doen op basis van prioriteiten die gezamenlijk met de Regiegroepen en bijbehorende landschapstafels en recreatieschappen worden bepaald.

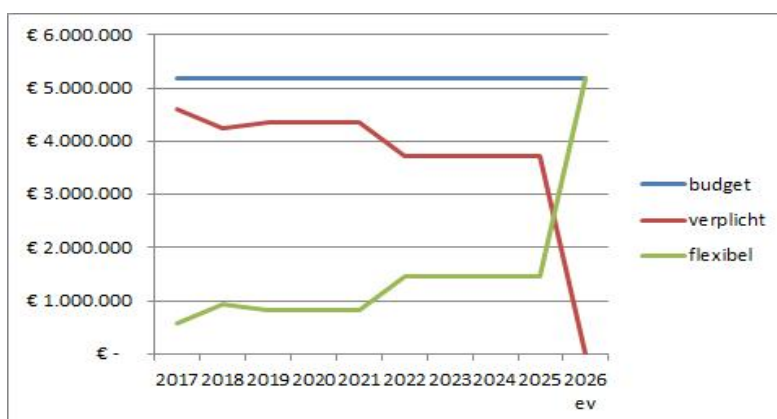
De voortgang met betrekking tot de provinciale uittreding uit de schappen wordt behandeld bij 'transitie GZH / schappen'.

### Te bereiken uitvoeringsresultaten

Tot en met 2025 ligt de hoogte van de provinciale bijdrage vast: 100 procent van de huidige deelnemersbijdrage in de komende vier jaar en in de vier jaar erna gemiddeld 80 procent van de huidige provinciale bijdrage. Na 2021 kunnen Gedeputeerde Staten dus gemiddeld 20 procent van de huidige provinciale bijdrage herschikken. Conform het Hoofdlijnenakkoord blijven deze gelden voor de natuur- en recreatieschappen behouden. Voor de periode na 2025 wordt verwezen naar Product 1.3.7-3 Transitie GZH / Schappen'.

### Financiële programmering 2019– 2022

De flexibilisering van de bijdragen aan de natuur- en recreatieschappen hebben tot gevolg dat een toenemend deel van het jaarlijks budget herprioritering vereist. Dit is indicatief inzichtelijk gemaakt in de onderstaande figuur.



In het figuur is te zien dat ook in de jaren tot 2021 al een (beperkt) gedeelte van de middelen vrijvalt. Dit is een resultaat van de afname van de jaarlijkse bijdrage van deelnemende publieke organisaties aan de recreatieschappen. Deze afname is enkele jaren geleden gerealiseerd en tot en met 2016 ingezet voor de overgang van G.Z-H naar Staatsbosbeheer. De vrijvallende middelen 2017 en 2019 zijn, worden ingezet voor onder meer een bijdrage aan de Nationale Parken, in 2018 zijn de middelen ingezet voor een kwaliteitsimpuls voor recreatiegebieden.

In het kader van de Visie en Uitvoeringsagenda Rijke Groenblauwe Leefomgeving zal aan het nieuwe college een voorstel worden gedaan voor herbestemming van de vrijvallende middelen, in samenhang met een bredere afweging van de inzet van middelen voor recreatiebeheer.

Het budget voor de subsidies voor de recreatieschappen bedraagt structureel € 4,1 mln. In 2018 is het eenmalig opgehoogd met € 1,6 mln t.l.v. de reserve Groene ambities voor de afkoop subsidie Zuid-Westelijke Delta.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	4.664	5.973	5.973	4.135	4.135	4.135	4.135
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>4.664</b>	<b>5.973</b>	<b>5.973</b>	<b>4.135</b>	<b>4.135</b>	<b>4.135</b>	<b>4.135</b>
Toevoeging aan reserve	285	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	1.600	1.600	0	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>285</b>	<b>-1.600</b>	<b>-1.600</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>4.949</b>	<b>4.373</b>	<b>4.373</b>	<b>4.135</b>	<b>4.135</b>	<b>4.135</b>	<b>4.135</b>

#### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	285	0	0	0	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>285</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Groene ambities	0	1.600	1.600	0	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>1.600</b>	<b>1.600</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>285</b>	<b>-1.600</b>	<b>-1.600</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

#### Links en verwijzingen

In de [factsheet gebruik en waardering recreatie-gebieden](#) op de Staat van Zuid-Holland wordt meer informatie gegeven in de resultaten van een grootschalig recreatieonderzoek in 46 recreatiegebieden in Zuid-Holland. Per gebied wordt inzicht gegeven in onder andere bezoekersaantallen, waardering en bestedingen.

#### Product 1.3.6-5 Beheer recreatievoorzieningen algemeen

##### Omschrijving

De geraamde kosten binnen dit product hebben betrekking op bijvoorbeeld de inhuur van (externe) expertise, procesbegeleiding, onderzoek en beleidsverkenningen.

##### Te bereiken uitvoeringsresultaten

Niet van toepassing.

##### Financiële programmering 2019 – 2022

Voor de toelichting zie Wat mag dit kosten voor dit product?

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	114	1.172	372	1.110	1.110	1.038	1.038
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>114</b>	<b>1.172</b>	<b>372</b>	<b>1.110</b>	<b>1.110</b>	<b>1.038</b>	<b>1.038</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	800	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	78	372	372	72	72	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-78</b>	<b>-372</b>	<b>428</b>	<b>-72</b>	<b>-72</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>35</b>	<b>800</b>	<b>800</b>	<b>1.038</b>	<b>1.038</b>	<b>1.038</b>	<b>1.038</b>

*Overzicht reserves*

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	0	0	800	0	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>800</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Groene ambities	0	0	0	72	72	0	0
PR 1	Decentralisatieakkoord natuur	78	372	372	0	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>78</b>	<b>372</b>	<b>372</b>	<b>72</b>	<b>72</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-78</b>	<b>-372</b>	<b>428</b>	<b>-72</b>	<b>-72</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

*Links en verwijzingen*

Niet van toepassing.

**Doorbelasting loon en kapitaallasten taak 1-3-6**

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	0	-56	-56	36	35	35	34
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>0</b>	<b>-56</b>	<b>-56</b>	<b>36</b>	<b>35</b>	<b>35</b>	<b>34</b>
Toevoeging aan reserve	0	60	60	64	67	66	66
Onttrekking aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>0</b>	<b>60</b>	<b>60</b>	<b>64</b>	<b>67</b>	<b>66</b>	<b>66</b>
<b>Resultaat</b>	<b>0</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>100</b>	<b>102</b>	<b>101</b>	<b>100</b>

*Overzicht reserves*

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	0	60	60	64	67	66	66
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>60</b>	<b>60</b>	<b>64</b>	<b>67</b>	<b>66</b>	<b>66</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>0</b>	<b>60</b>	<b>60</b>	<b>64</b>	<b>67</b>	<b>66</b>	<b>66</b>

**Taak 1.3.7 Innovatie in recreatie en groenbeleving****Product 1.3.7-1 Groenparticipatie***Omschrijving*

De provincie stimuleert de participatie van burgers en bedrijven in het groen. We werken daarbij samen met diverse partners aan de versterking van de band van de inwoners in Zuid-Holland met het groen in de provincie. Initiatiefnemers en vrijwilligers bieden we structurele ondersteuning door de programma's 'Mens en Natuur' ondergebracht bij het Instituut voor Natuureducatie (IVN) en het programma 'De Groene Motor', dat is ondergebracht bij het Zuid-Hollands Landschap.

*Te bereiken uitvoeringsresultaten*

De bestaande programma's en projecten voor groenparticipatie worden in 2019 gecontinueerd en uitgebreid.

*Financiële programmering 2019 – 2022*

In het Hoofdlijnenakkoord 2015-2019 is voor groenparticipatie € 5 mln extra beschikbaar gesteld. De middelen zijn met ingang van 2016 ingezet ten behoeve van de uitvoering Subsidieregeling Groen maatregel 2.4 (groenparticipatie). De overige middelen worden ingezet voor opdrachten op het gebied van groen en gezondheid.

Er is in 2019 eenmalig € 0,5 mln beschikbaar voor het no regret project Groen blauwe schoolpleinen (Groenparticipatie). Het reguliere budget voor groenparticipatie daalt in 2020 met € 0,3 mln en in 2021 met € 0,6 mln naar € 0,9 mln vanwege de afloop van de subsidie paragraaf 2.4 SRG Groenparticipatie Vrijwilligers.

De middelen voor de subsidieregeling (SRG 2.4) zijn als volgt in de begroting verwerkt:

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	1.496	1.885	1.885	2.485	1.595	915	915
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>1.496</b>	<b>1.885</b>	<b>1.885</b>	<b>2.485</b>	<b>1.595</b>	<b>915</b>	<b>915</b>
Toevoeging aan reserve	288	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	190	190	290	700	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>288</b>	<b>-190</b>	<b>-190</b>	<b>-290</b>	<b>-700</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>1.784</b>	<b>1.695</b>	<b>1.695</b>	<b>2.195</b>	<b>895</b>	<b>915</b>	<b>915</b>

Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	288	0	0	0	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>288</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	0	190	190	290	700	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>190</b>	<b>190</b>	<b>290</b>	<b>700</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>288</b>	<b>-190</b>	<b>-190</b>	<b>-290</b>	<b>-700</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

Links en verwijzingen

- Op <https://groendoetgoed.com/> is het programma om kinderen meer avonturen in de natuur te laten beleven te volgen.
- De website <http://www.zelfdoeninerfgoedengroen.nl/> is steeds meer een platform voor vrijwilligers aan het worden. Hierop zijn vrijwilligersgroepen te vinden en is er een overzicht waar er nog vrijwilligers nodig zijn.
- In de [factsheet groenparticipatie](#) op de Staat van Zuid-Holland wordt inzicht gegeven in verschillende programma's en projecten groenparticipatie. Ook is hier een inventarisatie te vinden naar aantallen en kenmerken van 'vrijwilligers in het groen'.
- Eén van de projecten binnen groenparticipatie is 'matchfunding'. We matchen het geld dat groene initiatieven werven. Crowdfunding leidt naast de financiële middelen ook tot veel publiciteit en grotere betrokkenheid van de omgeving voor het initiatief: <https://www.voorjebuurt.nl/special/zuid-holland/>

**Product 1.3.7-2 Kennis en promotie landelijke routenetwerken**

*Omschrijving*

De provincie verleent jaarlijks een opdracht aan landelijke routebureaus voor kennisvergaring en doorontwikkelen van de landelijke routenetwerken voor wandelen, fietsen en varen.

*Te bereiken uitvoeringsresultaten*

Op basis van de toekomstvisie en het plan van aanpak gaat het landelijk fietsplatform in 2019 aan de slag met de omvorming van de bestaande landelijke routes naar zogenaamde landelijke icoonroutes, te beginnen bij de Maasroute.

*Financiële programmering 2019 – 2022*

Voor de toelichting zie Wat mag dit kosten voor dit product?

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	75	60	65	65	65	65	65
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>75</b>	<b>60</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	75	60	60	0	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-75</b>	<b>-60</b>	<b>-60</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>5</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>

Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	75	60	60	0	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>75</b>	<b>60</b>	<b>60</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-75</b>	<b>-60</b>	<b>-60</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

Links en verwijzingen

De [factsheet recreatief fietsen](#) op de Staat van Zuid-Holland geeft informatie over de ligging, bekendheid, gebruik en tevredenheid van het fietsknooppuntennetwerk. Ook worden enkele landelijke kengetallen, trends en ontwikkelingen weergegeven met betrekking tot recreatief fietsen.

**Product 1.3.7-3 Transitie G.Z-H en natuur-en recreatieschappen**

*Omschrijving*

De Groenservice Zuid-Holland (G.Z-H) is afgebouwd en per 2017 ondergebracht bij Staatsbosbeheer, inclusief het personeel. Daarnaast is de provincie uitgetreden uit de natuur- en recreatieschappen per 31 december 2017. De reguliere beheerkosten van de schapsterreinen worden hier niet behandeld, deze zijn uitgewerkt bij 'beheer terreinen van derden'.

*Te bereiken uitvoeringsresultaten*

De transitie is voorspoedig verlopen en in 2017 afgerond. Onderdeel van de nazorg is een jaarlijkse bijdrage t/m 2020 aan een gezamenlijke risicoreservering van PZH en Staatsbosbeheer (in beheer bij Staatsbosbeheer). Na 2020 zal het restant van deze reservering verdeeld worden tussen beide partijen.

*Financiële programmering 2019 – 2022*

In onderstaande tabel is de provinciale bijdrage voor de overgang van de G.Z-H naar Staatsbosbeheer opgenomen. De reguliere beheerkosten van de schapsterreinen zijn weergegeven bij het product 'beheer terreinen van derden'. In het kader van de Visie en Uitvoeringsagenda Rijke Groenblauwe Leefomgeving zal aan het nieuwe college van Gedeputeerde Staten een voorstel worden gedaan voor herbestemming van de vrijvallende middelen, in samenhang met een bredere afweging van de inzet van middelen voor recreatiebeheer.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	3.921	3.542	3.472	2.970	900	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>3.921</b>	<b>3.542</b>	<b>3.472</b>	<b>2.970</b>	<b>900</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	704	2.871	3.771	3.771
Onttrekking aan reserve	875	243	173	70	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-875</b>	<b>-243</b>	<b>-173</b>	<b>634</b>	<b>2.871</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>
<b>Resultaat</b>	<b>3.046</b>	<b>3.299</b>	<b>3.299</b>	<b>3.604</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>

*Overzicht reserves*

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	0	0	0	704	2.871	3.771	3.771
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>704</b>	<b>2.871</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>
PR 1	Groene ambities	401	101	101	0	0	0	0
PR OMO	Frictiekosten algemeen	474	142	72	70	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>875</b>	<b>243</b>	<b>173</b>	<b>70</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-875</b>	<b>-243</b>	<b>-173</b>	<b>634</b>	<b>2.871</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>

*Links en verwijzingen*

Voor dit product zijn 2 begrotingsindicatoren bepaald: 1.3.4.1 en 1.3.4.2 (beide prestatie-indicatoren).

**Product 1.3.7-4 Organisatiekosten recreatie***Omschrijving*

De geraamde kosten binnen dit product hebben betrekking op uitvoering van het monitoringsprogramma Toerisme & Recreatie en het secretariaat voor de Provinciale Adviescommissie Leefomgevingskwaliteit (PAL).

*Te bereiken uitvoeringsresultaten*

In 2019 zal de PAL gevraagd en ongevraagd adviezen uitbrengen en kennisbijeenkomsten organiseren met betrekking tot onderwerpen over de leefomgevingskwaliteit. Monitoring en onderzoek wordt uitgevoerd mede op basis van de onderzoeksagenda Toerisme & Recreatie.

*Financiële programmering 2019 – 2022*

Voor de toelichting zie Wat mag dit kosten voor dit product?

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	146	127	127	127	127	127	127
Baten	0	5	5	5	5	5	5
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>146</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>
<b>Resultaat</b>	<b>146</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>

*Overzicht reserves*

Niet van toepassing

*Links en verwijzingen*

Niet van toepassing.



### Product 1.3.7-5 Innovatie in recreatie en groenbeleving algemeen

#### Omschrijving

De geraamde kosten binnen dit product hebben betrekking op bijvoorbeeld de inhuur van (externe) expertise, procesbegeleiding, onderzoek en beleidsverkenningen. In de raming is er bovendien rekening mee gehouden dat groendoel overstijgende kosten hier worden geboekt.

#### Te bereiken uitvoeringsresultaten

Niet van toepassing.

#### Financiële programmering 2019 – 2022

In 2019 is er eenmalig € 0,8 mln beschikbaar aan procesgeldten voor de no regret projecten uit het Kaderbesluit Groen 2018.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	465	350	350	1.200	400	400	400
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>465</b>	<b>350</b>	<b>350</b>	<b>1.200</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>
<b>Resultaat</b>	<b>465</b>	<b>350</b>	<b>350</b>	<b>1.200</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>

#### Overzicht reserves

Niet van toepassing.

#### Links en verwijzingen

Niet van toepassing.

## Doel 1-4 Natuur en biodiversiteit

### Taak 1.4.6 Biodiversiteit: Realisatie en ontwikkeling

#### Programma realisatie Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De provincie Zuid-Holland is verantwoordelijk voor de realisatie van het NNN, inclusief de ecologische verbindingen.

De restantopgave voor de periode 2019 t/m 2027 is om 1.346 hectare grond beschikbaar te krijgen voor het NNN en 3.307 hectare nieuw ingericht natuurgebied en 113 kilometer ecologische verbindingen te realiseren. Dat doen we zoveel mogelijk met en door gebiedspartijen. Het grootste deel van deze restantopgave ligt in een tweetal deelgebieden, te weten Gouwe Wiericke en de Krimpenerwaard. Voor deze deelgebieden zijn gebiedsovereenkomsten afgesloten, op basis waarvan de gebiedspartijen de opgave realiseren. Dit gebeurt zoveel mogelijk in samenhang met andere opgaven zoals water, landbouw, recreatie en bodemdaling.

Op basis van provinciale kaders en financiering zijn de Stuurgroep Krimpenerwaard en de Stuurgroep Gouwe Wiericke verantwoordelijk voor de realisatie van de doelen. De stuurgroepen hebben daarbij een grote mate van handelingsvrijheid: het HOE is aan de partijen in de stuurgroep. Deze vrijheid van de stuurgroep is ook nodig om optimaal invulling te kunnen geven aan de grondgedachte van deze wijze van samenwerking zoals in de Gebiedsovereenkomst opgenomen: efficiency en slagkracht door de regie in de regio. De doelstellingen om via 'zelfrealisatie' en dus onder andere via verweving met het agrarisch gebruik en bedrijf belangrijke onderdelen van de natuuropgave te halen, vraagt ook om ruimte en innovatie in het formuleren van oplossingen. Hierbij is de integraliteit tussen de deelopgaven natuur inclusief water, landbouw en recreatie verankerd. Om de zelfrealisatie te faciliteren is een 'Instrumentenkoffer' opgesteld. Hierin zijn regelingen en maatregelen opgenomen om een sluitend ondernemingsplan op te stellen voor natuurinclusieve landbouwbedrijven.

In het Kaderbesluit / Kadernota hebben PS binnen het Programma NNN € 10 mln opgenomen voor de realisatie van weidevogeldoelen / iconsoorten op PZH-gronden buiten het NNN. In 2019 wordt per deelgebied het plan voor de realisatie van een weidevogelkerngebied uitgewerkt, samen met de gebiedspartijen (gemeenten, waterschappen, vrijwilligers, collectieven). Die afspraken gaan onder andere over het uitvoeren van inrichtingsmaatregelen, het toekomstig beheer, eventuele overdracht van grond en de financiën. In 2019 wordt, via het toepassen van pachtvoorwaarden t.b.v. weidevogels, al een eerste stap gezet voor het verbeteren van het leefgebied van de weidevogels. In de volgende PZG wordt de programmering per jaar gepresenteerd.

Er is een risicoreservering op programmaniveau van € 29 mln opgenomen. Als onderdeel van de dekking voor de risicoreservering is het geraamde budget (€ 8,3 mln) voor de realisatie van de ecologische verbindingen met prioriteit 3 opgenomen; de financiering hiervoor wordt nu dus nog niet opengesteld. Bij het bepalen van de omvang van deze risicoreservering is rekening gehouden met de ontwikkelingen m.b.t. de Leenherenpolder en het gebiedsinitiatief voor de Oranjebonnen.

In de onderstaande tabel is de programmering voor de tijdvakken 2011-2018 en 2019-2027 weergegeven. De programmering per deelgebied per jaar voor de periode 2019-2022 staat in paragraaf Product 1.4.6-1 t/m 1.4.6-7. De bedragen sluiten aan op de PZH-begroting.

Conform de Uitvoeringsstrategie is de inzet dat het NNN wordt gerealiseerd met 15% bijdrage via zelfrealisatie. In een aparte tabel wordt de voortgang gepresenteerd.

Programmering NNN ( bedragen x € 1 mln)				
Projecten	Realisatie 2011-2017	Geraamde realisatie 2018	Raming realisatie 2019-2027	Totaal raming 2011-2027
Gouwe Wiericke	11,0	1,1	41,7	53,8
Krimpenerwaard	24,0	8,3	68,9	101,2
Overige projecten	31,2	2,1	58,6	91,9
Weidevogels op provinciale gronden	0,0	0,0	10,0	10,0
Ecologische verbindingen (prioriteit 1 & 2)	1,8	1,4	22,9	26,1
Risicoreservering NNN	0,0	0,0	29,0	29,0
<b>Totale uitgaven</b>	<b>68,0</b>	<b>12,9</b>	<b>231,1</b>	<b>312,0</b>
<b>Dekking</b>				
Beschikbare middelen (gedecentraliseerde middelen, bestaande provinciale middelen)	51,1	0	98,9	150,0
Grond (verkoop en pacht)	90	36,6	32,6	159,2
Bijdrage derden / contractpartners (periode 2013-2016)	2,8	0	0	2,8
<b>Dekkingsmiddelen</b>	<b>143,9</b>	<b>36,6</b>	<b>131,5</b>	<b>312,0</b>
<b>Saldo</b>	<b>75,9</b>	<b>23,7</b>	<b>-99,6</b>	<b>0,0</b>

#### Product 1.4.6-1 Gouwe Wiericke

##### *Omschrijving*

De betrokken partijen in Gouwe Wiericke zijn de gemeenten Nieuwkoop, Bodegraven-Reeuwijk, Waddinxveen en Gouda, en de hoogheemraadschappen van Rijnland en van de Stichtse Rijnlanden, welke tezamen de stuurgroep Veenweiden Gouwe Wiericke vormen. Op grond van de Gebiedsovereenkomst is de provincie opdrachtgever van de Stuurgroep voor de realisatie van de opgave natuur.

Met de Gebiedsovereenkomst leggen de partijen de afspraken vast ten behoeve van de realisatie van de gebiedsopgaven voor Gouwe Wiericke. Kern van de overeenkomst is enerzijds de verplichting van de provincie tot het beschikbaar stellen van financiën (voor de periode tot en met 2021) ten behoeve van de gebiedsopgave natuur, en anderzijds de verplichting van de gemeenten en hoogheemraadschappen te sturen op de realisatie van de gebiedsopgave natuur. Daarnaast is afgesproken dat de kosten verbonden aan de programmaorganisatie worden gedragen door de provincie.

Voor Gouwe Wiericke is een risico dat met name het gebiedsproces rondom het deelgebied Bodegraven-Noord veel doorlooptijd blijkt te vergen, zodat het halen van 2021 als opleveringsdatum onzeker wordt.

##### *Te bereiken uitvoeringsresultaten*

De restantopgave voor Gouwe Wiericke is om 209 hectare grond voor de NNN beschikbaar te krijgen en 817 hectare nieuw ingericht natuurgebied te realiseren in de periode 2019 t/m 2021. Hiervoor is € 41,7 mln. beschikbaar (inclusief de proceskosten).

De te realiseren hectares voor 2019 t/m 2021 zijn als volgt geprogrammeerd.

	2019	2020	2021	2022
Verwerving	21	106	82	0
Inrichting	26	101	690	0

#### Financiële programmering 2019 – 2021

Hier onder de financiële programmering voor de kosten voor verwerving, inrichting en proces.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	1.578	6.540	1.123	4.036	16.075	19.799	0
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>1.578</b>	<b>6.540</b>	<b>1.123</b>	<b>4.036</b>	<b>16.075</b>	<b>19.799</b>	<b>0</b>
Toevoeging aan reserve	5.115	1.508	2.537	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	4.388	0	4.036	16.075	19.799	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>5.115</b>	<b>-2.880</b>	<b>2.537</b>	<b>-4.036</b>	<b>-16.075</b>	<b>-19.799</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>6.693</b>	<b>3.660</b>	<b>3.660</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

#### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	5.115	1.508	2.537	0	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>5.115</b>	<b>1.508</b>	<b>2.537</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Groene ambities	0	4.388	0	0	0	0	0
PR 1	Reserve Ontwikkelopgave natuur	0	0	0	1.388	8.781	6.979	0
PR 1	NatuurNetwerk Nederland	0	0	0	2.648	7.294	12.820	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>4.388</b>	<b>0</b>	<b>4.036</b>	<b>16.075</b>	<b>19.799</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>5.115</b>	<b>-2.880</b>	<b>2.537</b>	<b>-4.036</b>	<b>-16.075</b>	<b>-19.799</b>	<b>0</b>

#### Links en verwijzingen

Stuurgroep Gouwe Wiericke: [www.veenweidengouwewiericke.nl](http://www.veenweidengouwewiericke.nl)

## Product 1.4.6-2 Krimpenerwaard

### *Omschrijving*

De betrokken partijen in de Krimpenerwaard zijn de gemeente Krimpenerwaard en het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, welke tezamen de stuurgroep Veenweiden Krimpenerwaard vormen. De te realiseren natuurdoelen zijn: weidevogel-grasland, botanische graslanden en kleinschalige landschapselementen / verbindingen. Deze doelen worden gecombineerd met een bijpassend robuust en duurzaam watersysteem in het kader van de KRW en het tegengaan van bodemdaling. Op grond van de Gebiedsovereenkomst is de provincie opdrachtgever van de Stuurgroep voor de realisatie van de opgave natuur.

In 2017 is op verzoek van de Stuurgroep Krimpenerwaard door GS besloten om de realisatiestrategie, voor de gebiedsdelen waar het NNN via zelfrealisatie door de grondeigenaren gerealiseerd moet worden, aan te passen. De aanpassing bestaat uit het inzetten van afwaardering van grond (Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap) en het aankopen van grond (tegen volledige schadeloosstelling) wanneer de huidige grondeigenaar niet bereid is tot zelfrealisatie.

Met de aanpassing van de realisatiestrategie wordt zelfrealisatie aantrekkelijker. Via SKNL-afwaardering wordt investeringsruimte geboden, zodat betrokkenen makkelijker om kunnen vormen naar een natuurinclusief bedrijf. Ook wordt voorkomen dat de inrichting van een hele polder vertraagd of niet uitgevoerd kan worden, omdat niet alle grondeigenaren meewerken aan de zelfrealisatie. Met deze aanpassing van de realisatiestrategie kan de Stuurgroep Krimpenerwaard een versnelling inzetten voor de realisatie van de doelstellingen voor natuur, water en bodemdaling. Voor de natuurdoelstellingen is dit relevant, omdat leefgebied voor weidevogels sneller gerealiseerd kan worden.

In 2018 is de nieuwe realisatiestrategie vastgelegd via een aanpassing van de overeenkomst tussen de Stuurgroep en de provincie. De gemeente Krimpenerwaard past het bestemmingsplan aan en begin 2019 past het Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard het peilbesluit aan. De Stuurgroep heeft in 2018 samen met de grondeigenaren een inrichtingsplan opgesteld. Dat is de basis voor de afspraken over zelfrealisatie met grondeigenaren, inrichting van het gebied en eventuele aankoop van grond in de periode t/m 2021.

### *Te bereiken uitvoeringsresultaten*

De restantopgave voor de Krimpenerwaard is om 601 hectare grond voor de NNN beschikbaar te krijgen en 1.724 hectare nieuw ingericht natuurgebied te realiseren in de periode 2019 t/m 2022. Hiervoor is € 68,9 mln. beschikbaar (inclusief de proceskosten). De aanpassing van de realisatiestrategie is hierin verwerkt.

Het moment van realisatie is afhankelijk van het moment dat met zelfrealisatoren een uitvoeringsovereenkomst wordt afgesloten. Hierover wordt nu met een groot aantal grondeigenaren gesproken. Het is lastig om precies aan te geven wanneer dit zal leiden tot een ondertekende uitvoeringsovereenkomst of de aankoop van grond. In de onderstaande raming is voor verwerving uitgegaan van 20% in 2019, 50% in 2020 en 30% in 2021. Voor inrichting wordt uitgegaan van 20% in 2019, 30% in 2020 en 50% in 2021.

De te realiseren hectares voor 2019 t/m 2022 zijn als volgt geprogrammeerd.

	2019	2020	2021	2022
Verwerving	120	301	180	0
Inrichting	345	517	862	0

## Financiële programmering 2019 – 2022

Hier onder de financiële programmering voor de kosten voor verwerving, inrichting en proces.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	1.555	12.088	7.634	11.115	23.339	30.724	0
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>1.555</b>	<b>12.088</b>	<b>7.634</b>	<b>11.115</b>	<b>23.339</b>	<b>30.724</b>	<b>0</b>
Toevoeging aan reserve	5.314	2.698	2.141	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	99	10.626	5.615	11.115	23.339	30.724	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>5.215</b>	<b>-7.928</b>	<b>-3.474</b>	<b>-11.115</b>	<b>-23.339</b>	<b>-30.724</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>6.770</b>	<b>4.160</b>	<b>4.160</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	5.314	2.698	2.141	0	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>5.314</b>	<b>2.698</b>	<b>2.141</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Reserve Ontwikkelopgave natuur	99	10.626	5.615	6.671	17.390	9.816	0
PR 1	NatuurNetwerk Nederland	0	0	0	4.444	5.949	20.907	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>99</b>	<b>10.626</b>	<b>5.615</b>	<b>11.115</b>	<b>23.339</b>	<b>30.724</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>5.215</b>	<b>-7.928</b>	<b>-3.474</b>	<b>-11.115</b>	<b>-23.339</b>	<b>-30.724</b>	<b>0</b>

### Links en verwijzingen

Stuurgroep Krimpenerwaard: <https://www.veenweidenkrimpenerwaard.nl/>

## Product 1.4.6-3 Deltanatuur

### Omschrijving

In het kader van Deltanatuur zijn langs de Zuid-Hollandse benedenrivieren, deltatwateren en in de Biesbosch een groot aantal nieuwe waterrijke natuurgebieden aangelegd, met veel ruimte voor recreatie en groenbeleving en bijdragen aan waterveiligheid en waterkwaliteit. Dit programma, bestaande uit 22 projecten met een gezamenlijke oppervlakte van bijna 2000 hectare, is van start gegaan in 2000 en wordt sinds 2005 uitgevoerd onder regie van de provincie Zuid-Holland. Dit gebeurt in samenwerking met gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat, natuurorganisaties en omwonenden.

### Te bereiken uitvoeringsresultaten

Het deelprogramma Deltanatuur zal in 2019 definitief worden afgerond en financieel worden afgewikkeld.

Begin 2019 zal het laatste project, de omvorming van de Buttervlietpolder in een zoetwatergetijdengebied (21 ha), met een 'Design, build and maintain (DBM)'-contract op de markt worden gezet. De contractpartij krijgt vervolgens maximaal drie jaar de tijd om het project daadwerkelijk te realiseren. In 2019 wordt het programma Deltanatuur feestelijk afgesloten en geëvalueerd.

De te realiseren hectares voor 2019 t/m 2022 zijn als volgt geprogrammeerd:

	2019	2020	2021	2022
Verwerving	-	-	-	-
Inrichting	0	0	21	-

*Financiële programmering 2019 – 2022*

De laatste kosten voor de afronding van het onderdeel Deltanatuur zijn nu geprogrammeerd in 2019. De inrichting loopt door tot 2021, omdat de partij waaraan het DBM-contract wordt gegund maximaal drie jaar de tijd krijgt om de inrichting daadwerkelijk te realiseren.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	2.327	907	497	675	0	0	0
Baten	47	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>2.280</b>	<b>907</b>	<b>497</b>	<b>675</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	2.047	907	497	675	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-2.047</b>	<b>-907</b>	<b>-497</b>	<b>-675</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>232</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

*Overzicht reserves*

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Reserve Ontwikkelopgave natuur	2.047	907	497	675	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>2.047</b>	<b>907</b>	<b>497</b>	<b>675</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-2.047</b>	<b>-907</b>	<b>-497</b>	<b>-675</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

*Links en verwijzingen*

Niet van toepassing.

## Product 1.4.6-4 Overig NNN

### Omschrijving

Anders dan bij de deelprogramma's Veenweiden, Gouwe Wiericke en Krimpenerwaard, liggen de projecten in het deelprogramma Overig NNN verspreid door de provincie en is er geen overkoepelende gebiedspartij die als trekker kan fungeren. De organisatie wordt daarom per project geregeld.

In vergelijking met het PZG 2018-2032 zijn er, mede vanwege de gewijzigde realisatiestrategie, enkele wijzigingen doorgevoerd:

\* De projecten uit de 'strategische reservering natuur' zijn samengevoegd met 'overig NNN' omdat besloten is dat deze nu ook in uitvoering worden genomen.

\* De projecten die zijn gelegen in de huidige gemeenten Zederik en Leerdam zijn vanwege de provinciale herindeling niet meer opgenomen.

Daarmee resteren de volgende 29 (deel)projecten:

	Naam
1	Aalkeet-Buitenpolder
2	Achterwaterschap west
3	Ackerdijk
4	Binnenduinrand Goeree
5	Camping De Bijl
6	De Wilck
7	Delflandshof
8	Duivenvoordse en Veenzijdse Polder
9	Enkele Wiericke oost
10	Steengrachtkanaal
11	Groene Waterparel
12	Hooge Boezem Kinderdijk 1
13	Hooge Boezem Kinderdijk 2
14	Korte Bonnen
15	Kramer-Oukoop
16	Noord Kethel Oost
17	Noord Kethel West
18	Paardenkerkhof
19	Perceel De Waal-Sliedrechtse Biesbosch
20	Perceel Westplaat Buitengronden
21	Perceel Zijdeweg
22	Percelen Slikken Flakkee
23	Polder Blokweer 1
24	Polder Blokweer 2
25	Reeuwijk-Dorp
26	Sancta Maria
27	Schapengors
28	Thomaswaard



Voor 8 van deze (deel)projecten zijn de gronden naar verwachting per 1 januari 2019 al beschikbaar voor de realisatie van het NNN, en betreft het alleen de inrichting. In de overige 20 (deel)projecten dient in de periode 2019 t/m 2027 nog zowel verwerving als inrichting plaats te vinden.

#### *Te bereiken uitvoeringsresultaten*

De restantopgave voor de categorie Overige NNN is om 536 hectare voor de NNN beschikbaar te krijgen en 745 hectare nieuw ingericht natuurgebied te realiseren in de periode 2019 t/m 2027. Dit is exclusief een eventuele uitbreiding met 56 hectare in de Bonnenpolder en exclusief het eventueel toevoegen van de Leenheerenpolder aan de projectenlijst.

Hiervoor is € 58,6 mln. beschikbaar.

De te realiseren hectares voor 2019 t/m 2027 zijn als volgt geprogrammeerd:

	2019	2020	2021	2022	2023-2027
Verwerving	59	59	75	85	258
Inrichting	10	20	58	100	557

#### *Financiële programmering 2019 – 2022*

Hier onder de financiële programmering voor de kosten voor verwerving, inrichting en proces.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	1.850	3.023	2.251	6.304	6.782	9.011	10.341
Baten	747	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>1.102</b>	<b>3.023</b>	<b>2.251</b>	<b>6.304</b>	<b>6.782</b>	<b>9.011</b>	<b>10.341</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	94.667	1.367	2.456	1.367
Onttrekking aan reserve	440	1.197	439	109.874	5.351	8.670	8.910
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-440</b>	<b>-1.197</b>	<b>-439</b>	<b>-15.207</b>	<b>-3.984</b>	<b>-6.213</b>	<b>-7.543</b>
<b>Resultaat</b>	<b>662</b>	<b>1.826</b>	<b>1.812</b>	<b>-8.903</b>	<b>2.797</b>	<b>2.797</b>	<b>2.797</b>

#### *Overzicht reserves*

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	0	0	0	0	0	1.090	0
PR 1	NatuurNetwerk Nederland	0	0	0	94.667	1.367	1.367	1.367
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>94.667</b>	<b>1.367</b>	<b>2.456</b>	<b>1.367</b>
PR 1	Groene ambities	-182	0	0	34.223	0	0	0
PR 1	Decentralisatieakkoord natuur	-260	0	0	64.077	0	0	0
PR 1	Apparaatslasten DLG	0	0	0	0	0	1.090	0
PR 1	Reserve Ontwikkelopgave natuur	882	1.105	347	11.390	5.109	7.384	8.051

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 3	Res Project duurz ontw. Zuidplaspold	0	92	92	184	242	196	859
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>440</b>	<b>1.197</b>	<b>439</b>	<b>109.874</b>	<b>5.351</b>	<b>8.670</b>	<b>8.910</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-440</b>	<b>-1.197</b>	<b>-439</b>	<b>-15.207</b>	<b>-3.984</b>	<b>-6.213</b>	<b>-7.543</b>

#### Links en verwijzingen

[https://staatvan.zuid-holland.nl/portfolio\\_page/restantopgave-natuurnetwerk-nederland/](https://staatvan.zuid-holland.nl/portfolio_page/restantopgave-natuurnetwerk-nederland/)

#### Product 1.4.6-5 Strategische reservering (2021-2027)

##### Omschrijving

Deze paragraaf kan vervallen. De projecten van de strategische reservering worden vanaf 2019 geïncorporeerd in de paragraaf van de projecten 'overig NNN'.

##### Te bereiken uitvoeringsresultaten

Deze paragraaf kan vervallen. De projecten van de strategische reservering worden vanaf 2019 geïncorporeerd in de paragraaf van de projecten 'overig NNN'.

##### Financiële programmering 2019 – 2022

Deze paragraaf kan vervallen. De projecten van de strategische reservering worden vanaf 2019 geïncorporeerd in de paragraaf van de projecten 'overig NNN'.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	0	1.670	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>0</b>	<b>1.670</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	1.670	0	0	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>0</b>	<b>-1.670</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

##### Overzicht reserves

Deze paragraaf kan vervallen. De projecten van de strategische reservering worden vanaf 2019 geïncorporeerd in de paragraaf van de projecten 'overig NNN'.

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Decentralisatieakkoord natuur	0	1.670	0	0	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>1.670</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>0</b>	<b>-1.670</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### Links en verwijzingen

Deze paragraaf kan vervallen. De projecten van de strategische reservering worden vanaf 2019 geïncorporeerd in de paragraaf van de projecten 'overig NNN'.

### Product 1.4.6-6 Ecologische verbindingzones

#### Omschrijving

Via ecologische verbindingen worden natuurgebieden met elkaar verbonden. Het zijn dan ook cruciale schakels in het robuuste natuurnetwerk. In de in 2017 door GS vastgestelde '(Herziene) Nota Ecologische Verbindingen in de provincie Zuid-Holland' zijn alle verbindingen beschreven.

De nog te realiseren ecologische verbindingen zijn in prioriteiten onderverdeeld:

- Prioriteit 1: Ecologische verbindingen die substantieel bijdragen aan het realiseren van de internationale natuur- en waterdoelen.
- Prioriteit 2: Ecologische verbindingen die van groot belang zijn voor de biodiversiteit in Zuid-Holland en tevens sterk bijdragen aan andere doelen zoals water, recreatie of landschap.
- Prioriteit 3: Ecologische verbindingen die van minder belang zijn voor de biodiversiteit in Zuid-Holland maar vooral bijdragen aan andere doelen zoals water, recreatie of groene geleiding.

Omdat de realisatie van de ecologische verbindingen tot nu toe achter gebleven is op de programmering is in 2018 besloten tot een hogere subsidie voor ecologische verbindingen in prioriteit 1 (van 50 naar 85%) en in prioriteit 2 (van 50 naar 70%). Tevens zal de provincie waar nodig actief inzetten op de gebiedsprocessen en in het uiterste geval zelf een trekkersrol op zich nemen voor de realisatie van ecologische verbindingen. De uitvoeringsperiode voor de ecologische verbindingen wordt (conform de uitvoeringsperiode voor het NNN) verlengd, tot en met 2027. De provincie stelt voorshands geen subsidie beschikbaar voor de ecologische verbindingen in prioriteit 3.

#### Te bereiken uitvoeringsresultaten

De restantopgave voor de ecologische verbindingen is om 113 kilometer aan ecologische verbindingen te realiseren in de periode 2019 t/m 2027. Hiervoor is € 22,9 mln. beschikbaar.

De te realiseren kilometers voor 2019 t/m 2027 zijn als volgt geprogrammeerd:

	2019	2020	2021	2022	2023-2027
Kilometer	2	7	8	10	86

#### Financiële programmering 2019 – 2022

De financiële raming volgt de programmering van de te realiseren kilometers ecologische verbinding. Er wordt uitgegaan van de door de provincie te betalen subsidie.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	362	2.800	1.370	413	1.446	1.653	2.066
Baten	0	1.070	1.070	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>362</b>	<b>1.730</b>	<b>300</b>	<b>413</b>	<b>1.446</b>	<b>1.653</b>	<b>2.066</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	366	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	1.064	0	413	1.446	1.653	2.066
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>0</b>	<b>-1.064</b>	<b>366</b>	<b>-413</b>	<b>-1.446</b>	<b>-1.653</b>	<b>-2.066</b>
<b>Resultaat</b>	<b>362</b>	<b>666</b>	<b>666</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

*Overzicht reserves*

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	0	0	366	0	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>366</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Groene ambities	0	1.064	0	0	0	0	0
PR 1	NatuurNetwerk Nederland	0	0	0	413	1.446	1.653	2.066
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>1.064</b>	<b>0</b>	<b>413</b>	<b>1.446</b>	<b>1.653</b>	<b>2.066</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>0</b>	<b>-1.064</b>	<b>366</b>	<b>-413</b>	<b>-1.446</b>	<b>-1.653</b>	<b>-2.066</b>

*Links en verwijzingen*

Herziene Nota Ecologische Verbindingen

**Product 1.4.6-7 Grondtransacties GvG en &pachtopbrengsten***Omschrijving*

Met de decentralisatie van het natuurbeleid heeft de provincie in 2014 de beschikking gekregen over de voormalige grondvoorraad van Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) in Zuid-Holland. De opbrengst uit verkoop en pacht van deze gronden (Grond voor Grond; GvG) vormt een substantieel deel van de dekking van de ontwikkelopgave voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Daarnaast is er een bijdrage van het Rijk. Voor de provincie geldt een inspanningsverplichting om de NNN te realiseren en de biodiversiteit te verhogen. De provincie moet ten allen tijde kunnen aantonen dat de gelden uit GvG aan de natuurdoelen zijn besteed en niet aan andere doeleinden. Als dat niet kan, dan loopt de provincie het risico dat een eventuele Europese boete die aan het Rijk wordt opgelegd aan de provincie wordt doorgeschoven.

De verkoopopdracht GvG met bijbehorende opbrengsten en risico's wordt door de afdeling Ontwikkeling en Grondzaken uitgevoerd. Dit betreft gronden gelegen buiten de beleidsopgaven (natuur, recreatie), overwegend gelegen in blijvend agrarisch gebied. De oppervlakte is nauwkeurig bepaald evenals de potentiële opbrengst. Er wordt een risico-afslag gehanteerd en de proceskosten worden in mindering gebracht op de opbrengst. De voortgang wordt jaarlijks gerapporteerd in de paragraaf Grondbeleid in de begroting en jaarstukken.

*Te bereiken uitvoeringsresultaten*

De netto-opbrengst uit verkoop aangevuld met de opbrengst uit pacht voor de periode 2019-2022 bedraagt € 18 mln.

*Financiële programmering 2019 – 2022*

In de tabel met begrotingscijfers staan onder de baten de bruto-opbrengsten van de opbrengst uit verkoop aangevuld met de opbrengst uit pacht. Voor de periode 2019-2022 bedraagt dit in totaal € 27,9 mln. Onder lasten staan de proceskosten (€ 1,9 mln) verbonden aan de verkoop en de beheerkosten (€ 1,2 mln) van de GvG-gronden. Daarnaast omvatten de lasten ook de kosten verbonden aan het afboeken van de balanswaarde van verkochte GvG-gronden (€ 6,8 mln). In de loop der tijd nemen deze kosten gradueel af.

De netto opbrengst bedraagt dus € 18 mln.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
----------------------	----------------------	-----------------------------	-----------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Lasten	2.852	2.920	5.230	3.060	2.700	2.400	1.750
Baten	12.667	28.000	41.900	13.778	6.438	4.790	2.899
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>-9.815</b>	<b>-25.080</b>	<b>-36.670</b>	<b>-10.718</b>	<b>-3.738</b>	<b>-2.390</b>	<b>-1.149</b>
Toevoeging aan reserve	11.100	25.350	37.150	11.278	4.138	2.590	1.199
Onttrekking aan reserve	913	480	480	560	400	200	50
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>10.187</b>	<b>24.870</b>	<b>36.670</b>	<b>10.718</b>	<b>3.738</b>	<b>2.390</b>	<b>1.149</b>
<b>Resultaat</b>	<b>372</b>	<b>-210</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

#### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Reserve Ontwikkelopgave natuur	11.100	25.350	37.150	11.278	4.138	2.590	1.199
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>11.100</b>	<b>25.350</b>	<b>37.150</b>	<b>11.278</b>	<b>4.138</b>	<b>2.590</b>	<b>1.199</b>
PR 1	Reserve Ontwikkelopgave natuur	913	480	480	560	400	200	50
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>913</b>	<b>480</b>	<b>480</b>	<b>560</b>	<b>400</b>	<b>200</b>	<b>50</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>10.187</b>	<b>24.870</b>	<b>36.670</b>	<b>10.718</b>	<b>3.738</b>	<b>2.390</b>	<b>1.149</b>

#### Links en verwijzingen

Niet van toepassing.

### Product 1.4.6-8 Natuurcompensatie

#### Omschrijving

Het provinciale groenbeleid is gericht op het instandhouden, herstellen en ontwikkelen van de natuur-, recreatie- en landschapwaarden in Zuid-Holland. Compensatie is het sluitstuk in de bescherming van deze waarden en moet voorkomen dat deze waarden door ingrepen in het landelijk gebied per saldo afnemen. Het provinciale compensatiebeleid is vastgelegd in de Verordening ruimte en nader uitgewerkt in de Beleidsregel natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013. Dit beleid is van toepassing bij ruimtelijke ingrepen in het NNN, belangrijke weidevogelgebieden, recreatiegebieden rond de stad en karakteristieke landschapselementen. De financiële programmering heeft uitsluitend betrekking op de middelen voor de uitvoering van compensatieprojecten waarvan de provincie zélf de initiatiefnemer is of waarvan de realisatie van de compensatieverplichting aan de provincie is overgedragen.

#### Te bereiken uitvoeringsresultaten

De natuurcompensatie voor de provinciale projecten Rijnlandroute en N210 zal worden gerealiseerd door middel van zwaar agrarisch en particulier natuurbeheer. Voor het beheer van deze compensatiegebieden wordt – na afwaardering en inrichting – via de Subsidieregeling Natuurcompensatie vanaf 2016 gedurende twaalf jaar jaarlijks € 36.289 beschikbaar gesteld. Op dit moment zijn er geen nieuwe provinciale compensatieprojecten in voorbereiding die hier geprogrammeerd moeten worden.

#### Financiële programmering 2019 – 2022

Voor het beheer van de compensatiegebieden is jaarlijks het benodigde bedrag van € 36.289 opgenomen.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	61	36	36	36	36	36	36
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>61</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	61	36	36	36	36	36	36
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-61</b>	<b>-36</b>	<b>-36</b>	<b>-36</b>	<b>-36</b>	<b>-36</b>	<b>-36</b>
<b>Resultaat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

*Overzicht reserves*

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Natuurcompensatie	61	36	36	36	36	36	36
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>61</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-61</b>	<b>-36</b>	<b>-36</b>	<b>-36</b>	<b>-36</b>	<b>-36</b>	<b>-36</b>

*Links en verwijzingen*

Niet van toepassing.

**Product 1.4.6-9 Biodiversiteit: Realisatie en ontwikkeling algemeen**

*Omschrijving*

Het betreft kosten ten behoeve van de bedrijfsvoering van de afdeling Ontwikkeling en Grondzaken.

*Te bereiken uitvoeringsresultaten*

Niet van toepassing.

*Financiële programmering 2019 – 2022*

Voor de toelichting zie Wat mag dit kosten voor dit product?

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	498	387	177	-34	-34	-34	-34
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>498</b>	<b>387</b>	<b>177</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	4	0	0	0	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-4</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>494</b>	<b>387</b>	<b>177</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>

*Overzicht reserves*

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Reserve Ontwikkelopgave natuur	4	0	0	0	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>4</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-4</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

#### Links en verwijzingen

Niet van toepassing.

#### Product 1.4.6-10 IODS

##### Omschrijving.

De Integrale Ontwikkeling tussen Delft en Schiedam (IODS) is een gebiedsgericht programma waarmee gelijk met de aanleg van de A4 Delft - Schiedam ook wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van Midden-Delfland en het stedelijk gebied tussen Schiedam en Vlaardingen. Naast extra natuur komen er tal van recreatieve voorzieningen, worden verspreid liggende kassen gesaneerd en krijgt de melkveehouderij impulsen voor een duurzame, economisch gezonde bedrijfsvoering. IODS is een samenwerkingsverband tussen Rijk, provincie Zuid-Holland, lokale overheden en verschillende maatschappelijke organisaties.

##### Te bereiken uitvoeringsresultaten

Het merendeel van de activiteiten in het kader van de Integrale Ontwikkeling tussen Delft en Schiedam (IODS) is afgerond. De nog doorlopende activiteiten lopen conform planning.

#### Financiële programmering 2019 – 2022

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	1.573	1.860	1.760	3.823	0	0	0
Baten	115	858	858	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>1.459</b>	<b>1.002</b>	<b>902</b>	<b>3.823</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	1.446	1.002	902	3.823	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-1.446</b>	<b>-1.002</b>	<b>-902</b>	<b>-3.823</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>13</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

#### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Decentralisatieakkoord natuur	750	0	0	0	0	0	0
PR 1	IODS	696	1.002	902	3.823	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>1.446</b>	<b>1.002</b>	<b>902</b>	<b>3.823</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-1.446</b>	<b>-1.002</b>	<b>-902</b>	<b>-3.823</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### **Product 1.4.6-11 PMR 750**

Nadat de Eerste Kamer op 20 november 2006 het groene licht had gegeven voor de start van de uitvoeringsfase van PMR en de daarbij behorende financiering van de deelprojecten, is PMR/750ha in een stroomversnelling gekomen. De provincie Zuid-Holland, de gemeente Rotterdam en de Stadsregio Rotterdam staan voor de volgende opgave:

- Sturing op het Programma PMR/750ha: interbestuurlijke programmacoördinatie met als kemptaken sturing op resultaat, voortgang, tijd, budget en risico's zoals omschreven in de PKB PMR en Uitwerkingsovereenkomst PMR/750ha (UWO);
- De feitelijke realisatie van de onder het programma vallende deelprojecten: Buitenland van Rhooon op Midden-IJsselmonde (600ha natuur- en recreatiegebied), projecttrekker provincie Zuid-Holland; Noordrand van Rotterdam bestaande uit de Schiebroekse en Zuidpolder ("Vlinderstrik", 100 ha natuur- en recreatiegebied) en de Schiezone (50 ha natuur- en recreatiegebied), projecttrekker gemeente Rotterdam; Groene Verbinding (verbinding voor langzaam verkeer over infrastructuurbundel), projecttrekker Stadsregio Rotterdam.

*Te bereiken uitvoeringsresultaten*

### **Buitenland van Rhooon**

Er is overeenstemming over het streefbeeld tussen natuurorganisaties en ondernemers. Dit toekomstbeeld schetst een mooi en aantrekkelijk gebied waar natuur, recreatie en akkerbouw elkaar versterken. Het streefbeeld is in de zomer 2018 vastgesteld door GS.

De gebiedscoöperatie die planvorming, realisatie en beheer van Buitenland van Rhooon op zich zal nemen is opgericht. De coöperatie stelt een jaarplan en meerjarenplan op, waarin de aanpak om tot het streefbeeld te komen wordt uitgewerkt. Dit meerjarenplan geeft zicht op de planning van het bereiken van de doelen en de daarvoor benodigde financiën. Bij de begroting 2019 zijn de kasritmes voor de komende jaren vooruitlopend daarop aangepast (2019: 5.1 mln.; 2020:€ 7,85 mln. en 2021 € 8.1 mln.). De begroting wordt geactualiseerd zodra het meerjarenplan van de coöperatie beschikbaar is.

De verwerving van gronden in Buitenland van Rhooon van eigenaren die dat willen loopt door. Er is tot 1 september 2018 reeds 65 ha grond verworven, naar verwachting volgt dit jaar nog ca. 4 ha.

Mede daarom zijn de uitgaven voor 2018 hoger zijn dan verwacht. Voor de grondverwerving was een voorzichtige prognose gemaakt. Daarnaast vraagt de oprichting van de coöperatie, uitwerking van het streefbeeld, het opstellen van het jaarplan en een meerjarenplan meer dan begroot.

### **Rhoonse stort**

In kader van Buitenland van Rhooon wordt ook gewerkt aan de sanering van de Rhoonse stort. Deels gefinancierd uit PMR middelen en deels uit bodemsaneringsmiddelen. De sanering is gegund maar vanwege een lopende beroepszaak uitgesteld. Dit beroep is door de rechter onontvankelijk verklaart. De voorbereidende werkzaamheden starten dit jaar. Bij de sanering van de Rhoonse stort, die doorloopt tot 2020, wordt gebruik gemaakt van grond uit de Zegenspolder. Hierbij wordt werk met werk gemaakt. Dus niet alleen de Rhoonse stort wordt heringericht maar ook de Zegenspolder waarmee ca 25 % van het streefbeeld qua inrichtingsmaatregelen wordt gerealiseerd.



### Financiële programmering 2019 – 2022

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	2.048	9.275	7.488	6.325	9.138	8.100	7.100
Baten	1.638	7.937	7.437	5.087	7.837	8.087	7.100
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>410</b>	<b>1.338</b>	<b>50</b>	<b>1.238</b>	<b>1.300</b>	<b>13</b>	<b>0</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	155	1.338	50	1.238	1.300	13	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-155</b>	<b>-1.338</b>	<b>-50</b>	<b>-1.238</b>	<b>-1.300</b>	<b>-13</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>255</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 3	Meerjarenplan Bodemsanering	155	1.325	38	1.225	1.288	0	0
PR 2	1%-regeling Kunst	0	13	13	13	13	13	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>155</b>	<b>1.338</b>	<b>50</b>	<b>1.238</b>	<b>1.300</b>	<b>13</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-155</b>	<b>-1.338</b>	<b>-50</b>	<b>-1.238</b>	<b>-1.300</b>	<b>-13</b>	<b>0</b>

### Product 1.4.6-12 Verbeterplan Boerenlandvogels

#### Omschrijving

Het gaat niet goed met de weidevogelstand in Nederland. De provincie Zuid-Holland werkt daarom samen met de agrarische collectieven, natuurorganisaties en vrijwilligers aan verbeterplannen voor weidevogels. Voor een deel van maatregelen uit de verbeterplannen wordt POP3-subsidie aangevraagd. Op 28 juni 2017 hebben Provinciale Staten een motie aangenomen. In deze motie 725 spreken Provinciale Staten uit bereid te zijn extra middelen vanuit de bestaande groenbudgetten beschikbaar te stellen en worden Gedeputeerde Staten uitgenodigd om voorstellen te overleggen voor integrale, gebieds- en praktijkgerichte onderzoeken en maatregelpakketten voor weide- of akkervogels, die niet geheel binnen de POP3 financiering passen.

Op 21 februari 2018 hebben Provinciale Staten het behandelvoorstel voor deze motie aangenomen. Hierin zijn de volgende voorstellen opgenomen:

- Fysieke investeringen ten behoeve van boerenlandvogels binnen en buiten NNN
- Kennis / onderzoek
- Verzwaring / uitbreiding agrarisch natuurbeheer
- Overige maatregelen met betrekking tot kennisopbouw en onderzoek
- Planvorming ten behoeve van verbetering van monitoring, communicatie en predatieaanpak

Een tweetal concrete maatregelen die al verder uitgewerkt waren alsmede maatregelen om de predatie te verminderen zijn voorzien te starten in 2018, voor de overige maatregelen is afgesproken dat deze eerst verder uitgewerkt worden voordat deze voor de definitieve financiering aan PS worden voorgelegd. Dit is voorzien in het najaar van 2018 waarmee de uitvoering in 2019 en verder zal gebeuren

#### Te bereiken uitvoeringsresultaten

Het Verbeterplan Boerenlandvogels moet leiden tot een breed gedragen plan dat uitgevoerd wordt met als resultaat:

- Extra investeringen ten behoeve van boerenlandvogels binnen en buiten NNN
- Verzwaring / uitbreiding agrarisch natuurbeheer
- Maatregelen met betrekking tot kennisopbouw en onderzoek en kennisdeling
- Verbetering van monitoring, communicatie, toerusting vrijwilligers en predatieaanpak

*Financiële programmering 2019 – 2022*

In de financiële programmering is het verwachte uitgavenpatroon weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	0	1.300	700	1.800	2.582	1.168	100
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>0</b>	<b>1.300</b>	<b>700</b>	<b>1.800</b>	<b>2.582</b>	<b>1.168</b>	<b>100</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	1.300	700	1.800	2.582	1.168	100
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>0</b>	<b>-1.300</b>	<b>-700</b>	<b>-1.800</b>	<b>-2.582</b>	<b>-1.168</b>	<b>-100</b>
<b>Resultaat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

*Overzicht reserves*

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	0	1.300	700	1.800	2.582	1.168	100
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>1.300</b>	<b>700</b>	<b>1.800</b>	<b>2.582</b>	<b>1.168</b>	<b>100</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>0</b>	<b>-1.300</b>	<b>-700</b>	<b>-1.800</b>	<b>-2.582</b>	<b>-1.168</b>	<b>-100</b>

**Doorbelasting loon en kapitaallasten taak 1-4-6**

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	3.118	3.581	3.798	3.187	3.179	3.145	2.909
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>3.118</b>	<b>3.581</b>	<b>3.798</b>	<b>3.187</b>	<b>3.179</b>	<b>3.145</b>	<b>2.909</b>
<b>Resultaat</b>	<b>3.118</b>	<b>3.581</b>	<b>3.798</b>	<b>3.187</b>	<b>3.179</b>	<b>3.145</b>	<b>2.909</b>

*Overzicht reserves*

Niet van toepassing.

## Taak 1.4.7 Biodiversiteit: Beheer en onderhoud

### Product 1.4.7-1 Natuurbeheer NNN: SNL/SKNL

#### Omschrijving

Veel natuurwaarden zijn afhankelijk van een bepaalde vorm van beheer, zoals begrazing, maaien of het verwijderen van houtige vegetatie. Het beheer wordt uitgevoerd door diverse terreinbeheerders, particulieren en andere overheden. In een groot deel van het natuurnetwerk kunnen zij aanspraak maken op provinciale beheersubsidie vanuit de Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer Zuid-Holland 2016 (SNL).

In het Natuurbeheerplan geeft de provincie op kaart aan welke natuurbeheertypen er waar voor komen. Voor deze natuurbeheertypen kunnen de beheerders beheersubsidie aanvragen. Voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen is onder andere dat de terreinen opengesteld zijn voor publiek.

#### Te bereiken uitvoeringsresultaten

Met het faciliteren van het beheer wordt de duurzame instandhouding van de natuur en het behoud van de biodiversiteit beoogd. Ook gerealiseerde nieuwe natuur komt voor natuurbeheersubsidie in aanmerking waardoor de lasten jaarlijks zullen stijgen. Daarnaast nemen de beheerlasten toe door algemene prijsstijgingen.

Het streven is om ook op lange termijn het beheer mogelijk te maken. Om het beheer op de lange termijn te kunnen financieren is een toename in de beheerlasten begroot. Daarnaast wordt gezocht naar mogelijkheden om hierop te kunnen besparen en de middelen zo efficiënt mogelijk in te kunnen zetten. Er wordt daarom gewerkt aan het verlagen van de organisatiekosten (niet zijnde de beheerkosten), door te werken met certificering van beheerders vooraf, waardoor minder controle achteraf nodig is, het geclusterd laten aanvragen van beheersubsidie door natuurcollectieven en aan het toepassen van nieuwe verdienmodellen en beheervormen (zoals langjarige afspraken in plaats van zesjaarlijkse subsidiebeschikkingen). Zo blijft er zo veel mogelijk geld beschikbaar voor beheer.

De resultaten (kwaliteit) binnen het natuurnetwerk worden ook gevolgd. Er worden jaarlijks gesprekken met de beheerders gehouden om deze resultaten en de ambities te bespreken. Mogelijk kan dit aanleiding zijn om het beheer aan te passen.

#### Financiële programmering 2019 – 2022

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	14.171	13.662	12.807	13.611	13.713	14.375	14.677
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>14.171</b>	<b>13.662</b>	<b>12.807</b>	<b>13.611</b>	<b>13.713</b>	<b>14.375</b>	<b>14.677</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	856	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	1.105	3.896	3.896	0	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-1.105</b>	<b>-3.896</b>	<b>-3.040</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>13.066</b>	<b>9.767</b>	<b>9.767</b>	<b>13.611</b>	<b>13.713</b>	<b>14.375</b>	<b>14.677</b>

#### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	0	0	856	0	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>856</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Groene ambities	1.105	3.896	3.896	0	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>1.105</b>	<b>3.896</b>	<b>3.896</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-1.105</b>	<b>-3.896</b>	<b>-3.040</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

#### Links en verwijzingen

Niet van toepassing.

### Product 1.4.7-2 Agrarisch natuurbeheer

#### Omschrijving

Naast het in stand houden en versterken van biodiversiteit binnen het NNN wordt ook nagestreefd om bepaalde natuurwaarden buiten het NNN te behouden en te versterken. Agrariërs kunnen beheer dat hierop gericht is gesubsidieerd krijgen. Het agrarisch natuurbeheer richt zich in Zuid-Holland in eerste instantie op weide-boerenlandvogels met het accent op weidevogels. Voor het behoud van de weide-boerenlandvogels is het belangrijk dat bescherming zich richt op grote aaneengesloten gebieden en dat agrariërs, natuurbeheerders en vrijwilligers optimaal met elkaar samenwerken.

In tweede instantie wordt ingezet op akkerranden, natte dooradering, landschapselementen en water.

Voorheen werd beheersubsidie rechtstreeks aan de agrariër uitbetaald. Per 2016 is dit veranderd en is er een nieuw stelsel ingezet. De kern van het vernieuwde stelsel is dat de provincie de doelen vaststelt die het agrarisch natuur- en landschapsbeheer moeten dienen en dat streekgebonden agrarische collectieven hier invulling aan geven op basis van hun kennis en betrokkenheid en in afstemming met andere natuurbeheerders. De collectieven maken vervolgens zelf beheerafspraken met agrariërs.

#### Te bereiken uitvoeringsresultaten

Landelijk, maar ook op provinciaal niveau, neemt de biodiversiteit in het landelijke gebied af. Met name de weidevogelstand is zorgwekkend. Het vernieuwde agrarisch natuurbeheer moet leiden tot een meer samenhangend beheer van agrarische natuurgebieden, dat effectiever en efficiënter is dan voorheen ('meer natuur voor minder geld') en bijdraagt aan de nationale en internationale doelen. Het uiteindelijke doel is dat de achteruitgang van de biodiversiteit, met de weidevogels in het bijzonder, gestopt wordt.

Aanvullend op het reguliere agrarisch natuurbeheer en natuurbeheer binnen het NNN wordt er door de verschillende partijen (o.a. natuurbeheerders, agrarische collectieven, weidevogel vrijwilligers, kennisinstituten) gewerkt aan verbetermaatregelen ten behoeve van met name weidevogels.

### Financiële programmering 2019 – 2022

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	5.308	6.696	6.696	7.064	6.801	6.794	6.794
Baten	4.118	3.787	3.787	3.826	3.854	3.859	3.859
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>1.190</b>	<b>2.909</b>	<b>2.909</b>	<b>3.238</b>	<b>2.947</b>	<b>2.935</b>	<b>2.935</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	-1	0	0	0	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>1.192</b>	<b>2.909</b>	<b>2.909</b>	<b>3.238</b>	<b>2.947</b>	<b>2.935</b>	<b>2.935</b>

### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	-1	0	0	0	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>-1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### Links en verwijzingen

Niet van toepassing.

### Product 1.4.7-3 Natura 2000 / PAS

#### Omschrijving

De Natura 2000-gebieden binnen het NNN hebben een speciale Europese beschermingsstatus; in deze gebieden is specifiek beleid en wetgeving van kracht. In Zuid-Holland liggen 23 Natura 2000-gebieden, waarvan sommige gebieden deels in een andere provincie. Voor ieder Natura 2000-gebied op één na is een beheerplan vastgesteld. Voor Krammer-Volkerak wordt een beheerplan opgesteld zodra het Rijk het aanwijzingsbesluit heeft genomen. Voor 13 van deze gebieden is de provincie Zuid-Holland voortouw-nemer voor het opstellen van het beheerplan. Voor de overige gebieden zijn dat andere provincies of het Rijk.

Als gevolg van de gemeentelijke herindeling Vijfheerenlanden wordt de provincie Utrecht naar verwachting per 1 januari 2019 voortouw-nemer van de gebieden Zouweboezem en Uiterwaarden Lek.

Een beheerplan heeft een looptijd van 6 jaar en beschrijft de natuurdoelen en de herstelmaatregelen die nodig zijn om de doelen te halen. Tussentijdse bijsturing vindt zo nodig plaats op basis van de jaarlijkse veldbezoeken en de tussen-evaluatie halverwege de beheerplanperiode. Het beheerplan vormt ook het toetsingskader voor de vergunningverlening op grond van de Wet natuurbescherming. Tussentijdse bijsturing vindt plaats op basis van Voor Natura 2000-gebieden is voor de eerste beheerplanperiode de doelstelling 'behoud' van kracht. Dat betekent het stoppen van de achteruitgang. Voor de tweede en daarop volgende beheerplanperiodes geldt de doelstelling 'verbeteren' en soms ook 'uitbreiding'.

Van de Zuid-Hollandse Natura 2000-gebieden hebben dertien gebieden stikstofgevoelige habitattypen. Voor negen van deze gebieden is de provincie Zuid-Holland de voortouw-nemer. Om de stikstofgevoelige habitattypen te behouden en op termijn te verbeteren/uit te breiden, maar tevens om economische ontwikkelingen mogelijk te maken is landelijk het Programma Aanpak Stikstof (PAS) ingevoerd. Naast het bestendig maken van de natuur

tegen overbelasting door stikstof door middel van herstelmaatregelen, bevat PAS maatregelen gericht op stikstofdaling. Een deel van de daling komt ten goede aan economische ontwikkelingen.

#### *Te bereiken uitvoeringsresultaten*

De provincie is verantwoordelijk voor de uitvoering van herstelmaatregelen en uitvoering van monitoring en bijsturing in de gebieden waar de provincie voortouw-nemer is. Voor gebieden in de deltawateren is de provinciale verantwoordelijkheid beperkt tot de uitvoering van maatregelen en monitoring op land en is het Rijk verantwoordelijk voor de uitvoering hiervan op het water.

Informatie over de uitvoering van herstelmaatregelen en de mate van doelrealisatie worden in verschillende cycli verzameld en gerapporteerd aan het Rijk. Op basis hiervan rapporteert het Rijk over de voortgang van N2000 en PAS aan de Tweede Kamer.

#### *Programmering 2019 - 2022*

Er is een rijksbesluit (het "Veegbesluit") in voorbereiding dat voorziet in actualisatie van de doelen van alle N2000 gebieden in Nederland. Wanneer het besluit in werking treedt is nog niet bekend. Waar nodig worden de door te voeren aanpassingen in doelen (en daarop gebaseerde maatregelen) per gebied bij het eerst volgende beheerplan verwerkt. Een soortgelijke actie volgt nog voor Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten.

Er lopen juridische procedures die raken aan de verenigbaarheid van het PAS met de Europese Habitatrichtlijn. Dit heeft potentieel grote consequenties voor het PAS. De Raad van State heeft prejudiciële vragen aan het Europees Hof gesteld. De uitspraak van het Europees Hof van Justitie wordt dit najaar verwacht. Op basis daarvan zal de Raad van State naar verwachting medio 2019 uitspraak doen.

De Taskforce Rode Hexagonen Kapittelduinen continueert haar onderzoek naar de mogelijkheden tot veiligstelling van de lange termijn-ontwikkelingsmogelijkheden van de Rotterdamse haven binnen de kaders van de PAS.

In de periode 2019- 2024 zal het accent verder verschuiven van behoud naar verbetering en uitbreiding van aangewezen natuur. Dit proces start met de 2<sup>e</sup> generatie beheerplannen. Eind 2019 hebben 5 gebieden een 2<sup>e</sup> beheerplan. In 2023 hebben alle gebieden op één na een 2<sup>e</sup> beheerplan en 2 gebieden een 3<sup>e</sup> beheerplan. De eerste PAS-periode loopt in 2021 af. Vanaf 2022 zullen voor de tweede PAS-periode nieuwe verplichtingen worden vastgelegd.

Natura 2000 gebied	Vaststellingscyclus beheerplannen					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Oude Land van Strijen				3e plan		
Voordelta					3e plan	
Solleveld & Kapitteduinen	2e plan					
Westduinpark & Wapendal	2e plan					
Broekvelden, Vettenbroek & Polder Steijn	2e plan					
Duinen Goeree				2e plan		
Nieuwkoopse Plassen & De Haeck				2e plan		
Boezems Kinderdijk				2e plan		
Donkse Laagten				2 <sup>e</sup> plan		
Voornes Duin					2e plan	
Oude Maas					2e plan	
Hollands Diep					2e plan	
Haringvliet					2e plan	
Grevelingen					2e plan	
Coepelduynen						2 <sup>e</sup> plan
De Wilck						2 <sup>e</sup> plan
Lingedijk & Diefdijk Zuid						2 <sup>e</sup> plan
Biesbosch						2 <sup>e</sup> plan
Kennemerland-Zuid	1e plan					
Meijendel & Berkheide	1e plan					
Zouweboezem	1e plan	Provincie Utrecht				
Uiterwaarden Lek		Provincie Utrecht				
Krammer-Volkerak	Aanwijzing		1e plan			

#### Financiële programmering 2019 – 2022

De provinciale bijdrage voor Natura 2000 en PAS is opgenomen in onderstaande tabel. Dit betreft de bijdrage aan herstelmaatregelen en monitoring op basis van reeds vastgestelde (ontwerp)-beheerplannen en afgesproken PAS-maatregelen (t/m 2027).

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	3.562	4.604	4.604	4.274	4.274	4.141	3.641
Baten	757	264	134	134	134	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>2.804</b>	<b>4.341</b>	<b>4.471</b>	<b>4.141</b>	<b>4.141</b>	<b>4.141</b>	<b>3.641</b>
Toevoeging aan reserve	6.128	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	44	700	830	500	500	500	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>6.084</b>	<b>-700</b>	<b>-830</b>	<b>-500</b>	<b>-500</b>	<b>-500</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>8.888</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>

#### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Beheerplannen Natura 2000 en PAS	6.128	0	0	0	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>6.128</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Beheerplannen Natura 2000 en PAS	44	700	830	500	500	500	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>44</b>	<b>700</b>	<b>830</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>6.084</b>	<b>-700</b>	<b>-830</b>	<b>-500</b>	<b>-500</b>	<b>-500</b>	<b>0</b>

#### Links en verwijzingen

Niet van toepassing.

#### Product 1.4.7-4 Wet Natuur / soortenbeleid / Faunabeheer

##### Omschrijving

De Provincie Zuid-Holland heeft op grond van de Wet natuurbescherming diverse taken en verplichtingen. Artikel 1.7 van de Wet natuurbescherming verplicht Provinciale Staten om een natuurvisie op te stellen. Dit mag eventueel als onderdeel van een meer omvattende provinciale visie, zoals de Omgevingsvisie. Maar ook is er de provinciale zorgplicht voor beschermde soorten en –gebieden, de provincie is bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen in het kader van Natura 2000 en voor ontheffingen in het kader van soortenbeleid én de provincie heeft de nodige taken en bevoegdheden op het gebied van faunabeheer.

Aan de verplichting om een natuurvisie op te stellen wordt invulling gegeven via het traject van de visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving.

De provinciale zorgplicht voor beschermde soorten wordt uitgewerkt via enerzijds een actief te voeren beleid van maatregelen, gericht op de gunstige staat van instandhouding van 30 icoonsoorten. Deze 30 soorten zijn indicator voor de biodiversiteit in Zuid-Holland en staan symbool voor de diverse typen natuur die we binnen de provincie kennen. Anderzijds komt de provinciale zorgplicht terug in de manier waarop we ontheffingen verlenen in het kader van soortenbescherming. Daarbij streven we zoveel mogelijk naar een integrale aanpak, inclusief beschermingsmaatregelen voor de betrokken soort zodat ontheffingverlening uiteindelijk bijdraagt aan een gunstige staat van instandhouding. Bij de vergunningen ten aanzien van de Natura 2000-gebieden spelen de Natura 2000-beheerplannen, het Programma Aanpak Stikstof en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming de belangrijkste rol als kaders voor de vergunningverlening.

De taken op het gebied van Faunabeheer zijn voor een groot deel uitgewerkt in de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland. De Faunabeheereenheid Zuid-Holland (FBE) maakt voor iedere te beheren soort een faunabeheerplan. Deze faunabeheerplannen moeten door GS worden goedgekeurd. Voordat wordt overgegaan tot vangen of doden van dieren wordt eerst beoordeeld of er geen minder ingrijpende mogelijkheden zijn: de zogenoemde escalatieladder. De FBE coördineert de uitvoering van het faunabeheer en draagt zorg voor een jaarlijkse rapportage.

Voor de gehele provincie Zuid-Holland is het verlenen van ontheffingen en vergunningen op grond van de Wet natuurbescherming ondergebracht bij de Omgevingsdienst Haaglanden. Toezicht en handhaving wordt uitgevoerd door de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.



## *Te bereiken uitvoeringsresultaten*

### Procedureel

De provincie is bevoegd gezag voor het verlenen van ontheffingen, vergunningen, verklaringen van geen bedenkingen en het geven van bestuurlijke rechtsoordelen op grond van de Wet natuurbescherming. Het gaat daarbij kort samengevat om gebiedsbescherming, soortenbescherming, beheer en schadebestrijding en houtopstanden. De Omgevingsdienst Haaglanden voert deze taken namens de provincie uit voor het gehele grondgebied van de provincie Zuid-Holland. Het verlenen van vergunningen en ontheffingen gebeurt op basis van aanvragen. Op de aantallen of de inhoud kan derhalve niet gestuurd worden. Dat geldt uiteraard voor het registreren van meldingen. Wel is het van belang dat besluiten op aanvraag binnen de wettelijke termijn worden genomen. Via de voortgangsrapportages van de Omgevingsdienst Haaglanden wordt hierop toezicht gehouden. Vergunningen, ontheffingen en bestuurlijke rechtsoordelen op grond van de Wet natuurbescherming kunnen betrekking hebben op activiteiten waarvoor tevens een andere vorm van toestemming nodig is. Voor zover de provincie het bevoegd gezag is voor het verlenen van meerdere toestemmingen, streven de provincie en de Omgevingsdienst Haaglanden naar afstemming om tot een eensluidend oordeel te komen. De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid voert de taken op het gebied van toezicht en handhaving namens de provincie uit voor het gehele grondgebied van Zuid-Holland.

Hierbij concentreert men zich op de volgende drie terreinen:

1. omgevingsvergunningplichtige activiteiten;
2. aangewezen gebieden, in het bijzonder Natura 2000-gebieden;
3. specifieke nalevingsproblemen in het vrije veld, buiten de bebouwde kom; waaronder ook begrepen jacht, beheer- en schadebestrijding, houtopstanden en soortenbescherming.

Het toezicht en de handhaving in het kader van de Wet natuurbescherming voert de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid uit in nauwe samenwerking met de handhavingpartners (terreinbeherende organisaties, andere omgevingsdiensten, gemeenten, waterschappen, politie, etc). Hierbij gaat men risicogericht te werk. Daartoe is van alle mogelijke categorieën gedragingen bepaald wat het maximale risico is voor de biodiversiteit, wat het risico is in financieel opzicht en wat de bestuurlijke risico's zijn. Aan de hand daarvan is een prioritering opgesteld die doorwerkt in het jaarlijks op te stellen werkplan van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.

### Soortenbescherming

We voeren het soortenbeschermingsbeleid uit aan de hand van 30 icoonsoorten. Deze soorten staan symbool voor de gehele Zuid-Hollandse natuur in al haar verschijningsvormen. Voor deze soorten werken we aan:

- een gunstige staat van instandhouding en een positieve trend binnen Zuid-Holland;
- aansluiting bij bestaande projecten waarbij we de verbinding zoeken tussen de bescherming van soorten en andere thema's;
- gebruikmaking van expertise bij onze maatschappelijke partners om de icoonsoorten op effectieve wijze te beschermen;
- samenwerking met maatschappelijke partners om samen het verhaal van de icoonsoorten te vertellen;

De Omgevingsdienst Haaglanden staat aan de lat om ook in de ontheffingverlening de soortenbescherming een plek te geven, zoals hierboven omschreven.

### Faunabeheer

De uitvoering van het faunabeheer gebeurt door vrijwilligers onder coördinatie van de FBE. De provincie zorgt daarbij voor goed uitvoerbare ontheffingen en andere vormen van toestemming. De FBE rapporteert jaarlijks over aantallen gevangen en gedode dieren, gegevens over faunaschade, tellingen en trends. Het streven is erop gericht om de door in het wild levende dieren aangerichte schade op een aanvaardbaar niveau te houden, evenals de risico's voor de openbare veiligheid en volksgezondheid.

Bij12-Faunafonds verzorgt namens alle provincies het verlenen van tegemoetkomingen in de faunaschade. Hierbij is sprake van een open einde-regeling. Alle schade die voldoet aan de voorwaarden zoals gesteld in de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming, komt in beginsel in aanmerking voor een tegemoetkoming. De hoogte van deze schade kan van jaar tot jaar wisselen onder invloed van bijvoorbeeld klimatologische omstandigheden en de geldende gewasprijzen.

#### Financiële programmering 2019 – 2022

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	2.956	4.301	4.601	5.776	4.776	4.176	4.176
Baten	331	345	525	480	480	480	480
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>2.625</b>	<b>3.956</b>	<b>4.076</b>	<b>5.296</b>	<b>4.296</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>
Toevoeging aan reserve	3.755	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	1.535	1.655	600	600	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>3.755</b>	<b>-1.535</b>	<b>-1.655</b>	<b>-600</b>	<b>-600</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>6.380</b>	<b>2.421</b>	<b>2.421</b>	<b>4.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>

#### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	3.755	0	0	0	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>3.755</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Groene ambities	0	1.535	1.655	600	600	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>1.535</b>	<b>1.655</b>	<b>600</b>	<b>600</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>3.755</b>	<b>-1.535</b>	<b>-1.655</b>	<b>-600</b>	<b>-600</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

#### Links en verwijzingen

Niet van toepassing.

#### Product 1.4.7-5 Biodiversiteit: Beheer en onderhoud algemeen

##### Omschrijving

De geraamde kosten binnen dit product hebben betrekking op bijvoorbeeld de inhuur van (externe) expertise, procesbegeleiding, onderzoek en beleidsverkenningen.

##### Te bereiken uitvoeringsresultaten

Niet van toepassing.

### Financiële programmering 2019 – 2022

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	-121	50	50	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>-121</b>	<b>50</b>	<b>50</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	-112	50	50	0	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>112</b>	<b>-50</b>	<b>-50</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>-9</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	26	50	50	0	0	0	0
PR 1	Decentralisatieakkoord natuur	-138	0	0	0	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>-112</b>	<b>50</b>	<b>50</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>112</b>	<b>-50</b>	<b>-50</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### Links en verwijzingen

Niet van toepassing.

## Taak 1.4.8 Biodiversiteit: Innovatie en organisatie

### Product 1.4.8-1 Biodiversiteit: Innovatie en organisatie algemeen

#### Omschrijving

De uitwerking van biodiversiteit buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000 krijgt vorm in de visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving. In januari 2018 heeft Provinciale Staten het kerndocument Koers Rijke Groenblauwe Leefomgeving vastgesteld. Het kerndocument was een tussenproduct op weg naar de definitieve Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving die op 22 mei 2018 door Gedeputeerde Staten is vastgesteld. Vervolgens zal de visie in het najaar van 2018 ter visie worden gelegd om vervolgens eind 2018 aan Provinciale Staten voor te leggen voor de definitieve vaststelling. De Visie vormt tevens input voor de ambitie gezonde en aantrekkelijke leefomgeving uit de provinciale Omgevingsvisie.

Bij de totstandkoming van de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving zijn zoveel mogelijk externe, maatschappelijke partijen betrokken. Dit was een uitermate intensief traject waarbij de organisatie van de werkateliers in juni 2017 de aftrap vormde.

De geraamde kosten binnen dit product hebben betrekking op de inhuur van (externe) expertise, procesbegeleiding, onderzoek en beleidsverkenningen die noodzakelijk zijn om de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving vorm te geven. Ook is gekozen voor een intensief proces samen met maatschappelijke partners waarin sprake is van o.a. de organisatie van werkateliers en schrijfbijeenkomsten (Broedweek, maart 2018), Diner Pensant (januari 2018) en het congres De Première (juni 2018).

### *Te bereiken uitvoeringsresultaten*

De uitwerking van het behoud en de versterking van de biodiversiteit buiten het NNN en Natura 2000 krijgt vorm in de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving .

### *Financiële programmering 2019 – 2022*

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	1.327	1.225	1.725	1.366	1.105	1.063	1.050
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>1.327</b>	<b>1.225</b>	<b>1.725</b>	<b>1.366</b>	<b>1.105</b>	<b>1.063</b>	<b>1.050</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	1.776	529	1.029	200	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-1.776</b>	<b>-529</b>	<b>-1.029</b>	<b>-200</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>-449</b>	<b>696</b>	<b>696</b>	<b>1.166</b>	<b>1.105</b>	<b>1.063</b>	<b>1.050</b>

### *Overzicht reserves*

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	1.776	529	1.029	200	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>1.776</b>	<b>529</b>	<b>1.029</b>	<b>200</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-1.776</b>	<b>-529</b>	<b>-1.029</b>	<b>-200</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### *Links en verwijzingen*

Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving: <http://idms/otcs//lisapi.dll/properties/PZH-2018-651321810>

Contourversie Uitvoeringsagenda Rijke Groenblauwe Leefomgeving:

<http://idms/otcs//lisapi.dll/properties/PZH-2018-651333321>

## **Product 1.4.8-2 Monitoring Natuur**

### *Omschrijving*

De monitoringsopgave voor biodiversiteit is beschreven in het Provinciaal Monitoringsprogramma - Biodiversiteit (PMP-B) dat in 2014 is vastgesteld. De monitoring betreft zowel het Natuurnetwerk, inclusief Natura 2000/PAS, als biodiversiteit daarbuiten, zoals agrarisch natuurbeheer. De resultaten van de monitoring vormen onder andere input voor de P&C cyclus van de provincie, provinciale indexen en de Voortgangsrapportage Natuur.

### *Te bereiken uitvoeringsresultaten*

- SNL monitoring van (delen van) NM, SBB, ZHL en UvB terreinen volgens planning
- SNL kwaliteitsbeoordeling van een aantal beoordelingsgebieden
- Schouw van een aantal recent ingericht gebieden
- Aanvullende monitoring van Natura 2000 doelen in Natura 2000-gebieden
- Uitvoering van vegetatiemeetnet en weidevogel-meetnet
- Monitoring in een aantal recreatiegebieden
- Start monitoring van icoonsoorten
- Aanvullende onderzoeken, o.a. op het gebied van weidevogels

### Financiële programmering 2019 – 2022

De financiële programmering voor 2019 - 2022 is in onderstaande tabel opgenomen. In het jaarlijkse bedrag is ook de bijdrage van provincie Zuid-Holland aan Bij12 voor uitvoering van landelijke projecten rond monitoring opgenomen.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	1.009	1.283	1.384	1.334	1.334	1.334	1.334
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>1.009</b>	<b>1.283</b>	<b>1.384</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>
<b>Resultaat</b>	<b>1.009</b>	<b>1.283</b>	<b>1.384</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>

#### Overzicht reserves

Niet van toepassing.

#### Links en verwijzingen

Niet van toepassing.

### Product 1.4.8-3 Vergroting biodiversiteit buiten NNN

#### Omschrijving

Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft in een evaluatie van het Natuurpact aangegeven dat Nederland met het huidige beleid tot circa 65% doelrealisatie zal komen voor de gunstige staat van instandhouding van de Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten (VHR). Dat betekent dat er nog een flinke opgave blijft liggen waarover provincies en het Rijk momenteel in gesprek zijn. De provincie Zuid-Holland zoekt een belangrijk deel van haar invulling in de vergroting van de biodiversiteit buiten de begrenzing van het NNN en Natura 2000.

Daarvoor heeft de provincie de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving uitgewerkt. In de Visie wordt een uitwerking gedaan voor de versterking van de biodiversiteit buiten de begrenzing van het NNN en Natura 2000. De provincie Zuid-Holland wil samen met partners komen tot een rijke groenblauwe leefomgeving. De provincie wil de huidige groenblauwe aanpak verbreden naar beleven, benutten én beschermen. Daarbij wordt de betekenis van groen en water voor mensen en de verbinding van maatschappelijke opgaven - bijvoorbeeld verstedelijking, economie en klimaat - centraal gesteld. De uitwerking van de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving heeft van 'buiten naar binnen' plaats gevonden in nauwe samenwerking met gebiedspartijen en andere netwerken.

De visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving vervangt de huidige Beleidsvisie Groen. Op basis van de Beleidsvisie Groen is al een start gemaakt met een aantal ontwikkelingen die als bestaand beleid, beleidsarm overgaan naar het nieuwe provinciale Omgevingsbeleid. In navolging van de Beleidsvisie Groen en vanuit de gedachte om de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving zo integraal mogelijk vorm te geven, gaat de nieuwe visie onder meer in op de vergroting en versterking van de biodiversiteit in de stad, vergroting natuurwaarden in waterbergings- en recreatiegebieden en tijdelijke natuur. Uitvoering vindt onder andere plaats door het verlenen van subsidies aan de Landschapstafels.

### *Te bereiken uitvoeringsresultaten*

#### Natuur in de stad

De natuurgebieden in Zuid-Holland vormen zo'n zes procent van het provincieoppervlak. Een veel groter deel van Zuid-Holland is stedelijk gebied. Daar ligt de komende jaren ook een grote verstedelijkingsopgave. Door hier samen met partners de biodiversiteit te beschermen en te versterken, dragen wij bij aan de biodiversiteit in Zuid-Holland. Biodiversiteit draagt hier o.a. bij aan de gezondheid en aan een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat.

#### Natuur in waterbergings-/recreatiegebieden

Het verhogen van de natuurwaarden in (bestaande) recreatiegebieden is in de Beleidsvisie Groen genoemd als één van de manieren om te investeren in biodiversiteit.

#### Tijdelijke natuur

'Aan de slag met Tijdelijke Natuur' is een project waarmee de provincie in samenwerking met de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland tijdelijke natuur promoot. Potentieel interessante terreinen worden in dit project in beeld gebracht en terrein-eigenaren worden aangemoedigd om tot tijdelijke natuur over te gaan.

### *Financiële programmering 2019 – 2022*

#### *Overzicht reserves*

Niet van toepassing.

#### *Links en verwijzingen*

Niet van toepassing.

### **Product 1.4.8-4 POP 3 ten behoeve van biodiversiteit**

#### *Omschrijving*

Deze POP maatregel heeft als doel een bijdrage te leveren aan de verbetering van de leefgebieden van weidevogels, de biodiversiteit en het landschap. Om het doel te bereiken worden investeringen op of nabij landbouwgronden gesubsidieerd. Voorbeelden van mogelijke investeringen zijn: inrichting van weidevogel-kerngebieden, inrichtingsmaatregelen voor specifieke soorten en aanleg en inrichting van landschapselementen.

### *Te bereiken uitvoeringsresultaten*

Gedeputeerde Staten hebben op 29 augustus 2017 een openstellingsbesluit voor deze maatregel vastgesteld. In de periode van 18 september 2017 tot en met 15 november 2017 konden aanvragen voor subsidie worden ingediend. Er is totaal € 3.660.000 aan subsidie beschikbaar. Er zijn acht subsidieaanvragen ontvangen. Zeven daarvan hebben betrekking op investeringsmaatregelen ten behoeve van de weide en akkervogels. Eén aanvraag heeft name betrekking op investeringsmaatregelen ten behoeve van de biodiversiteit.

In 2019 zal de POP maatregel ten behoeve van biodiversiteit worden opengesteld. De openstelling is afhankelijk van de mate waarin de verbeterplannen uit het 'Actieplan brede aanpak boerenlandvogels' binnen de kaders van het POP passen.

### *Financiële programmering 2019 – 2022*

In onderstaand overzicht wordt weergegeven hoe de POP3 middelen zijn verwerkt in de provinciale begroting. Dit betreffen de middelen die ten laste van de provincie komen, dus de overblijvende benodigde middelen na verrekening met de bijdrage vanuit Europa.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	0	174	800	500	1.104	1.730	910
Baten	0	87	400	275	569	865	455
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>0</b>	<b>87</b>	<b>400</b>	<b>225</b>	<b>535</b>	<b>865</b>	<b>455</b>
Toevoeging aan reserve	1.682	1.569	1.256	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	0	0	0	0	535	865	455
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>1.682</b>	<b>1.569</b>	<b>1.256</b>	<b>0</b>	<b>-535</b>	<b>-865</b>	<b>-455</b>
<b>Resultaat</b>	<b>1.682</b>	<b>1.656</b>	<b>1.656</b>	<b>225</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

*Overzicht reserves*

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	1.682	1.569	1.256	0	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>1.682</b>	<b>1.569</b>	<b>1.256</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Groene ambities	0	0	0	0	0	0	455
PR 1	Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	0	0	0	0	535	865	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>535</b>	<b>865</b>	<b>455</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>1.682</b>	<b>1.569</b>	<b>1.256</b>	<b>0</b>	<b>-535</b>	<b>-865</b>	<b>-455</b>

*Links en verwijzingen*

Niet van toepassing.

## Doel 1-5 Duurzame landbouw

In dit hoofdstuk gaat het over doel 1.5 uit de begroting: sterke positie voor duurzame economisch rendabele grondgebonden landbouw. Voor dit doel onderscheidt GS drie taken:

- 1.5.1 Opstarten programma's gericht op kennis, ontwikkeling en innovatieve landbouw
- 1.5.2 Participeren in innoverende samenwerkingsverbanden
- 1.5.3 Faciliteren aanvragen kavelruil

Om de sprong naar een sterke, duurzame en toekomstbestendige grondgebonden landbouw te maken, hebben PS op 29 juni 2016 het Ambitiedocument InnovatieAgenda Duurzame Landbouw vastgesteld. Centraal staat een veranderaanpak met proeftuinen. Voor de uitvoering van deze proeftuinen is € 14 mln beschikbaar gesteld, die voor 50% gefinancierd wordt uit Europese subsidie voor plattelandsontwikkeling (POP3). PS hebben daarnaast € 1 mln beschikbaar gesteld als werkbudget.

Centraal staat de ambitie om te komen tot een duurzame landbouw- en voedselketen in Zuid-Holland, voor gezond, duurzaam en betaalbaar eten voor iedereen. Duurzaamheid is in dit verband de toestand waarbij wordt voldaan aan de behoeftes van zowel de huidige als de behoeftes van de toekomstige generaties (definitie van de VN-commissie Brundlandt (1987).

Op grond van deze ambitie staan de volgende doelen centraal:

*A: Verbeteren kwaliteit van de leefomgeving via verduurzaming door:*

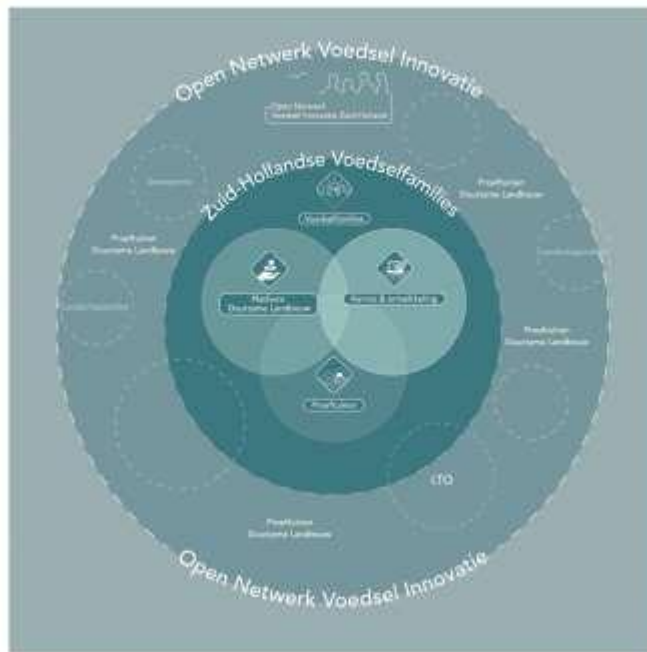
- sluiten van kringlopen van grondstoffen;
- versterken van regionale voedselketens;
- versterken biodiversiteit bij normale agrarische bedrijfsvoering door nieuwe verdienmodellen.

*B: Versterken van volhoudbare sterke economische sector door:*

- landbouwsector als sterke economisch cluster op lange termijn in stand houden.

De veranderaanpak stimuleert en faciliteert duurzame innovaties in de vorm van proeftuinen. Proeftuinen zijn een zichtbare plek waar de provincie samen met koplopers in de landbouw- en voedselketen innovaties gericht op duurzame landbouw ontwikkelt en uitprobeert. Vooral de combinatie van proeftuinen met het Platform Duurzame Landbouw en met het Kennis- en Ontwikkelprogramma maakt de aanpak sterk. Dat zorgt er voor dat niet alleen deelnemers hun kennis en ervaring delen, maar dat deze ook beschikbaar komt voor een veel bredere groep van volgers.





figuur: Open Netwerk Voedselinnovatie duurzame landbouw

Deze innovatieve aanpak heeft onder meer het Open Netwerk Voedsel Innovatie Zuid-Holland opgeleverd, met de Zuid-Hollandse Voedsel families als zelfstandig transitie- en innovatienetwerk. Het doel van het innovatienetwerk is elkaar te voeden met kennis en inspiratie over de proeftuinen. Dit netwerk speelt een essentiële rol bij de uitvoering van de Innovatieagenda en bestaat uit:

- **Platform Duurzame Landbouw:** circa 30 koplopers uit de landbouw- en voedselketen zijn verenigd in de 'Zuid-Hollandse Voedsel families';
- **Kennisteam:** voor het Kennis- en Ontwikkelprogramma met Wageningen Economic Research, Hogeschool InHolland, HAS Hogeschool en DRIFT/Erasmus universiteit;
- **Proeftuinen:** in uitvoering of in ontwikkeling door samenwerkende ondernemers uit de landbouw- en voedselketen.

Voor dit geheel is nu een Programmaraad in oprichting en een Stichting Zuid-Hollandse Voedsel families.

In 2018 is verder gestart met de uitvoering van de subsidieregeling "Stimulering maatschappelijke initiatieven duurzame landbouw" (vastgesteld bij de Begroting 2018). Ook is in 2017 gestart met de ondersteuning en samenwerking met het Programma Jong Leren eten ([www.JongLerenEten.nl](http://www.JongLerenEten.nl)). Om deze samenwerking verder te continueren is besloten bij de Begroting 2018 daarvoor een begrotingssubsidie van € 300.000 beschikbaar te stellen voor de jaren 2018-2020 op basis van het gezamenlijke Werkplan 2018-2020. De uitvoering van de activiteiten wordt gedaan door twee makelaars van het programma.

*Vooruitblik: Tweede fase Uitvoering InnovatieAgenda Duurzame landbouw 2019-2022*

In het Kaderbesluit Groen (juni 2018) is de volgende inzet opgenomen voor de komende collegeperiode:

- In 2016 is gestart met de eerste proeftuinen en het Open Netwerk Voedsel Innovatie Zuid-Holland. De Zuid-Hollandse Voedsel families is in werking, het Kennisteam is er en ook de proeftuinen gaan de komende jaren resultaat opleveren. De Zuid-Hollandse Voedsel families zullen eind van dit jaar hun toekomstbeelden hebben geconcretiseerd en dit betekent dat de vervolgfase van versnellen en verbreden van de innovaties kan gaan starten in 2019-2022. De huidige financiële POP3 subsidiemiddelen worden in 2018-2019 beschikt. Voor deze volgende fase van versnellen en verbreden is nieuwe financiering en ondersteuning van dit InnovatieNetwerk nodig en de tweede ronde van proeftuinen en verbreden van de bestaande proeftuinen. Dat is in de volgende collegeperiode aan de orde en legt daarmee beslag op het toekomstige budget. Dit

past in het traject van de Strategische Verkenningen met het oog op de volgende begrotingscyclus, als ook de coalitieonderhandelingen voor een volgend college. Financiering kan dan verschillende vormen aannemen van subsidies, tot investeringsbijdrage tot een revolving fund. De eerste voorlopige indicatie is dat voor deze volgende fase van Versnellen enkele tientallen miljoenen nodig zijn waarvan een deel misschien via POP4 kan.

## Taak 1.5.1 Opstarten programma gericht op kennis, ontwikkelen en innovatie landbouw

### Product 1.5.1-1 Programma's voor duurzame innovatie, kennisontwikkeling en ondersteuning projecten

#### Omschrijving

Samen met andere partijen zet de provincie programma's op voor duurzame innovatie en kennisontwikkeling. Deze netwerkaanpak biedt de basis voor proeftuinen, projecten en/of verkenningen en de bijbehorende langdurige samenwerking. Door kennisontwikkeling en kennisdeling in proeftuinen gaat de grondgebonden landbouw verduurzamen en economisch sterker worden.

#### Te bereiken uitvoeringsresultaten

Het opstarten en doorontwikkelen van proeftuinen in combinatie met samenwerking in het Open Netwerk Voedsel Innovatie (verandernetwerk) en met het Kennis- en ontwikkelprogramma (Kennisteam) bevordert en versterkt de innovaties en verduurzaming van de grondgebonden landbouw in de provincie. In 2019 in ieder geval openstelling POP3 voor kennisoverdracht, trainingen en demonstraties. Daarbij wordt dan gebruikt gemaakt van de opgehaalde kennis uit de lopende proeftuinen. Eventueel nog openstelling Samenwerken voor innovaties als er een restantbudget is. De subsidieregeling stimuleren van maatschappelijke initiatieven, die een bijdrage leveren aan de doelen van de provincie voor duurzame landbouw voor initiatieven die tussen wal en schip vallen, zetten we in 2019 voort (€ 100.000). In 2019 en 2020 vinden er nog openstellingen plaats voor LEADER (4x) en Jonge Landbouwers(2x) via POP3.

#### Financiële programmering 2019 – 2022

Programmering via de POP3 subsidies t/m 2021, afbouw vanaf 2020.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	625	5.356	3.224	1.909	1.272	1.163	1.414
Baten	557	2.133	691	357	566	712	792
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>68</b>	<b>3.223</b>	<b>2.533</b>	<b>1.552</b>	<b>706</b>	<b>451</b>	<b>621</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserve	-189	2.632	1.892	1.477	656	451	621
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>189</b>	<b>-2.632</b>	<b>-1.892</b>	<b>-1.477</b>	<b>-656</b>	<b>-451</b>	<b>-621</b>
<b>Resultaat</b>	<b>258</b>	<b>591</b>	<b>641</b>	<b>75</b>	<b>50</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

#### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	838	1.378	1.165	1.233	381	106	621
PR 1	Sanering glastuinbouw	-632	454	454	244	0	0	0
PR 1	Decentralisatieakkoord natuur	-396	800	300	0	0	0	0
PR 1	Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	0	0	-27	0	275	345	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>-189</b>	<b>2.632</b>	<b>1.892</b>	<b>1.477</b>	<b>656</b>	<b>451</b>	<b>621</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>189</b>	<b>-2.632</b>	<b>-1.892</b>	<b>-1.477</b>	<b>-656</b>	<b>-451</b>	<b>-621</b>

#### Links en verwijzingen

www.voedselfamilies.nl

#### Doorbelasting loon en kapitaallasten taak 1-5-1

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	1.233	1.296	1.314	1.318	1.315	1.296	1.230
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>1.233</b>	<b>1.296</b>	<b>1.314</b>	<b>1.318</b>	<b>1.315</b>	<b>1.296</b>	<b>1.230</b>
<b>Resultaat</b>	<b>1.233</b>	<b>1.296</b>	<b>1.314</b>	<b>1.318</b>	<b>1.315</b>	<b>1.296</b>	<b>1.230</b>

#### Overzicht reserves

Niet van toepassing.

### Taak 1.5.2 Participeren in innoverende samenwerkingsverbanden

#### Product 1.5.2-1 Participeren in innoverende samenwerkingsverbanden

##### Omschrijving

Het opzetten en participeren in samenwerkingsverbanden bevordert kennisontwikkeling en -overdracht. Essentieel bij de uitvoering is het opzetten en opbouwen van een innovatienetwerk Duurzame Landbouw. De provincie werkt verder aan een Platform Duurzame Landbouw. Dit is een netwerk van individuen en organisaties met duurzaamheidsambities en met de mogelijkheid ontwikkelingen op gang te brengen of te sturen. De provincie organiseert in dit netwerk samenwerking tussen innovatiepartijen en agrarische ondernemers en ondernemingen. Een ander samenwerkingsverband is die voor het Kennis- en Ontwikkelprogramma met kennis- en onderwijspartners om kennis te ontwikkelen en te delen uit de proeftuinen.

De gekozen veranderaanpak heeft geresulteerd in het Open Netwerk Voedsel Innovatie Zuid-Holland met de Zuid-Hollandse Voedselfamilies als zelfstandig transitie- en innovatienetwerk en dat zich gepresenteerd heeft op het eerste Voedselvernieuwersfeest onder andere met de presentatie van zijn Voortgangsrapportage "Eten maken waar je blij van wordt!" ("[Eten maken waar je blij van wordt](#)", [De voedselfamilies, Tweede voortgangsrapportage Zuid-Holland, mei 2017](#)). Deze samenwerking bestaat uit drie onderdelen, namelijk het Platform Duurzame Landbouw, het Kennis- en Ontwikkelprogramma en de Proeftuinen. Deze samenwerking heet

ook wel de Zuid-Hollandse Voedsel families. Dit vernieuwingsnetwerk gaat zich nu verzelfstandigen via een formele status via de Stichting Zuid-Hollandse Voedsel families en daarvoor is in 2017 de Programmaraad al gestart. De provincie blijft dit netwerk ondersteunen naar een zelfstandig functioneren als netwerkorganisatie voor de komende jaren. Deze netwerken worden gelinkt aan andere samenwerkingsverbanden zoals de Participatietafel Voedseltransitie van RVO en de Transitiecoalitie Voedsel. Ook met andere organisaties wordt samengewerkt zoals Greenport West Holland en LTO.

#### *Te bereiken uitvoeringsresultaten*

##### Platform Duurzame Landbouw / Zuid-Hollandse Voedsel families

Het Platform Duurzame Landbouw transformeert zich langzaam tot een Zuid-Hollandse Voedsel familie. De Programmaraad heeft daarin een voortrekkersrol. De activiteiten ondersteund en gefaciliteerd door de provincie richten zich op de volgende zaken:

- Verbinden van koplopers, uitbreiden van het netwerk van koplopers, met nieuwe koplopers en mensen die koplopers kunnen helpen;
- Leren van mensen die vernieuwing doen, en meer mensen verleiden iets te gaan doen (beiden eventueel met POP3 subsidies);
- Voeden van initiators, steun zijn voor mensen die aan de slag zijn;
- Concretiseren, verdiepen en verstevigen van de toekomstbeelden Vensterlandbouw en Waterpark;
- Bijdragen aan visievorming omtrent (het creëren van condities voor) de landbouw- en voedseltransitie op de schaal van de provincie.

Deze zaken komen in de Voedsel familiebijeenkomsten aan de orde. Daarnaast zijn er Programmaraad-bijeenkomsten en ondersteunende en netwerkcommunicatie.

*“Onze Zuid-Hollandse Voedsel familie is een onafhankelijke kraamkamer van vernieuwende praktijken, ideeën en concepten”*

##### Kennis en ontwikkelprogramma

Het Kennis- en Ontwikkelprogramma gaat in de komende jaren de volgende activiteiten uitvoeren:

- Impactverkenningen van de proeftuinen;
- Kennisondersteuning aan de proeftuinen;
- Bijdragen leveren aan concretiseren toekomstbeelden en transitiepaden;
- Kennisdelen onder andere via de Ambitiedag en Voedsel familiebijeenkomsten;
- Reflexieve monitoring van de proeftuinen en het programma als geheel via de dynamische leeragenda;
- Kennisteambijeenkomsten (sturing en coördinatie programma).

##### Netwerkopbouw Jong Leren Eten

De al genoemde samenwerking met het programma Jong Leren Eten past hierbij en daarvoor worden activiteiten uitgevoerd o.a. gericht op netwerkopbouw.

##### *Financiële programmering 2019 – 2022*

Programmering via de POP3 subsidies t/m 2021 met afbouw vanaf 2020.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	1.826	3.183	3.214	4.471	3.594	4.361	1.081
Baten	103	1.115	813	1.677	1.485	1.967	351
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>1.723</b>	<b>2.069</b>	<b>2.401</b>	<b>2.794</b>	<b>2.109</b>	<b>2.394</b>	<b>730</b>
Toevoeging aan reserve	0	0	0	997	0	0	0
Onttrekking aan reserve	222	880	1.068	470	2.204	2.394	730
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-222</b>	<b>-880</b>	<b>-1.068</b>	<b>528</b>	<b>-2.204</b>	<b>-2.394</b>	<b>-730</b>
<b>Resultaat</b>	<b>1.501</b>	<b>1.189</b>	<b>1.333</b>	<b>3.322</b>	<b>-95</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

#### Overzicht reserves

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	0	0	0	997	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>997</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Groene ambities	222	880	1.370	470	845	2.394	730
PR 1	Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	0	0	-301	0	1.359	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>222</b>	<b>880</b>	<b>1.068</b>	<b>470</b>	<b>2.204</b>	<b>2.394</b>	<b>730</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-222</b>	<b>-880</b>	<b>-1.068</b>	<b>528</b>	<b>-2.204</b>	<b>-2.394</b>	<b>-730</b>

#### Links en verwijzingen

Niet van toepassing.

## Taak 1.5.3 Faciliteren aanvragen kavelruil

### Product 1.5.3-1 Faciliteren aanvragen kavelruil

#### Omschrijving

De provincie subsidieert kavelruilprojecten. Door middel van kavelruil wordt de agrarische structuur verbeterd, wat bijdraagt aan de efficiëntie van de bedrijfsvoering en daarmee aan continuering van de agrarische sector. Ook kan kavelruil de voorwaarden voor weidegang verbeteren. Waar mogelijk worden in een kavelruil ook andere provinciale doelen dan agrarische structuurversterking gerealiseerd.

#### Te bereiken uitvoeringsresultaten

De uitvoering van kavelruilprojecten, ook in combinatie met gebiedsprocessen, leidt tot voortdurende verbetering van de agrarische structuur.

#### Financiële programmering 2019 – 2022

Subsidieregeling vervalt op 31 december 2019.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
Lasten	200	600	410	410	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo baten en lasten</b>	<b>200</b>	<b>600</b>	<b>410</b>	<b>410</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Toevoeging aan reserve	183	0	190	190	0	0	0
Onttrekking aan reserve	206	600	600	600	0	0	0
<b>Subtotaal reserves</b>	<b>-22</b>	<b>-600</b>	<b>-410</b>	<b>-410</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Resultaat</b>	<b>177</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

*Overzicht reserves*

	(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
PR 1	Groene ambities	183	0	190	190	0	0	0
	<b>Totaal toevoeging aan reserve</b>	<b>183</b>	<b>0</b>	<b>190</b>	<b>190</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
PR 1	Groene ambities	206	600	600	600	0	0	0
	<b>Totaal onttrekking aan reserve</b>	<b>206</b>	<b>600</b>	<b>600</b>	<b>600</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
	<b>Saldo reserves</b>	<b>-22</b>	<b>-600</b>	<b>-410</b>	<b>-410</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

*Links en verwijzingen*

Niet van toepassing..

## **Bijlagen**





## Bijlage 1 Doelenboom Groen

<p><b>Doel:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Ruimte voor groenbeleving: aandacht voor de kwaliteit van bestaande gebieden en recreatieve netwerken;</li> <li>- Ruimte voor biodiversiteit: aandacht voor internationale doelen en een verbindend groenblauw netwerk;</li> <li>- Ruimte voor agrarisch ondernemerschap: gezonde basis door planologische ruimte en innovatiemaatregelen</li> </ul>	<p><b>Missie:</b></p> <p><i>De provincie Zuid-Holland heeft de ambitie om een Europese topregio te blijven en zich verder te versterken. Een aantrekkelijke groene ruimte is een voorwaarde voor een uitstekend woon- en vestigingsklimaat. Daarom wil de provincie samen met haar partners een kwaliteitsslag maken in de groene ruimte, zodat de groene ruimte aansluit bij de vraag van de gebruikers en tegelijkertijd toekomstbestendig is.</i></p>
---	--

Doel 1.3 Recreatie en Groenbeleving	Doel 1.4 Natuur en Biodiversiteit	Doel 1.5 Duurzame Landbouw
<p><b>1.3.5: Realisatie en ontwikkeling recreatievoorzieningen</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Realisatie &amp; ontwikkeling recreatiegebieden door PZH</li> <li>2. Realisatie &amp; ontwikkeling recreatiegebieden door derden</li> <li>3. Realisatie groen door landschapstafels</li> <li>4. Realisatie recreatieve routenetwerken</li> <li>5. Realisatie en ontwikkeling recreatievoorzieningen algemeen</li> </ol>	<p><b>1.4.6: Biodiversiteit: Realisatie &amp; Ontwikkeling</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Gouwe Wiericke</li> <li>2. Krimpenerwaard</li> <li>3. Deltanatuur</li> <li>4. Overig NNN</li> <li>5. Strategische reservering (2021-2027)</li> <li>6. Ecologische verbindingzones</li> <li>7. Grondtransacties GVG en pachtopbrengsten</li> <li>8. Compensatie NNN</li> <li>9. Biodiversiteit: Realisatie &amp; ontwikkeling algemeen</li> </ol>	<p><b>1.5.1: Opstarten programma's gericht op kennis, ontwikkeling en innovatie landbouw</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Duurzame landbouw, programma's gericht op samenwerking en duurzame innovaties</li> <li>2. POP3 subsidie voor LEADER en jonge boeren</li> <li>3. LEADER</li> </ol>
<p><b>1.3.6: Beheer recreatievoorzieningen</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Beheer en onderhoud provinciale eigendommen met recreatiefunctie</li> <li>2. Beheer recreatieve routenetwerken</li> <li>3. Toegankelijkheid natuurgebieden</li> <li>4. Beheer terreinen van derden</li> <li>5. Beheer recreatievoorzieningen</li> </ol>	<p><b>1.4.7: Biodiversiteit: Beheer &amp; Onderhoud</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Natuurbeheer NNN (SNL / SKNL)</li> <li>2. Agrarisch natuurbeheer</li> <li>3. Natura2000 / PAS</li> <li>4. Wet Natuur / soortenbeleid/ faunabeheer</li> <li>5. Biodiversiteit: Beheer &amp; Onderhoud alg</li> </ol>	<p><b>1.5.2: Participeren in innoverende samenwerkingsverbanden</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Duurzame landbouw, vernieuwingsnetwerk</li> </ol>
<p><b>1.3.7: Innovatie in recreatie en groenbeleving</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Groenparticipatie</li> <li>2. Kennis en promotie landelijke routenetwerken</li> <li>3. Transitie GZH en natuur- en recreatieschappen</li> <li>4. Organisatiekosten recreatie</li> <li>5. Innovatie in recreatie en groenbeleving algemeen</li> </ol>	<p><b>1.4.8: Biodiversiteit: Innovatie &amp; Organisatie</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Biodiversiteit: Innovatie &amp; Organisatie alg</li> <li>2. Monitoring Natuur</li> <li>3. Vergroting biodiversiteit buiten NNN</li> <li>4. POP3 tbtv biodiversiteit</li> </ol>	<p><b>1.5.3: Faciliteren aanvragen kavelruil</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Faciliteren aanvragen kavelruil</li> </ol>



## Bijlage 2 Financiële verantwoording in detail

Onderstaande tabel geeft de nadere specificatie van de totale POP3-budgetten in de Begroting van PZH weer. Deze beslaan de doelen 1-2, 1-4 en 1-5. Doel 1-2 valt buiten de scope van het PZG, volledigheidshalve wordt dit echter toch in deze tabel weergegeven.

### POP3 Uitvoeringsprogramma

Subsidieparagraaf (bedragen x € 1.000)	Doelen	Fin. bron	2018			Cumulatief		
			Budget	Realisatie	Ruimte	Budget	Realisatie	Ruimte
P3 m2.1a Trainingen en demonstraties	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	EU bijdragen algemeen	100	0	100	755	11	744
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Groene ambities	0	0	0	281	0	281
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	100	0	100	111	11	100
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	0	0	0	60	0	60
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Bijdragen van derden algemeen	0	0	0	139	0	139
	<b>Totaal</b>			<b>200</b>	<b>0</b>	<b>200</b>	<b>1.346</b>	<b>22</b>
P3 m2.1b Trainingen water internat.	DOEL 1-2 Goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	EU bijdragen algemeen	220	0	220	688	0	688
	DOEL 1-2 Goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	Bijdragen van derden algemeen	100	0	100	100	0	100
	<b>Totaal</b>		<b>320</b>	<b>0</b>	<b>320</b>	<b>788</b>	<b>0</b>	<b>788</b>
P3 m2.2b Fys.inv.water internat.	DOEL 1-2 Goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	EU bijdragen algemeen	0	0	0	31	0	31
	<b>Totaal</b>		<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>31</b>	<b>0</b>	<b>31</b>
P3 m2.3 Fys inv verduurz jonge agr	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	EU bijdragen algemeen	211	0	211	829	0	829
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Groene ambities	0	0	0	294	0	294
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	211	44	168	334	141	193
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	0	0	0	300	0	300
	<b>Totaal</b>		<b>423</b>	<b>44</b>	<b>379</b>	<b>1.757</b>	<b>141</b>	<b>1.616</b>

Subsidieparagraaf (bedragen x € 1.000)	Doelen	2018				Cumulatief		
		Fin. bron	Budget	Realisatie	Ruimte	Budget	Realisatie	Ruimte
P3 m2.5a Niet-prod invest biodiversi	DOEL 1-4 Natuur en biodiversiteit	EU bijdragen algemeen	400	0	400	2.708	0	2.708
	DOEL 1-4 Natuur en biodiversiteit	Groene ambities	0	0	0	602	0	602
	DOEL 1-4 Natuur en biodiversiteit	UPG 40 Hoofdpijnenakkoord	400	0	400	625	0	625
	DOEL 1-4 Natuur en biodiversiteit	Reserve UPG 40 Hoofdpijnenakkoord	0	0	0	1.400	0	1.400
	<b>Totaal</b>			<b>800</b>	<b>0</b>	<b>800</b>	<b>5.336</b>	<b>0</b>
P3 m2.5b Niet-prod invest hydro PAS	DOEL 1-4 Natuur en biodiversiteit	EU bijdragen algemeen	0	0	0	182	0	182
	DOEL 1-4 Natuur en biodiversiteit	Groene ambities	0	0	0	186	0	186
	<b>Totaal</b>		<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>368</b>	<b>0</b>	<b>368</b>
P3 m2.6a Niet-prod inv. Water	DOEL 1-2 Goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	Bijdragen van derden algemeen	1.884	-24	1.908	7.034	362	6.672
	DOEL 1-2 Goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	EU bijdragen algemeen	2.000	-24	2.024	12.142	1.148	10.994
	DOEL 1-2 Goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	Provinciale middelen	0	10	-10	2	11	-10
	DOEL 1-2 Goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	UPG 40 Hoofdpijnenakkoord	116	0	116	416	0	416
	DOEL 1-2 Goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	Groene ambities	0	0	0	260	0	260
	DOEL 1-2 Goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	Reserve UPG 40 Hoofdpijnenakkoord	0	0	0	1.520	0	1.520
	<b>Totaal</b>		<b>4.000</b>	<b>-39</b>	<b>4.039</b>	<b>21.374</b>	<b>1.522</b>	<b>19.852</b>
	P3 m2.6b Niet-prod inv Water interna	DOEL 1-2 Goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	EU bijdragen algemeen	0	0	0	49	0
DOEL 1-2 Goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater		Provinciale middelen	0	2	-2	0	2	-2
<b>Totaal</b>			<b>0</b>	<b>2</b>	<b>-2</b>	<b>49</b>	<b>2</b>	<b>47</b>

Subsidieparagraaf (bedragen x € 1.000)	Doelen	2018				Cumulatief		
		Fin. bron	Budget	Realisatie	Ruimte	Budget	Realisatie	Ruimte
P3 m2.7a Samenwerken innovaties	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	EU bijdragen algemeen	400	0	400	3.946	88	3.858
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Groene ambities	0	0	0	1.684	0	1.684
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	400	0	400	1.217	88	1.129
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	0	0	0	997	0	997
	Totaal		800	0	800	7.843	176	7.667
P3 m2.7b Samenwerken innovat water	DOEL 1-2 Goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	EU bijdragen algemeen	50	0	50	50	0	50
	DOEL 1-2 Goede kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	Bijdragen van derden algemeen	50	0	50	50	0	50
	Totaal		100	0	100	100	0	100
P3 m2.8 Europees Innovatie Partnersc	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	EU bijdragen algemeen	0	0	0	8	0	8
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Groene ambities	0	0	0	8	0	8
	Totaal		0	0	0	16	0	16
P3 m3 Leader	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	EU bijdragen algemeen	413	0	413	2.339	15	2.324
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	343	10	333	1.321	284	1.038
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Provinciale middelen	0	23	-23	0	23	-23
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Groene ambities	0	0	0	995	0	995
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	0	0	0	362	0	362
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Bijdragen van derden algemeen	0	0	0	76	17	59
	Totaal		756	33	723	5.094	339	4.755

Subsidieparagraaf (bedragen x € 1.000)	Doelen	Fin. bron	2018			Cumulatief		
			Budget	Realisatie	Ruimte	Budget	Realisatie	Ruimte
P3 Uitvoeringskosten	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Bijdragen van derden algemeen	0	0	0	200	0	200
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Provinciale middelen	0	94	-94	8	103	-94
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Groene ambities	800	-76	876	2.790	-76	2.866
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	0	66	-66	1.518	1.033	484
	<b>Totaal</b>			<b>800</b>	<b>84</b>	<b>716</b>	<b>4.516</b>	<b>1.060</b>
P3m2.2aFys inv innovatie agrarisch	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Groene ambities	0	0	0	324	0	324
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	EU bijdragen algemeen	250	0	250	1.249	334	915
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	250	0	250	584	334	250
	DOEL 1-5 Duurzame landbouw	Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	0	0	0	260	0	260
	<b>Totaal</b>			<b>500</b>	<b>0</b>	<b>500</b>	<b>2.418</b>	<b>668</b>
<b>TOTAAL (excl bijdrage wp)</b>			<b>8.699</b>	<b>124</b>	<b>8.575</b>	<b>51.035</b>	<b>3.930</b>	<b>47.105</b>

Inzet UPG 40

(bedragen x € 1.000)		Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie cumulatief	Begroting t/m NJN 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Totaal
Kaderst.,uitv.&mon.KRW- grondwaterlich.&oppervlaktewaterlich.	Actueel waterbeleid en verordeningen	0	0	0	116	300	580	940	0	0	0	1.936
Biodiversiteit: Innovatie en organisatie	POP 3 t.b.v. biodiversiteit	0	0	0	400	225	535	865	0	0	0	2.025
Opstart.progr.gericht op kennis, ontwikkeling en innov.landb	Progr.duurz.innov,kennisontw.&onders	0	443	443	561	25	275	345	0	0	0	1.649
Participeren in innoverende samenwerkingsverbanden	Particip.in inn.samenwerkingsverband	213	1.117	1.329	743	1.984	1.359	0	0	0	0	5.415
<b>Totaal</b>		<b>213</b>	<b>1.559</b>	<b>1.772</b>	<b>1.821</b>	<b>2.534</b>	<b>2.749</b>	<b>2.150</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>11.025</b>

## Bijlage 3 Meerjarig overzicht Groene Reserves

### Stand van reserves

Naam (bedragen x €1.000)	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029
Groene ambities	71.475	53.578	8.462	5.237	3.923	5.183	2.492	1.914	1.341	758	168	3.974
Beheerplannen Natura 2000 en PAS	10.976	10.146	9.646	9.146	8.646	8.646	8.646	8.646	8.646	8.646	8.646	8.646
Vlietland	424	342	260	178	114	114	114	114	114	114	114	114
Decentralisatieakkoord natuur	67.054	64.077	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Natuurcompensatie	1.387	1.351	1.314	1.278	1.242	1.205	1.169	1.133	1.097	1.060	1.024	1.024
Reserve UPG 40 Hoofdlijnenakkoord	9.840	10.780	11.275	6.678	4.421	4.208	4.208	4.208	4.208	4.208	4.208	4.208
Reserve Ontwikkelopgave natuur	53.896	84.107	74.701	47.159	25.370	18.468	14.421	9.991	4.554	1.743	0	0
NatuurNetwerk Nederland	0	0	87.161	73.839	39.825	39.126	41.423	43.720	46.017	45.537	44.790	44.790
IODS	6.742	5.840	1.016	1.016	1.016	1.016	1.016	1.016	1.016	1.016	1.016	1.016
<b>Totaal</b>	<b>221.794</b>	<b>230.220</b>	<b>193.837</b>	<b>144.531</b>	<b>84.557</b>	<b>77.967</b>	<b>73.489</b>	<b>70.743</b>	<b>66.993</b>	<b>63.083</b>	<b>59.967</b>	<b>63.772</b>



## Bijlage 4 Financiële overzichten over 15 jaar

### Product 1.3.5-1 Realisatie en ontwikkeling recreatiegebieden door PZH

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	1.627	417	387	162	282	64	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten	1.301	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>326</b>	<b>417</b>	<b>387</b>	<b>162</b>	<b>282</b>	<b>64</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	1.331	417	387	162	282	64	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	256	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>-749</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

**Product 1.3.5-2 Realisatie en ontwikkeling recreatiegebieden door derden**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	4.766	6.819	6.819	2.203	1.790	290	290	290	290	290	290	290	290	290	290	290	290
Baten	88	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>4.679</b>	<b>6.819</b>	<b>6.819</b>	<b>2.203</b>	<b>1.790</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>
Onttrekking uit reserve	2.158	6.530	6.530	1.914	1.500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	88	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>2.608</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>	<b>290</b>

**Product 1.3.5-3 Realisatie groen door landschapstafels**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	10.182	9.404	9.904	6.509	2.265	847	625	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>10.182</b>	<b>9.404</b>	<b>9.904</b>	<b>6.509</b>	<b>2.265</b>	<b>847</b>	<b>625</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	4.927	5.004	5.504	2.109	2.265	847	625	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>5.255</b>	<b>4.400</b>	<b>4.400</b>	<b>4.400</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### Product 1.3.5-4 Realisatie recreatieve routenetwerken

Financieel beeld 15 jaar vooruit

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	1.902	1.683	2.336	2.038	1.073	219	205	205	205	205	205	205	205	205	205	205	205
Baten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>1.902</b>	<b>1.683</b>	<b>2.336</b>	<b>2.038</b>	<b>1.073</b>	<b>219</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>
Onttrekking uit reserve	2.992	1.523	2.176	1.833	868	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	546	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>-544</b>	<b>160</b>	<b>160</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>	<b>205</b>

**Product 1.3.5-5 Realisatie en ontwikkeling recreatievoorzieningen algemeen**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	929	254	254	42	1.152	1.045	1.456	1.287	1.287	1.287	1.287	1.287	2.654	2.654	2.654	2.654	2.654
Baten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>929</b>	<b>254</b>	<b>254</b>	<b>42</b>	<b>1.152</b>	<b>1.045</b>	<b>1.456</b>	<b>1.287</b>	<b>1.287</b>	<b>1.287</b>	<b>1.287</b>	<b>1.287</b>	<b>2.654</b>	<b>2.654</b>	<b>2.654</b>	<b>2.654</b>	<b>2.654</b>
Onttrekking uit reserve	992	231	231	2.012	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	0	0	0	0	2.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>-63</b>	<b>23</b>	<b>23</b>	<b>-1.970</b>	<b>3.152</b>	<b>1.045</b>	<b>1.456</b>	<b>1.287</b>	<b>1.287</b>	<b>1.287</b>	<b>1.287</b>	<b>1.287</b>	<b>2.654</b>	<b>2.654</b>	<b>2.654</b>	<b>2.654</b>	<b>2.654</b>

### Doorbelasting loon en kapitaallasten taak 1-3-5

Financieel beeld 15 jaar vooruit

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	4.270	1.670	1.780	1.938	2.003	1.967	1.921	1.925	1.927	1.925	1.925	1.925	1.926	1.924	1.923	1.921	1.921
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>4.270</b>	<b>1.670</b>	<b>1.780</b>	<b>1.938</b>	<b>2.003</b>	<b>1.967</b>	<b>1.921</b>	<b>1.925</b>	<b>1.927</b>	<b>1.925</b>	<b>1.925</b>	<b>1.925</b>	<b>1.926</b>	<b>1.924</b>	<b>1.923</b>	<b>1.921</b>	<b>1.921</b>
Onttrekking uit reserve	108	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
<b>Resultaat</b>	<b>4.162</b>	<b>1.671</b>	<b>1.781</b>	<b>1.939</b>	<b>2.003</b>	<b>1.968</b>	<b>1.922</b>	<b>1.926</b>	<b>1.927</b>	<b>1.926</b>	<b>1.926</b>	<b>1.926</b>	<b>1.927</b>	<b>1.925</b>	<b>1.924</b>	<b>1.922</b>	<b>1.922</b>

**Product 1.3.6-1 Beheer en onderhoud provinciale eigendommen met recreatiefunctie**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	3.166	2.995	3.071	1.580	1.520	3.340	1.387	1.930	1.387	1.387	1.387	1.387	1.387	1.387	1.387	1.387	1.387
Baten	146	283	283	283	283	283	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>3.021</b>	<b>2.712</b>	<b>2.789</b>	<b>1.297</b>	<b>1.237</b>	<b>3.057</b>	<b>1.237</b>	<b>1.780</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>
Onttrekking uit reserve	1.760	1.475	1.551	60	0	1.820	0	542	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	356	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>1.617</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>	<b>1.237</b>

**Product 1.3.6-2 Beheer recreatieve routenetwerken**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	21	100	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>21</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	21	100	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>



**Product 1.3.6-3 Toegankelijkheid natuurgebieden**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	436	480	480	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>436</b>	<b>480</b>	<b>480</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>
Toevoeging in reserve	40	20	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>476</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>500</b>

**Product 1.3.6-4 Beheer terreinen van derden**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	4.664	6.773	6.773	5.173	5.173	5.173	5.173	5.173	5.173	5.173	5.173	5.173	5.173	5.173	5.173	5.173	5.173
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>4.664</b>	<b>6.773</b>	<b>6.773</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>
Onttrekking uit reserve	0	1.600	1.600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	285	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>4.949</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>	<b>5.173</b>

**Product 1.3.6-5 Beheer recreatievoorzieningen algemeen**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	114	372	-428	72	72	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>114</b>	<b>372</b>	<b>-428</b>	<b>72</b>	<b>72</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	78	372	372	72	72	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	0	0	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>35</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### Doorbelasting loon en kapitaallasten taak 1-3-6

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	0	-56	-56	36	35	35	34	34	33	33	32	22	13	8	-3	1	-10
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>0</b>	<b>-56</b>	<b>-56</b>	<b>36</b>	<b>35</b>	<b>35</b>	<b>34</b>	<b>34</b>	<b>33</b>	<b>33</b>	<b>32</b>	<b>22</b>	<b>13</b>	<b>8</b>	<b>-3</b>	<b>1</b>	<b>-10</b>
Toevoeging in reserve	0	60	60	64	67	66	66	68	61	66	56	49	44	40	38	29	26
<b>Resultaat</b>	<b>0</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>100</b>	<b>102</b>	<b>101</b>	<b>100</b>	<b>102</b>	<b>94</b>	<b>99</b>	<b>88</b>	<b>71</b>	<b>57</b>	<b>48</b>	<b>35</b>	<b>30</b>	<b>16</b>

### Product 1.3.7.1 Groenparticipatie

Financieel beeld 15 jaar vooruit

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	1.496	1.885	1.885	2.485	1.595	915	915	915	915	915	915	915	915	915	915	915	915
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>1.496</b>	<b>1.885</b>	<b>1.885</b>	<b>2.485</b>	<b>1.595</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>
Onttrekking uit reserve	0	190	190	290	700	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	288	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>1.784</b>	<b>1.695</b>	<b>1.695</b>	<b>2.195</b>	<b>895</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>	<b>915</b>

**Product 1.3.7-2 Kennis en promotie landelijke routenetwerken**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	75	60	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>75</b>	<b>60</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>
Onttrekking uit reserve	75	60	60	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>5</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>	<b>65</b>

**Product 1.3.7-3 Transitie G.Z-H en natuur-en recreatieschappen**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	3.921	3.542	3.472	2.970	900	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>3.921</b>	<b>3.542</b>	<b>3.472</b>	<b>2.970</b>	<b>900</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	875	243	173	70	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	0	0	0	704	2.871	3.771	3.771	3.771	3.771	3.771	3.771	3.771	3.771	3.771	3.771	3.771	3.771
<b>Resultaat</b>	<b>3.046</b>	<b>3.299</b>	<b>3.299</b>	<b>3.604</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>	<b>3.771</b>

**Product 1.3.7-4 Organisatiekosten recreatie**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	146	127	127	127	127	127	127	127	127	127	127	127	127	127	127	127	127
Baten	0	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>146</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>
Onttrekking uit reserve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>146</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>	<b>122</b>



**Product 1.3.7-5 Innovatie in recreatie en groenbeleving algemeen**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	465	350	350	1.200	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>465</b>	<b>350</b>	<b>350</b>	<b>1.200</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>
Onttrekking uit reserve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>465</b>	<b>350</b>	<b>350</b>	<b>1.200</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>

**Doorbelasting loon en kapitaallasten taak 1-3-7**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032

## Product 1.4.6-1 Gouwe Wiericke

Financieel beeld 15 jaar vooruit

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	1.578	6.540	1.123	4.036	16.075	19.799	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>1.578</b>	<b>6.540</b>	<b>1.123</b>	<b>4.036</b>	<b>16.075</b>	<b>19.799</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	0	4.388	0	4.036	16.075	19.799	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	5.115	1.508	2.537	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>6.693</b>	<b>3.660</b>	<b>3.660</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

## Product 1.4.6-2 Krimpenerwaard

Financieel beeld 15 jaar vooruit

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	1.555	12.088	7.634	11.115	23.339	30.724	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>1.555</b>	<b>12.088</b>	<b>7.634</b>	<b>11.115</b>	<b>23.339</b>	<b>30.724</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	99	10.626	5.615	11.115	23.339	30.724	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	5.314	2.698	2.141	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>6.770</b>	<b>4.160</b>	<b>4.160</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

**Product 1.4.6-3 Deltanatuur**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	2.327	907	497	675	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten	47	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>2.280</b>	<b>907</b>	<b>497</b>	<b>675</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	2.047	907	497	675	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>232</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

## Product 1.4.6-4 Overig NNN

Financieel beeld 15 jaar vooruit

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	1.850	3.023	2.251	6.304	6.782	9.011	10.341	7.662	8.742	7.279	7.706	7.279	1.431	1.431	1.431	1.431	1.431
Baten	747	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>1.102</b>	<b>3.023</b>	<b>2.251</b>	<b>6.304</b>	<b>6.782</b>	<b>9.011</b>	<b>10.341</b>	<b>7.662</b>	<b>8.742</b>	<b>7.279</b>	<b>7.706</b>	<b>7.279</b>	<b>1.431</b>	<b>1.431</b>	<b>1.431</b>	<b>1.431</b>	<b>1.431</b>
Onttrekking uit reserve	440	1.197	439	109.874	5.351	8.670	8.910	10.632	11.712	10.249	10.676	10.249	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	0	0	0	94.667	1.367	2.456	1.367	5.767	5.767	5.767	5.767	5.767	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>662</b>	<b>1.826</b>	<b>1.812</b>	<b>-8.903</b>	<b>2.797</b>	<b>2.797</b>	<b>2.797</b>	<b>2.797</b>	<b>2.797</b>	<b>2.797</b>	<b>2.797</b>	<b>2.797</b>	<b>1.431</b>	<b>1.431</b>	<b>1.431</b>	<b>1.431</b>	<b>1.431</b>

**Product 1.4.6-5 Strategische reservering (2021-2027)**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	0	1.670	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>0</b>	<b>1.670</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	0	1.670	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

## Product 1.4.6-6 Ecologische verbindingzones

Financieel beeld 15 jaar vooruit

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	362	2.800	1.370	413	1.446	1.653	2.066	3.470	3.470	3.470	3.470	3.470	0	0	0	0	0
Baten	0	1.070	1.070	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>362</b>	<b>1.730</b>	<b>300</b>	<b>413</b>	<b>1.446</b>	<b>1.653</b>	<b>2.066</b>	<b>3.470</b>	<b>3.470</b>	<b>3.470</b>	<b>3.470</b>	<b>3.470</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	0	1.064	0	413	1.446	1.653	2.066	3.470	3.470	3.470	3.470	3.470	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	0	0	366	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>362</b>	<b>666</b>	<b>666</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>



**Product 1.4.6-7 Grondtransacties GVG en &pachtopbrengsten**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	2.852	2.920	5.230	3.060	2.700	2.400	1.750	1.640	1.530	1.530	1.330	1.230	0	0	0	0	0
Baten	12.667	28.000	41.900	13.778	6.438	4.790	2.899	2.903	2.949	1.941	2.018	2.291	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>-9.815</b>	<b>-25.080</b>	<b>-36.670</b>	<b>-10.718</b>	<b>-3.738</b>	<b>-2.390</b>	<b>-1.149</b>	<b>-1.263</b>	<b>-1.419</b>	<b>-411</b>	<b>-688</b>	<b>-1.061</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	913	480	480	560	400	200	50	40	30	30	30	30	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	11.100	25.350	37.150	11.278	4.138	2.590	1.199	1.303	1.449	441	718	1.091	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>372</b>	<b>-210</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

**Product 1.4.6-8 Natuurcompensatie Compensatie NNN**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	61	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>61</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	61	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

**Product 1.4.6-9 Biodiversiteit: Realisatie en ontwikkeling algemeen**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	498	387	177	-34	-34	-34	-34	-34	-34	-34	-34	-34	-34	-34	-34	-34	-34
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>498</b>	<b>387</b>	<b>177</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>
Onttrekking uit reserve	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>494</b>	<b>387</b>	<b>177</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>	<b>-34</b>

## Doorbelasting loon en kapitaallasten 1-4-6

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	3.118	3.581	3.798	3.187	3.179	3.145	2.909	2.909	4.564	4.575	4.617	4.662	4.726	5.644	5.655	5.675	5.763
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>3.118</b>	<b>3.581</b>	<b>3.798</b>	<b>3.187</b>	<b>3.179</b>	<b>3.145</b>	<b>2.909</b>	<b>2.909</b>	<b>4.564</b>	<b>4.575</b>	<b>4.617</b>	<b>4.662</b>	<b>4.726</b>	<b>5.644</b>	<b>5.655</b>	<b>5.675</b>	<b>5.763</b>
<b>Resultaat</b>	<b>3.118</b>	<b>3.581</b>	<b>3.798</b>	<b>3.187</b>	<b>3.179</b>	<b>3.145</b>	<b>2.909</b>	<b>2.909</b>	<b>4.564</b>	<b>4.575</b>	<b>4.617</b>	<b>4.662</b>	<b>4.726</b>	<b>5.644</b>	<b>5.655</b>	<b>5.675</b>	<b>5.763</b>

**Product 1.4.7-1 Natuurbeheer NNN: SNL/SKNL**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	14.171	13.662	12.807	13.611	13.713	14.375	14.677	14.435	14.435	14.435	14.435	14.435	14.435	14.435	14.435	14.435	14.435
Baten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>14.171</b>	<b>13.662</b>	<b>12.807</b>	<b>13.611</b>	<b>13.713</b>	<b>14.375</b>	<b>14.677</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>
Onttrekking uit reserve	1.105	3.896	3.896	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	0	0	856	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>13.066</b>	<b>9.767</b>	<b>9.767</b>	<b>13.611</b>	<b>13.713</b>	<b>14.375</b>	<b>14.677</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>	<b>14.435</b>

## Product 1.4.7-2 Agrarisch natuurbeheer

Financieel beeld 15 jaar vooruit

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	5.308	6.696	6.696	7.064	6.801	6.794	6.794	3.025	3.025	3.025	3.025	3.025	3.025	3.025	3.025	3.025	3.025
Baten	4.118	3.787	3.787	3.826	3.854	3.859	3.859	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>1.190</b>	<b>2.909</b>	<b>2.909</b>	<b>3.238</b>	<b>2.947</b>	<b>2.935</b>	<b>2.935</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>
Onttrekking uit reserve	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>1.192</b>	<b>2.909</b>	<b>2.909</b>	<b>3.238</b>	<b>2.947</b>	<b>2.935</b>	<b>2.935</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>	<b>3.025</b>

**Product 1.4.7-3 Natura 2000 / PAS**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	3.562	4.604	4.604	4.274	4.274	4.141	3.641	3.641	3.641	3.641	3.641	3.641	3.641	3.641	3.641	3.641	3.641
Baten	757	264	134	134	134	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>2.804</b>	<b>4.341</b>	<b>4.471</b>	<b>4.141</b>	<b>4.141</b>	<b>4.141</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>
Onttrekking uit reserve	44	700	830	500	500	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	6.128	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>8.888</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>	<b>3.641</b>

**Product 1.4.7-4 Wet Natuur / soortenbeleid / Faunabeheer**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	2.956	4.301	4.601	5.776	4.776	4.176	4.176	4.176	4.176	4.176	4.176	4.176	4.176	4.176	4.176	4.176	4.176
Baten	331	345	525	480	480	480	480	480	480	480	480	480	480	480	480	480	480
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>2.625</b>	<b>3.956</b>	<b>4.076</b>	<b>5.296</b>	<b>4.296</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>
Onttrekking uit reserve	0	1.535	1.655	600	600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	3.755	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>6.380</b>	<b>2.421</b>	<b>2.421</b>	<b>4.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>	<b>3.696</b>



**Product 1.4.7-5 Biodiversiteit: Beheer en onderhoud algemeen**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	-121	50	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>-121</b>	<b>50</b>	<b>50</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	-112	50	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>-9</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

**Doorbelasting loon en kapitaallasten taak 1-4-7**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032

**Product 1.4.8-1 Biodiversiteit: Innovatie en organisatie algemeen**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	1.327	1.225	1.725	1.366	1.105	1.063	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>1.327</b>	<b>1.225</b>	<b>1.725</b>	<b>1.366</b>	<b>1.105</b>	<b>1.063</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>
Onttrekking uit reserve	1.776	529	1.029	200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>-449</b>	<b>696</b>	<b>696</b>	<b>1.166</b>	<b>1.105</b>	<b>1.063</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>	<b>1.050</b>

## Product 1.4.8-2 Monitoring Natuur

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	1.009	1.283	1.384	1.334	1.334	1.334	1.334	1.334	1.334	1.334	1.334	1.334	1.334	1.334	1.334	1.334	1.334
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>1.009</b>	<b>1.283</b>	<b>1.384</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>
<b>Resultaat</b>	<b>1.009</b>	<b>1.283</b>	<b>1.384</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>	<b>1.334</b>

**Product 1.4.8-3 Vergroting biodiversiteit buiten NNN**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032

**Product 1.4.8-4 POP 3 t.b.v. biodiversiteit**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	0	174	800	500	1.104	1.730	910	659	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten	0	87	400	275	569	865	455	326	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>0</b>	<b>87</b>	<b>400</b>	<b>225</b>	<b>535</b>	<b>865</b>	<b>455</b>	<b>333</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	0	0	0	0	535	865	455	333	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	1.682	1.569	1.256	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>1.682</b>	<b>1.656</b>	<b>1.656</b>	<b>225</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

**Doorbelasting loon en kapitaallasten taak 1-4-8**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032

**Product 1.5.1-1 Programma's voor duurzame innovatie, kennisontwikkeling en ondersteuning projecten**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	625	5.356	3.224	1.909	1.272	1.163	1.414	367	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Baten	557	2.133	691	357	566	712	792	164	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>68</b>	<b>3.223</b>	<b>2.533</b>	<b>1.552</b>	<b>706</b>	<b>451</b>	<b>621</b>	<b>203</b>	<b>10</b>	<b>10</b>	<b>10</b>	<b>10</b>	<b>10</b>	<b>10</b>	<b>10</b>	<b>10</b>	<b>10</b>
Onttrekking uit reserve	-189	2.632	1.892	1.477	656	451	621	202	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Toevoeging in reserve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>258</b>	<b>591</b>	<b>641</b>	<b>75</b>	<b>50</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>



## Doorbelasting loon en kapitaallasten taak 1-5-1

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	1.233	1.296	1.314	1.318	1.315	1.296	1.230	1.230	1.230	1.230	1.230	1.230	1.230	1.230	1.230	1.230	1.230
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>1.233</b>	<b>1.296</b>	<b>1.314</b>	<b>1.318</b>	<b>1.315</b>	<b>1.296</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>
<b>Resultaat</b>	<b>1.233</b>	<b>1.296</b>	<b>1.314</b>	<b>1.318</b>	<b>1.315</b>	<b>1.296</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>	<b>1.230</b>

**Product 1.5.2-1 Participeren in innoverende samenwerkingsverbanden**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	1.826	3.183	3.214	4.471	3.594	4.361	1.081	1.208	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten	103	1.115	813	1.677	1.485	1.967	351	155	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>1.723</b>	<b>2.069</b>	<b>2.401</b>	<b>2.794</b>	<b>2.109</b>	<b>2.394</b>	<b>730</b>	<b>1.053</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	222	880	1.068	470	2.204	2.394	730	1.053	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	0	0	0	997	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>1.501</b>	<b>1.189</b>	<b>1.333</b>	<b>3.322</b>	<b>-95</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

**Doorbelasting loon en kapitaallasten taak 1-5-2**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032

### Product 1.5.3-1 Faciliteren aanvragen kavelruil

Financieel beeld 15 jaar vooruit

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032
Lasten	200	600	410	410	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal saldo van baten en lasten</b>	<b>200</b>	<b>600</b>	<b>410</b>	<b>410</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Onttrekking uit reserve	206	600	600	600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging in reserve	183	0	190	190	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Resultaat</b>	<b>177</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

**Doorbelasting loon en kapitaallasten taak 1-5-3**

*Financieel beeld 15 jaar vooruit*

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2017	Begroting 2018 na VJN	Begroting 2018 na NJN	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Raming 2032